

ГОЛЪМА
БЪЛГАРСКА ЧИТАНКА

ИЛИ

ВТОРА-ТА ЧЯСТЪ

на

БЪЛГАРСКИИТЪ БУКВАРЪ

на нарѣчіе

По-вразумително за Македонскитъ Българи.

нарѣдилъ

Единъ Македонецъ.

сѣ издаватъ

отъ

Андрея Анастасова Ръсенеца.

ЦАРИГРАДЪ,

Въ Печатницѣ-тѣ на В. "Македоніѣ,"

1868.

1868/977

ГОЛЪМА
БЪЛГАРСКА ЧИТАНКА

ИЛИ
ВТОРА-ТА ЧЯСТЪ

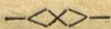
на
БЪЛГАРСКИЙТЪ БУКВАРЪ.

на нарѣчіе

По-вразумително за Македонскитъ Българи.

нарѣдиль

Единъ Македонецъ. *Кр. А. П. Шанкер*
Одредянитъ.

сѣ издаватъ

отъ

Андрея Анастасова Ръсенеца.

ЦАРИГРАДЪ,

Въ Печатницѣ-тѣ на В. "Македоніѣ,"

1868.

ГОЛЪНА

БРЪЛЪРСКА УИТАНИА

№

ВТОРА ТА ВНОСТ

№ 202

БРЪЛЪРСКА УИТАНИА

на

Книга пригледана и одобрена отъ царскж-тж
ценсурж за да ся печата.

ВЪРЪВЪ

Единъ Мисловъ

съ издавката

отъ

Алѣксѣево Печатство

НАВНЪРАДЪ

Въ Нормална-та на Н. Мисловъ

1888.

Кънь Г-да Читателитѣ!

Неизбѣжната нужда за единъ рѣдъ първоначалны учебны книги на нарѣчіе по-вразумително на Македонскитѣ новоосвящаемы Българчиня мѣ подбуди да съставиѣ съ всегѣ ми невъзможность, еднѣ низѣ отъ таквы книжіе, за употребленіе особито въ Македонскитѣ училища, кждѣ що, младенчинята сѣ още много крѣхкы, та неможатъ да приемѣтъ и да слѣвѣтъ никоѣж другѣ по-твърдѣ и по-далечнѣ хранѣж, освѣнь най-ближнето млѣко на естественнѣтъ си и домашнѣ дойницѣ.

Съставенытѣ книги сѣ :

- 1) ~~Взаимноучителны~~ таблицы за чтеніе ;
- 2) Истѣтъ събраны на букварь ;
- 3) ~~Взаимноучит.~~ таблицы за числителницѣ ;
- 4) ~~Сѣщѣтъ~~ събраны на краткѣ числителницѣ ;
- 5) Голѣма Българска Читанка, или II-ра часть на букварѣтъ, която трѣбитѣ да слѣдвѣтъ по I-тѣ, раздѣлена на три части.
- 6) Св. Повѣстницѣ (Исторіѣж) заедно съ Св. Оглашеніе, (Катихизисѣ).
- 7) Първоначалны познанія ;
- 8) Кратко Землеописаніе.

А по нѣхъ сѣ надѣваме да слѣдатъ и други, между кои една Грамматика сѣ доста забѣлъжванія за македонското нарѣчіе и сравненія съ Горно-Българското.

Въ съставеніето на рѣчени-въ книги съ помог-
пяхъ кждѣ отъ досегашнитѣ Вѣсточно-Българско
нарѣчіе издадени, кждѣ и отъ грѣцкы отъ такѣвъ
видѣ учебници, хемъ едни отъ първитѣ приберѣ и
цѣлы, како що си бѣхъ пріяхъ, само нарѣчето имъ
малу прѣменихъ, съ нѣкои уще прѣназначенія или
прибавленія и отиманія, имаещемъ на все водитель
многоврѣменнитѣ си опытъ.

Въ нарѣчіето, кое нарѣкохъ “ПО-ВРАЗУМИТЕЛ-
НО ЗА МАКЕДОНСКИТЕ БЪЛГАРИ, „ съ тру-
дихъ да быдѣ, колко ми бы възможно, по-вразуми-
теленъ на съотечественничията ми; по нѣмаещи
намѣреніе да съ отдалечѣхъ съвсѣмъ отъ Вѣсточно-
Българското и да мыслѣхъ за особенно Македонско
нарѣчіе, (какѣто нѣкои отъ нашитѣ Вѣсточны братія
съвсѣмъ напраздно съ боѣхъ), защо таково нѣщо
бы было гибелно за нашійтъ языкъ, желаехъ още и
до Старо-Българското, колку ке ми іе допущено, да
съ приближѣхъ, коещо трѣбитѣ всѣкога да го имаме
за стежерѣ и срѣдоточіе, и кѣнъ него да съ от-
правяме за да си обработаме полека-лека денеш-
нитѣ ни языкъ.

За същѣхъ причинѣхъ и не го нарѣкохъ “Маке-
донско, „ а при това още и за това що, и не іе
на цѣло такво, ами отъ чѣсти, или по-добрѣ, Запа-
дно-Македонско, смѣшано съ денешното писменно
Българско нарѣчіе, по нито можитѣ да быдитѣ так-
во по причины, за кои другошъ съ надѣваме да го-
вориме по-пространно.

Какво и да је нарѣчіето и книги-вѣ, що ви сѣ прѣставятъ, не смѣѣ да помислѣѣ оти това ке быдетъ способно да сѣ употрѣбитъ постоянно макаръ въ Македонскыте училища. Но надѣваедемъ сѣ, оти това ке послужитъ за прѣдтеча на друго по-оправено, направихъ това отъ нуждѣ, за да помогнѣ прѣдрѣчно и колку-годѣ на съотечественицыте ми. А за по-оправено да быде, сѣ надѣвамъ за напрѣдѣ да го прѣработѣ, и спроти Грамматикѣтѣ ми да слѣдвамъ, какшо и за правописаніето, на кое не послѣдохъ едного исклучително.

Но при всичко, за нарѣчіето на по-высокыте учебницы сѣ молиме на прѣдосвѣтеныте брата наши, съчинители или прѣводители да сторѣѣтъ добринѣтѣ въ бѣдѣщыте си прѣглѣдванія и изданія да отетѣпѣтъ нѣщо, и, за хатарѣтъ на Македонскытѣ си брата да турѣѣтъ въ нарѣчіето си и малце сольцѣ Македонскѣ, за да, Кириловите и Климиндовитѣ потомци срѣщатъ по-малу мѣкѣ въ изученіето на майчиныйтѣ си языкъ, това същето ке заслужитъ и за зближеніе и съединеніе на двѣтѣ главны Българскы нарѣчія — Горно-Българско и Македонско, въ единѣ общѣ Българскый писменѣ языкъ. Ные пакъ отъ нашѣ странѣ сѣ радо сѣрдце сме готови да отетѣпиме все шо е нужно.

Сѣ намѣреніе да помогнѣ и азъ нѣщо на изложенытѣ ми мысли отъ нѣколко врѣме сѣ трудѣѣ да издадѣ на свѣтѣ едно малко събраніе отъ Македонскы рѣчи заедно сѣ съзначителнытѣ имѣ Горно-Българ-

ски, подъ насловъ “Краткій Рѣчникъ,, раздѣленъ на три части. 1-тж съдържяѣщж Македонскы, прѣведена на Горно-Българскы, 2-тж Горно-Българскы — на Македонскы, и 3-тж Чюждестранны, нахождаемы въ Българското писменно нарѣчіе.

Свършюваещемъ прѣдговорѣвъ, ви съ мољж вамъ, неуморими народни мъченицы — учителіе, отъ какъ, слѣдъ оцѣненіето на прѣдлежащы-въ книги и прѣдвиджаніето на ползжтж имъ гы въведете, кой отъ васъ искрено любитъ напръдуваніето на просвѣщеніето въ народа ни, да забължжте нуждытъ спорѣдъ всѣкого поправянія и прѣбиначенія въ нихъ или въ нарѣчіето имъ, та да гы обявите чрѣзъ народныйтъ ни вѣстникъ, за да можиме по-удовлѣврително да постжпиме въ прѣработвеніето имъ, имаемъ забължжваніята ви за водитель и съ това не само що ке помогнете и добросторите на невинжжтъ Македонскж младежж, но и вѣчно ке задължжте.

Въ Македоніж 15-ый Коложецъ 1868.

Вашего съжжченика.

ГОЛЪМА БЪЛГАРСКА ЧИТАНКА.

ОТДѢЛЕНИЕ А.

Чтеніе Гражданско.

I.

Нъравоучителны поученія.

Страхътъ Божій іе начало 1) и основа 2) на всѣ-коіж добринѣж и прѣмъдрость.

Човѣкътъ іе длъженъ 3) да вѣрвить сществова-ніето 4) Божіе.

Рѣдътъ и накичващето на свѣтъ-въ доста іе да го увѣрвить, оти направата на свѣтъ-въ не іе слу-чайна, нито човѣчка работа.

Всѣкой іе длъженъ да честить Бога како сътво-рителя 5) и на вситѣ нѣща и подателя на всите добра.

За да честить човѣкъ Бога, трѣбитъ душята му да іе чиста отъ всѣкоіж лошіж мыслѣж.

Богъ сѣ благодарить отъ праведнытіе и харнытіе людіе, що милуваѣтъ по-харно да сж честни сыро-маси отъ ощо безчестни богати.

Лешійотъ човѣкъ не можить да честить Бога.

---

1). Захватокъ. 2). Темель. 3) Борчлія. 4) быдвенье. 5) Направачъ.

Божіето око глѣдаты и най-скрышныты ни работы и мысли.

Чювай си вѣржтж и чини добро защо вѣрата безъ добры дѣла 1) іе мървта.

Основа на христіянскжтж вѣрж іе любовьта и правдината.

Люби неприятелитіе ти 2), велитъ Богъ.

1. Люби мирътъ, вистинжтж и правдинжтж.

2. Чини добро и бѣгай отъ лошото. — Не вращай никому зло за зло.

3. Кждѣ иматъ миръ и любовь, тамо іе и Богъ.

4. Това, що сакашь да ти чинатъ тебѣ друзитіе, чини го и ты нимъ.

5. Кой копатъ другему гробъ, самъ падинатъ въ него.

6. Блазе имъ на тые, що гладватъ и жѣдватъ заради правджтж защо тїж ке сѣ насытжтъ.

7. Праведенъ іе не само той, що не унеправдавать, туку и той, що запиратъ другытіе отъ да чинатъ неправды.

8. Неправеднитіе не ке наслѣдїжтъ 3) царството Божіе.

9. Бѣгай отъ лакомството. — Люби добринжтж и добрытіе човѣцы.

10. Человѣколюбивитіе людѣ сѣ достоявѣтъ за безсмъртнж честь.

11. Не щети никого, нито животныте 4).

---

1) Работы 2) Душманитіе ми. 3) наслѣдвамъ по III. земамъ миразъ.
4) жив.. говѣдо

12. Не съдружви съ съ лоши и злонъравны дѣчища ; защо кой съ каквы ся съдружвить такъвъ и съ чинить.

13. Сакай съвѣтъ 1) отъ по-умнытіе ти, и чести гы.

14. Гнѣси съ отъ лошиныѣ, а най-повике отъ лъжіхѣ.

15. Лъжецѣтъ това само спечальвить : да го невѣрвить и кога да велить истинхѣ.

16. Не трѣбить да съ шегвишь на бѣднытіе, туку да гы пожалвишь и да имъ поможвишь.

17. Запирай си гнѣвѣтъ 2).

18. По-харно іе да мълчишь, отъолицо да зборвишь това, що незнаешъ, или не іе прилѣгано.

---

1. Не говори 3) прѣдъ да съ помылишь.

2. Чести родителитіе си, сирѣчь 4), татка си и майкѣ си, законитіе и начялницытіе 5), т. е. служителитіе на законитіе.

3. Начялницитіе сѣ длъжни да гы любятъ подчиненыѣ си, како свои чѣда ; а подданицитіе да гы честать начялницытіе, како свои татковы.

4. Той що, не почитать родителитіе си и начялницытіе, нѣмать страхъ отъ Бога.

5. Люби отечеството си 6), нито да пожелаешъ нѣкога друго отечество ; защо таковото желаніе іе начяло на прѣдателство.

---

1). поученіе 2) лютина. 3) Не зборви. 4) сакки 5) забыты. 6) татковинхѣ.

6. Грыжи сѣ за отечеството си, за народностьта си, и нищо нежаляй за благополучіето имъ.

7. Вистинскійотъ пріятель іе голѣмо сѣкровище 1).

8. Мысли гы за вистинскы пріатели не тіе, що тѣ хвалятъ за все що зборвишь и правишь, ами тіе, що тѣ ругаѣтъ 2) за погрѣшкытѣ ти.

9. Добритіе закони правать добры гражданы, а лошитіе — лошы. Харпото, що донесвать на единъ градъ харнытіе закони, бѣргу сѣ загубвить, ако доброто възпитаніе 3) не гы приготвило гражданытіе за да гы дѣржиѣтъ.

10. На всѣкой човѣкъ хукята му іе како единъ малъ градецъ; а отъ таквыте малечкы градциня сѣ съставяѣтъ голѣмитіе градови.

---

1. Най-скѣпото нѣщо на свѣтъвѣ іе здравіето.

2. Безъ въздухъ никое животно не можить да живѣеть.

3. Дыши чистъ и прѣсень въздухъ.

4. Отворай чѣсто прозорцытіе 4), за да сѣ по-дновяватъ въздухътѣ въ стаѣтѣ 5) ти.

5. Потень не стой на вѣтъръ, — нито пій водѣ.

6. Не излегни отъ много тепло мѣсто изеднѣждѣ на студено.

7. Многото ястія 6) отѣжватъ на желадокътѣ 7) поврѣждаѣтъ здравіето.

---

1) стока-хазна. 2) тѣ кархѣтъ. 3) ученіе-прокопія или отхрана. 4) пен-джеры-тіе. 5) одаѣтѣ. 6) манджи. 7) стомахътѣ, воденицѣтѣ.

8. Не яди овошія 1) гнилы или нездрѣлы.
9. Прѣдчести текущѣхъ 2) водѣхъ и планивскѣхъ отошо бладскѣхъ.
10. Яди хранѣ прѣснѣхъ и простѣхъ 3).
11. Не пій спиртовны пѣячкы, како ракуыѣхъ и другы. Той часѣ по яденіето не хващай важны работы да работашь. Не стой много на едно мѣсто сѣднѣхъ.
12. Силното движеніе іе щетно 4), а срѣдното іе полезно 5) на снагѣхъ. Не спій нито сѣди буденѣхъ многу. деннійотѣхъ снѣхъ кажвѣхъ или лѣнность или невѣжество.
13. На младыте не трѣбитѣхъ да имѣ іе мило гизденіето; ама трѣбитѣхъ пакѣ и да не носѣхъ измачканы и нечисты облека. Кой що не сѣ грижитѣхъ за чистотѣхъ на тѣлото си, нему не му іе брига и за чистотѣхъ на душіхъ му.
14. Не кѣли сѣ по яденіето; защо мнозина сѣхъ сѣ удавили отѣхъ таіхъ погрѣшкѣхъ.
15. Чювай си збытіе и устѣхъ чисты. Немай страхѣхъ никога отѣхъ нарѣченныте вампиры, толосамы, самовилы и др. т. защо таквы нѣща нѣматѣхъ на свѣтѣхъ, ами само простацитѣхъ гы вѣрваѣхъ.
16. Страхѣхъ много гибатѣхъ здравіето.
17. Честнытѣхъ и невиннытѣхъ веселбы сѣхъ простены на тіа, що си испѣлнили длѣжноститѣхъ точно 6).
18. Прѣдчести игрытѣхъ, що упражняваѣхъ 7) снагѣхъ ти, а отбѣгви отѣхъ тыа що можѣхъ да ти поврѣдѣхъ здравіето или кесето.

---

1) іемишли. 2) тая що течить. 3) не сѣ много миродіи. 4) зіяніа. 5) файдаліа. 6) тѣкмо. 7) го печатѣхъ, го ячатѣхъ.

19. Бѣгай отъ завистьж 1), гнѣвътъ 2) и скърбь-
жъ 3); защо тые много гиабѣтъ здравіето.

II

Общи познанія.

1

Доньтъ иматъ двадѣсетъ и четьры часове 1).
часьтъ иматъ 60 минуты 2) а минутата — 60 сикунды.

Седьмъ дни чинатъ едижъ седмицъ или недѣльжъ.

Седьмьтъ дни въ недѣльжтжъ сж: Недѣля, Поне-
дѣльникъ, Вторникъ, Срѣда, Четвъртъкъ, Петъкъ и
Сѣбота.

Цървьитъ день, Недѣлята е посвѣтенъ за празд-
никъ на Господа.

Тридесѣтъ дни праватъ единый мѣсець; ама имаѣтъ
мѣсеци и по 31 день, дванадесѣтъ мѣсецы чиняѣтъ
едижъ годинъ.

Имената на мѣсьците сж: 1) Януарій или Коло-
жегъ; 2) Февруарій или Сечко; 3) Мартъ; 4) А-
прилій; 5) Маій; 6) Іуній или Цървеникъ; 7) Іу-
лій или Жетаръ; 8) Августъ или Гумнаръ; 9) Сеп-
темврій или Гроздоберь; 10) Октомврій или Ми-
тровъ; 11) Ноембрій или Листопадъ; и 12) Де-
кембрій или Ядрый:

---

1) Лютостьжъ 2) ѣдосътъжъ 3) сахаты 4) дескъмы.

Годината захващатъ отъ първий Януарія — отъ Су-
ровж годинж.

Годината иматъ 365 дни и около шесть часови ;
заради това на всякж четвъртж годинж приклаваме
уще единъ день, и тая година съ велитъ высъ година.

Седьмь-въ мѣсѣци : Януарій, Мартъ, Майй, Іулій,
Августъ, Октомврій и Декембрій, имаѣтъ по 31
день : а Априлій, Іуній, Септембрій и Ноембрій по
30 дни ; а пакъ Февруарій иматъ по-малу отъ вси-
тѣ мѣсѣци, и за това го выкаме Сечко ; сирѣчь въ
простытъ години, по 28 дни, а въ высокоснжтж 29 д.

Годината иматъ 52 седмицы и единъ день.

2.

Човѣкътъ иматъ петъ чювства, или орждія 1) за
да усѣщатъ все що съ нахождатъ околу него.
Глѣдатъ съ очитѣ, слушаютъ съ ушитѣ, вкусвить съ
языкътъ и съ небцето, мирисать или душитъ съ но-
сътъ, похващатъ съ всетж снжгж, а най-повыке съ
пърститіе.

Петъ-те чювства съ велять : Зрѣніе, Слухъ, Обо-
няніе, Вкусъ и Осязаніе. 2)

Лѣвата нога и ржка сж отъ кждѣ сърдцето.

Отъ вситіе живы създанія на свѣтъвъ само чо-
вѣкътъ іе създаденъ да ходитъ исправень, той и-
матъ разумъ, говоръ 3) и свободнж волѣж. 4)

---

1) халати 2) Гледанье, слушанье, мирисанье, вкусвскье и похващаніе
3) зборя-зборвенье 4) сакинье

Всѣкое нѣщо, що можиме да го усѣтиме съ кое да е отъ петъте чювства, съ викатъ тѣло.

Тѣлатъ сж твърды, водны и течны или въздухообразны.

Твърдо тѣло е онова, на кое що частитѣ 5) не можѣтъ да сѣ раздѣлѣтъ безъ усилие, каменѣтъ н. пр. и дървото сж тѣла твърды. А водно је това, на кое що частитѣ сѣ дѣлятъ отъ само себе си, како водата выното, и др.

Кога водныѣ тѣла сѣ зоврятъ, тога сѣ чинятъ паръ и не видимы, тога тые сѣ прѣвѣртватъ на тѣчны или въздухообразны тѣла. Въздухѣтъ, що го дышиме, и безъ кого що неможиме да живѣеме, је, како що го кажвитѣ и името му, тѣло въздухообразно.

Небесны тѣла сѣ викаѣтъ всите нѣща що гы глѣдаме како залѣпены на небоно; напр. Сѣнцино, звѣздынѣ и мѣсечината, и земява нашя је едно небесно тѣло.

Небо сѣ велитѣ она неизмѣримо и безкрайно пространство, кѣдѣ що сѣ пахождаетъ небесныѣ тѣла.

3.

Земява, на коѣж-що живиме ные, је клѣбчеста како пѣкое клѣбко. Планиныѣ, що сж на неѣж, не јеѣ измѣнватъ лицето, какъ що и малечкыѣ трапчинкы на портокалѣтъ не измѣнватъ клѣбчестыѣтъ му видѣ.

---

5) Парчината

Кръгътъ на земново кълбко съ дѣлить на 360 чѣсти, нарѣчени градусы; всѣкой градусъ съ дѣ-
литъ на 60 землеописателны минути, а всякая ми-
нута на 60 секунды.

Дваесѣтъ и пѣтта та чѣсть на единъ градусъ съ
велить левга.

Земява іе отъ всякъдѣ облечена съ въздухъ, що
съ простиратъ до дванадесѣтъ левгы: това про-
странство съ викатъ: атмосфера или въздухоокрѣ-
жіе, м тамо съ чинатъ облацитіе, дѣждѣтъ, снѣгѣтъ,
и всите други явленія, що съ велять метеороло-
гически или въздушны.

Околността, що ограничвить 1) глѣданіето ни
отъ всякъдѣ, кога да стоиме въ срѣдѣ нѣкое поле,
или на друго мѣсто отворено съ викатъ горизонтъ
или небосклонъ; или инако: кога сме на нѣкое от-
ворено мѣсто, ако съ опулиме на около ке видиме
оти небоно іе добрано до земѣвъж отъ всякъдѣ та-
ка, що съ править единъ кръгъ отъ добираніето на
небото до земѣвъж, той кръгъ е горизонтъ или не-
босклонъ.

Оная точка на небосклона, къдѣ що ни съ глѣ-
дать да изгрѣватъ слѣнцето, съ велить Истокъ или
Вѣстокъ, а на спротивната, къдѣ що захождатъ, съ
велить Заходъ или Западъ.

Кога сме свѣртени съ лицето кѣнъ Истокъ а съ
гърбѣтъ кѣнъ Западъ, тога отъ лѣво имаме Сѣ-
веръ а отъ дѣсно Югъ.

---

1) Запиратъ.

Истокъ, Западъ, Сѣверъ и Югъ сж четырьтъ точки на Свѣтъвъ.

Земява сж завъртвить около себе како на оска въ 24 часа еднождь отъ Западъ кнъ Истокъ.

Ръзската на коѣ сж въртвить, сж выкатъ земна ось, оска.

Двѣте краища на оска сж велятъ полюси, единъ сѣверный право на Сѣверъ, а другой Южный полюсъ право на Югъ.

4.

Кога слънцето сж глѣдатель, сирѣчь, ѳе надъ небосклонътъ, тога имаме день; а кога ѳе подъ горизонда тога ношь.

Земява сж дѣлить на петъ голѣмы суши; Европъ, Азійъ, Африкъ, Америкъ и Океанійъ; тые сж велятъ и, петътъ части на свѣтъвъ.

Всето вънкашно 1) лице отъ земѣквж сж велить повърхнина. Тритъ четвъртины 2) отъ таѣ повърхность сж покрьены сж водж, сир. Океанитъ, Моринята, рѣкытъ, езерата и др. а едната четвъртина ѳе сушята, островитѳе и полуостровитѳе.

Главны 3) части на воджъ сж океанитъ и моринята. Океанъ е голѣмо собранѳе отъ соленогорчивж водж, що обколисвить голѣмитъ суши; а море е часть отъ океана владена мегю сушѣквж. Е-

---

1) Надворежно, Згорно, 2) Чейръци, 3) По-първы.

зера съ веляеть събраніе отъ водіе, обградены отъ всѣкъдѣ съ сушіѣ.

Рѣкы съ велять водіе, що извираѣтъ или съ цѣдѣтъ отъ планинытъ и течятъ по сушіѣтъ та истекають въ море.

Островъ съ велить часть отъ сушіѣ обколисана отъ всѣкъдѣ съ водѣ.

5.

[За природѣтъ.]

Съ рѣчьтъ природѣ или естество разбираме всите създанія Божіи съ законитіе, по кои съ управляваѣтъ.

Природата съ дѣлить на три отдѣленія или царства: царство животно; царство растително; царство ископаемо.

Науката, що нѣ учитъ за овые три царства, съ наричятъ Нестественна Исторія.

На земіѣкъ имать безбройны животны; всите животны съ движятъ 1): Пилцитіе лѣтаѣтъ по въздухѣтъ; рыбытъ пливаѣтъ по водѣтъ; цѣрвитіе пѣзаѣтъ или съ влѣчиѣтъ по земіѣ.

Животныте сѣ много полезны 2) на людіето; коньтіе носѣтъ товаръ и возѣтъ колы; воловитіе ораять и возѣтъ; овцытъ даваѣтъ вѣлнѣ, мѣлко и мазть; коприненытъ бубы даваѣтъ копринѣ; пчелытъ пра-

---

1) Мърдаѣтъ, съ прѣпосваѣтъ, 2) Файделіи.

вать медъ и воскъ и съ своето трудолюбіе посрамотвать лѣнныя люди.

Нѣкои животны можѣтъ и щетъ 1) да донесѣтъ; конныя ритаѣтъ 2); воловитіе буцаѣтъ; пчелыѣ уживать. Зміиѣ и други нѣкои животны сѣ и отровны; за това трѣбѣтъ отъ таквы мощиѣ да сѣ вардиме.

Многу животны имаѣтъ и гласъ : птицыѣ пѣаѣтъ ; пситіе лаяѣтъ ; вълкъѣ выеѣтъ ; мачката мѣлаучитѣ ; прасето чвичитѣ ; овцата блеитѣ ; лвъѣтъ 3) и магарето рикаѣтъ ; рыбыѣ сѣ нѣмы.

Растеніята сѣ многу потрѣбны човѣку.

Цвѣтыѣта сѣ едно отъ най-хубавыте накиченія на природѣтъ. Нихныте живи и прѣхубавы шарови и всѣкаквы сладкы миризмы носѣтъ наслажденіе на чювствата човѣчки. Цвѣтыѣта ке дѣ быдѣтъ създадены отъ Бога, за да давѣтъ човѣку удоволствіе и да накычвать живѣлицето му.

И ископаемыте сѣ многу пуждны човѣку ; съ ними човѣкъѣтъ си правитѣ най-многу потрѣбы.

Человѣкъѣтъ, за да сѣ хранитѣ, облѣчитѣ и въ куки да живѣетѣ сѣ принудитѣ да прииматѣ всѣкаквы трудови 4) що сѣ викаѣтъ художества или занаяти ; отъ това и самыте работницы имаѣтъ имената по своитѣ работы ; како : землѣдѣлци, сирѣчь, орачи, градинари 5) и выноградари 6), хлѣбари, мѣсари, кожоухари, тѣячи, табаци, кроячи, зидари, каменорѣзци, столари, ключяри, грѣнчяри, казанджи и др. и др.

---

1) Зіанъ, 2) Клоцаѣтъ, 3) Арсланъ, 4) Работы, жѣкы, 5) Бахщаванджи, 6) Лозари.

III

Полъзны приказмы.

1. Разумно-то дѣте.

На едно дѣте бѣхж му нарѣчали родителитѣ му да не посакуить нищо на ручегътъ, дури не му дадѣть тѣе. Еднѣждъ родителитѣ му бѣхж забравили да му дадѣть ястїе ; а това виждащемъ оти го забравихж, а сакащемъ да испълнитъ родителскѣтъ нарѣчбж, не посака нѣщо, ами си зеде малу соль и го кладе прѣдъ себе въ паничето си. Майка му, кога го видѣла, го опытала ; сынче, защо ти ѣе сольта ? а това съ отговорило : „ за да си посолѣж мѣсото, що ке ми дадете.

2. Двѣ Различны 1) дѣтца.

Двѣ дѣтца си шеталы нѣкогашъ низъ еднѣ градинѣ 2); градинарьтъ имъ рѣкълъ: вардите да не гибате пчелитѣ, защо въ ужилвать. Едното дѣте рѣкло: мене никоя пчела до сега не ме Ужилила, и съ впущило съ голѣмж дързость надъ пчеларникътъ. Но той чясъ усѣтило голѣмы болы отъ ужилванїята имъ. А другото дѣте послушяло съвѣтътъ на градинарьтъ. Е, сега, кое отъ овые двѣ дѣтца ѣе поумно ?

---

1) Не-еднакви, 2) Бахча

3. Неразумното дѣте.

На николчета му было мило да сѣ качвить на столѣтъ и да стоить на софрѣ; единъ день сѣ качилъ на столъ, и викалъ: я видите, колко голѣмъ съмь? така си игралъ николче! Но ненадѣйно сѣ слизналъ и паднѣлъ отъ столѣтъ та си скършилъ рѣкѣтъ! Плакалъ тога Николче и викалъ, ама попустыниѣ; защо рѣката му была веке скършена! Е! не сѣ познаватъ оти Николче не было разумно дѣте!

4. Безсмислено дѣте.

Наумче былъ сѣвсѣмъ безсмислено дѣте; защо чинѣлъ многу работы безъ да сѣ помыслить. Еднѣждѣ, кога си игралъ на едно равнище край еднѣ градинѣ, си хвърлять камения въ градинѣтъ безъ да сѣ помыслить оти можить да удрить нѣкого внѣтрѣ. По злощастіе сѣ згодила майка му въ градинѣтъ, и ѣхъ удриль по чело. Тога тая паднала полумъртва на земѣ; кървь шюрнала отъ ранѣтъ ѣей и вситіе ѣхъ глѣдали како мъртъвѣ; но одвай по-малу врѣме сѣ свѣстила. Дошьлъ и лѣкарътъ 1) и ѣей помогнѣлъ, вързеещемъ ѣ главѣтъ. Но лѣжала многу врѣме на постелѣ, дури да ѣей оздравить раната. Татко му, кога сѣнаучилъ, го мѣчилъ доста. И той, колку пѣти ке ѣхъ поглѣднѣлъ майка си и ке ѣхъ видѣлъ сѣ вързанѣ главѣ, плачѣлъ и многу жялялъ, и отъ тога веке не хвърлялъ камения. Е! како ви сѣ глѣдатъ Наумче?

---

1) Хекимѣтъ

5. Лакомото дѣте

На Іовацета многу му были милы блазы нѣща; како: шекери и другы. Много пѣти му велѣли родителитіе, оти благыте нѣща сѣ многу врѣдителны 1) за здравіето, а най-повике на зжбытіе; А той не клавалъ на умѣтъ, що го учѣли родителитіе му; И за това неслушаніе доста люто сѣ наказалъ 2); Защо отъ много яденіе благы нѣща. му сѣ разсипали зжбытіе и го болѣли много. Плачѣлъ и викалъ: нѣмать нѣшкой да ми поможитъ? Охъ! колко мѣ болѣтъ! Охъ! Охъ, не можѣхъ веке да тѣрпѣхъ! А майка му рѣкла оти само лѣкарьтъ можитъ да ти поможитъ! Охъ колко боли прѣтѣрпвамъ! викалъ Іованче, сѣ мо-лѣлъ майцѣ си да го викнитъ лѣкарьтъ. Дошълъ лѣкарьтъ и въ еднѣждѣ му извадилъ два зжба.

Отъ тога Іованче сѣ сторилъ уменъ и не ядѣлъ веке блазы нѣща.

6. Невнимателно дѣте.

Едно дѣте на име Лазарь многу пѣти оставѣлъ самъ на тѣрпезѣтъ, кога нѣмало нѣшкой другъ. Еднѣждѣ быдеещемъ самъ сѣ прѣсѣгнѣлъ и сакалъ да земитъ едно нѣщо, що было въ срѣдѣ софрѣтъ; Но понежѣ 3) неможѣлъ да го досѣгнитъ, зашто было да-леку, си подклатъ столъ и сѣ подкачилъ на него; а кога сакалъ да сѣднитъ, ималъ въ рѣкѣтъ си набод-но; столѣтъ сѣ слизнѣлъ а той паднѣлъ долу и си

---

1) Зиялиі, 2) Сѣ мѣчилъ, 3) Чунки.

убодилъ окото съ набодното, та така, отъ како прѣ-
търпилъ многу и голѣмы боли и мъкы, си загубилъ
окото и останѣлъ за всегда съ едно око.

Родителитѣ трѣбитъ да ги чуваѣтъ дѣтцата и да
не имъ даваѣтъ въ рѣцѣ остри и върхвольсты нѣща,
како : ножеви, набодна и др. т.

7. Ученолюбиво дѣте.

Малечкото Святославче, кого, заради маличкѣтъ
му възраст не бѣхъ го дали уще на ученіе роди-
телите му, ами си ималъ дозволеніе 1) всѣкой день
да си играеть въ градинѣтъ, или въ дворѣтъ, това
вмѣсто да си играеть, си ходило скрышемъ въ едно
училище, що было близу до ними.

Родителитѣ му съ почюдили, кога разбрали оти зна-
ѣло да читатъ безъ да съ учило.

Тога Владиславче было на седмь години.

8. Усърдното 2) дѣте.

Владимиръ былъ най-милъ на вситіе зацо при-
лѣжявалъ и 3) многу му было мило да си съ учить ;
уще былъ и много усърденъ. Ако не си го ра-
зумѣвалъ 4) урокѣтъ 5) отъ невниманіе, той чяст
си исповѣдвѣлъ на учителя си погрѣшкѣтъ и му
велѣлъ : учителю ! простиѣ мѣ, зацо не дадохъ вни-
маніе ; ви съ молѣж да ми го кажете уще едниждѣ.
И, ако любезныйѣтъ му учитель му го прѣкажѣлъ по-

---

1) Изинъ, 2) Исчяхлія-джахтлія, 3) Съ чинѣлъ мукаѣтъ, 4) Разбиралъ,
5) Маеимото

вторъ, той сѣ рѣшявалъ 1) да внимава въ веке, за да го не изгубитъ пакъ и да не го мжчить учителтъ два пѣти,

Ако нѣкогашъ сторѣлъ нѣкоѣхъ грѣшкѣхъ, и родители му го покарвѣли, той не сакалъ да сѣ оправдава, нито сѣ печялъ да си ѣхъ смалитъ погрѣшкѣхъ, ами велѣлъ : Мили ми родители ! азъ не сторихъ харно и съмъ достоенъ за да мѣ накажѣте, и азъ ке претърпѣхъ съ радость, доста ми ѣе само да мѣ възлюбите пакъ, зацо да изгубамъ и любовьтъ ви това ѣе за мене жяльостно.

Съ каквы мысли можить человекъ да угодитъ и Богу и на людieto.

9. Покорното 2) момиче.

Цвѣта много милувала ябълката. Единъ день тая си нашла много ябълки въ градинѣхъ и гы зела, ама не смѣяла да гы изѣдитъ безъ майчино си дозволеніе 3). Братъ ѣ стигнѣлъ на истото врѣме и ѣей велѣлъ да гы изѣдѣтъ зацо былы хубавы и зрѣлы. Но Цвѣта, сестра му, му рѣкла не, нечинить да гы ядиме; зацо майка ни нарѣчала да не ядиме не зрѣлы и гнилы оwoцїа 4). Така послѣ Цвѣта гы занесла ябълкыте майцѣ си, и ѣхъ опытала да ли чинить да гы изѣдѣтъ съ брата си; не, ѣей рѣкла майка ѣ, дайте ми гы менѣ, и да не сте яли отъ нихъ ! зацо тые много пѣти быдвать не зрѣлы и врѣдители за васъ. Язъ ке ви давамъ всѣкога хубавы и

1) Ухметисвѣло, 2) Послушливо, 3) Изинъ, 4) ѣемиши.

зрѣлы ябълкы. Цвѣта съ зарадвала много за послушаніето си и познала оти харно нѣщо іе да слушать родителитіе.

10 Забѣлѣжителното дѣте

Климендъ былъ много забѣлѣжителенъ. Нему му было мило да съ разшетвить надворь по полето, и забѣлѣжвѣлъ съ вниманіе все, що срѣтвѣлъ; испытвѣлъ тѣчно растеніята, дръвесата, каменята, животнытъ и всите другы нѣща отъ природжтж, опытвѣлъ да съ научить не само како съ викабтъ и що сж, ами и свойствата имъ, сирѣчь, каквы сж и зацо сж потребны. Татко му го съдружвѣлъ 1) всекога и всекждѣ и го учѣлъ прилѣжно все, що виждалъ. Така съ научиль Климендъ по-напрѣдъ отъ всите дѣтца да познаватъ нѣщата на естеството по-добро и прокопсалъ много.

Кой що сакатъ да съ научить и да си обогатить умтъ съ много знанія, трѣбитъ да внимаватъ на вситѣ работы и да гы испытвить добръ;

11. Лъжливого дѣте.

Едно овчярче на име Стоянче, си пасѣло овцытъ на планина близо до селото. Единждѣ му текнало 2) да направить едиж пакостяж смѣхж, и, колко го държало гласъ извикало: “Оле! Оле! вѣлкѣ идить!”, Селянитіе той чясъ, кога чюли, дотърчали съ сопы и секры за да го убійжтъ вѣл-

1) Ходѣлъ съ него, 2) му дошло на умъ.

кътъ. Но, понеже не видѣли никакъ трагъ отъ вълкъ, си съ вратили въ село; а Стоянче имъ съ посмѣялъ отъ озади скрышно. Утрината пакъ Стоянче изви-калъ «вълкъ, вълкъ»! Селянитѣ пакъ дотърчали, но не толко мнозина колко вчерашныйтъ день; и, по-неже пакъ не нанли вълкъ, си отишли дома раз-сърдени 1) и въртеещемъ главытъ си.

Третійотъ день навистинж дошълъ вълкътъ. Сто-янче съ развикалъ, и викалъ много жяльостно. Оле-ле! Охъ! поможете ми! помогнете ми! Оо! вълкъ! Но за жяльость не му дошълъ никой на помощь. Цѣлото стадо съ впущило и избѣгало въ село, ама Стоянче, защо не бѣше можѣлъ да търчатъ колку овцытъ, останжлъ жьртва на вълкътъ, го разкинжлъ на малкы кжса та го избѣлъ.

Така, кой що излжвитъ еднѣждъ, не го вѣрва-ѣтъ послѣ и кога ке кажвитъ на вистинж, и най-послѣ го постигвитъ како овчярчето.

IV.

Есоповы басны. (2)

1. Жена и Кокошка.

Нѣкоя вдовица жена си имала една кокошкж, що іей несѣла ката день по едно яйце. Еднѣждъ же-ната си помыслила оти, ако бы да іей даватъ по-

---

1) Разлутени, 2) Приказы.

выке ячень на кокошкѣтъ, тая ке носитъ по двѣ яйца на день; и така почнала 1) да ихъ хранить повике. Нъ кокошката отъ многото яденъе съ здебелила та неможела веке нити по едно яйце да неситъ въ деньтъ.

Кой секать многу, той загубить и малуто, како камилата що сакала рогови, та загубила и ушите.

2 Желка и Орелъ.

Една желка му съ молила на орелтъ да ихъ научеть да лѣтатъ: а той іе рѣкълъ, оти това не можить да быдить, зацо тая нѣматъ криля; но желката непослушяла неговытіе умны съвѣты, ами уще повике му съ молѣла, и пакъ уще и харно сакала да ихъ научить да лѣтатъ.

Тога орелтъ, како видѣлъ оти неможить да ихъ прѣдумать 2) желкѣтъ за да съ оставить отъ той умъ, ихъ зель съ погктитіе си ихъ извишилъ до облацтыіе; а отъ тамо ихъ пуцилъ да лѣтатъ, та тая паднала на каменята и съ издросила.

Дѣцата трѣбитъ да слушають умнытіе съвѣты 3), и поученія на родителитіе и учителитіе си и поумнытіе отъ себе; зацо кой не слушають ке пострадать како желкѣтъ.

3. Левъ 4), Глушець 5) и Лисица.

На единъ левъ. како що си спіѣлъ подъ едно дърво, единъ глушець му поминѣлъ по шіѣтъ, и

1) Хватила, 2) Да ихъ прѣкайлитъ, 3) Поученія, 4) Аславъ, 5) мышъмышка.

лъвътъ како да сѣ разлютилъ за това на глушецътъ и направилъ голѣмо смущеніе. Тога една лисица, що сѣдѣла на спротивъ 1) та го видѣла, му сѣ посмѣяла како единъ лъвъ да сѣ уплашитъ отъ единъ глушецъ? А той ѣ рѣкълъ : азъ ненаправихъ това отъ страхъ, но да му прѣсѣчиж пжтътъ на глушецътъ, и другошь да не вървितъ отъ тука.

Лошето не трѣбитъ да чекаме да сѣ сторитъ голѣмо та тога да го запираме, ами уще отъ първото му появянье.

4. Врана и Лисица.

Една врана нашла нѣкогашъ единъ дробенкж мѣсо и ѣж грабнала та кацнала на едно дръво да ѣж ядить. Една лисица заминала отъ тамо подъ дръвото и ѣж видѣла, намыслила нѣкакъ сѣ хитрость да ѣ го земить. За това сѣ прибрала до дръвото и хватила да ѣж хвалить и да ѣ велить : ахъ, врано, вранчице ! каква си, мила хубава, неможямъ да ти сѣ нагльдамъ ; каквы хубавы църны очичкы имашъ, каквы цвитливы пера носишь ; ты си достойна за царицж на тышкытъ, ако бы имала още и добъръ гласъ. Отъ лисичинытъ похвалы ѣ сѣ омаяла главата на вранжтъ, и, за да сѣ покажитъ оти ѣе и гласовита, хватила да грачить, а мѣсото ѣ паднало долу. Лисицата той чясъ не загубила врѣме, подскочила сѣ радость, грабнала си мѣсото и ѣ рѣкла на вранж-

---

1) На срѣща.

тж : како си была, врапо, гласовита, уще умъ да си имала, бы прилѣгала за царицѣ.

Мнозина иматъ на свѣтѣвъ що, обладани отъ лѣсноуміе и празднославіе ишатъ вранинѣ умъ.

3. Куче и Готвачъ.

Единъ богатъ човѣкъ зготвилъ нѣкогашъ гозбж за да гостить пріятелитіе си. А кучето му, и то си поканило на гости своіжтъ пріатель, едно друго куче. Ова кога дошло и видѣло толку ястія 1), съ радѣло и си велѣло само съ себе: ахъ, денеска ке съ изнаядж харно; и така си въртело опашкжтж. Но готвачтъ туку що го видѣлъ, го грабнжлъ за опашкж и го хвърлилъ низъ прозорцитіе.

Умнитіе людіе не трѣбитъ никога да съ надѣватъ на чюжды обѣщанія 2).

6. Мравы и Жетвари 3).

Единъ день въ зимно врѣме мравытъ си извадили житото да си го сушать на едно слънечно мѣсто. Нѣколко жетвари, постанати сыромаситіе отъ гладость, съ приближали до мравытъ и многу имъ съ молили да имъ даджтъ малу хранж за да не посойсаѣтъ отъ гладость. А мравытъ ги опитали и имъ рѣкли: Вые лѣтоска що сте чинѣли, та що не сте си събрали за зимжтж хранж? Жѣтваритіе съ отговорили: Не сме сѣдѣли праздни 4), туку сва лѣто сме пѣjali и свирѣли благозвучно 5)! Тога мравытъ съ под-

---

1) Манджи, 2) Пенджерытѣ, 3) Жетварь-скережець, шурець 4) Безъ работж, 5) Сладкогласно.

смѣхналы и рѣклы : Кога лѣтоска, добры ни пѣвци, сте пѣяли и свирали, ходайте съга зимаѡ скокайте и играйте.

Умнитіе людіе трѣбитъ на младость да си приготватъ все, що имъ іе потрѣбно за на старость. — Добрыте дѣтца на дѣтинството си да добіѡхтъ ученіе, за да имъ сѣ найдить на старость, и да не пострадаѡтъ како жѣтварыте.

7. Пѣтници и Мечка.

Двайца пріятели пѣтуваедемъ си срѣтили на пѣтъ едниъ мечкѡ; еднийотъ отъ нихъ заварилъ 1) та сѣ качилъ на едно дръво и низъ гѣстытъ му вѣтки сѣ задскрылъ; а другыйотъ нѣмаедемъ що да чинить кога приблизила мечката да го изѣдитъ, му текнало та сѣ спрострель на земіѡ како мъртавъ. Мечката дошла до него ихватила да го душитъ кѣдѣ ушите и кѣдѣ носѣтъ за да видить да ли іе живѣ. Но той, за да не го познать, (защо велаятъ оти мечкытъ не ядѣлы мъртвы тѣла) сѣ стискалъ и вардѣлъ да не дышитъ. Мечката, како помыслила оти е мъртъвъ, го оставила и си отишла. Тога той, що бѣше сѣ качилъ на дръвото, слѣгълъ и го опытивѣлъ другара си : що ти шептеше мечката на ушите ? Ми нарѣчѡхъ, рѣкълъ онъ, отъ сега веке никога да не пѣтувамъ, сѣ другары и пріятели таквы како тебе, кои що на зѣлъ часъ оставаятъ другарѣтъ си да загинить.

---

1) Привтасалъ.

Вистинскытіе пріятелі само въ нужно врѣме съ познаваѣть.

8. Кокошка и ластовица.

Една кокошка нашла нѣкогашъ яйца зміены та сѣднала да гы квачить. Една ластовица іж видѣла и ъ рѣкла; а мори слѣпа и глупава кокошко! що іе това, що чинишь ты? на змііжтѣ дѣтцата ке ъ гы отхранишь? ами незнаишь оти, кога тые ке порастѣть, най-първо тебе ке тѣ хапнѣть 1) и ке тѣ отруіжтъ?

Лошитіе людіе, колку добро да имѣ чинишь, пакѣ не іе възможно тіе да съ сторѣтъ харни.

9. Мечка и лисица.

Една мечка съ хвалѣла нѣкогашъ оти отъ вситіе животны она была най человекѣлюбива, защо, какѣ що велѣть, не ядѣла мъртвы тѣла человекѣскы, сирѣчь, мърши. Една лисица кога чула мечкынытѣ хвалбы, съ поднасмѣяла и ъ рѣкла: Е! пріятелко! много по-человекѣлюбива бы была, ако бы ядѣла мъртвытіе а не живытіе човѣцы.

Имѣть многу човѣци що съ кажватъ най-угодни Богу и на людіето най-праведни, а тіе сѣ отъ най-лошитіе и най-неправеднытіе.

10. Класовитіе.

Въ жѣтвено врѣме, кога жѣтваритіе си готвѣли

---

1) ке тѣ кѣснѣтъ.

сърповитіе да жніяѣтъ, единъ класъ си креналъ главѣтъ високо на въздухѣтъ и сѣ гордѣлъ 1) на другитіе класови, що имали главитѣ нависнаты надолу. А единъ отъ нихъ му рѣкълъ на гърделивийтъ класъ: Ако тебѣ ти бѣше главата пълна съ зърна, како наши-вѣ, на вистинѣ не ке можеше да ѣжъ крѣвашъ толко високо.

Кому му је праздна главата отъ мозкъ и умъ, той сѣ гърдѣетъ прѣдъ другитіе како празднийотъ класъ.

11. Магаре и Славей.

Едно магаре пасѣло въ единъ долино, и кога видѣло едно славейче 2), му рѣкло: слушамя, пріятелю, оти си было много майсторъ на пѣяніето, и гласѣтъ ти былъ много сладкъ 3). Я попѣй малу да тѣ чюѣжъ и азъ самъ и да видѣжъ, дали си достоино за похвалитѣ, що тѣ хвалѣжтъ, или не? Славейчето запѣяло най-сладко; гласѣтъ му сѣ прѣливалъ чудно въ звуковитіе на всѣкаквы музикальны свирки; отъ благозвучнѣжъ 4) му пѣснѣ и пѣтници и овчяри сѣ запрѣли и сѣ замаѣли отъ наслажденіе. Най-послѣ Славейчето се замѣлчило. А магарето си крѣнало чюрлото кѣнъ Славейотъ, щѣркнало дългитіе си уши и му рѣкло: мощнѣ харно сѣ слушаешъ! ама още по-добро бы сторило да ходишь при нашійтъ пѣтелъ да сѣ принаучишь уще малу отъ него, защо той много по-искусно пѣить

1] сѣ фодулайсвелъ. 2] бильбилѣче. 3] благъ. 4] сладкогласнѣжъ.

Имать по свѣтвѣ мнозина що, така добытчы оцѣнваѣтъ достойнытѣ и даровитытѣ человѣцы.

12. Мачорокъ и Глуisci.

Въ едиѣ куиѣ имало много глуisci и едиѣ мачорокъ голѣмъ овой не тихвѣлъ отъ ловитвѣ глуiscитѣ, кога видѣли оти отъ день на день съ смалявали, съ наговорили по мегю себе и си рѣкли: брата, овой врагъ 1) насъ отъ корень ке нѣ свѣршитъ, ѣ ные никакъ нѣмаме спасеніе 2), за това нека не излегвиме веке визъ дупкѣтъ; той не можить да влѣзить вѣтрѣ. Клѣтыйтъ мачорокъ, пощо не можѣлъ веке да гы ловить и останалъ безъ хранѣ, намыслилъ да направить едиѣ измамѣ за да гы извадить пакъ. За това той отъ лукавство лѣгналъ спростренѣ до дупкѣтъ како мъртвѣ. Глуiscитѣ, кога го видѣли, съ радость и веселѣ си исказали едиѣ другему и намыслили да излѣзѣтъ изъ дупкѣтъ. Но едиѣ отъ нихъ, по-умныйтъ отъ другытѣ, гы запрѣлъ и имѣ рѣклъ: ми іе страхъ да не іе нѣкоіѣ лукавщина; а послѣ и на мачорокътъ съ свѣртилъ и му рѣклъ: Ей! пріятелю! макаръ и кожѣтъ да ти іѣ видѣ пълнѣ съ сламѣ обѣсенѣ, пакъ не тѣ вѣрвамъ.

Така и умнитѣ людіе едиѣждѣ ако съ измамѣтъ, но послѣ быдватъ внимателни да не съ измамватъ отъ лукавщинытѣ на лошитѣ.

---

1) Душманъ. 2) Куртуліиъ.

13. Куче съ дробенка мѣсо

Едно куче имаемъ въ устѣтъ си парче мѣсо вървѣло една рѣкѣ. Кога видѣло сѣнкѣтъ си въ водѣтъ, му сѣ сторило оти ѣе нѣкое друго куче сѣ по голѣмо парче мѣсо; за това оставило своето мѣсо и сѣ норнало въ водѣтъ за да го грабнитъ друго-то. Но загубило и обѣте; защо чюждото, понеже (1) бѣше сѣнка, не бы възможно да го стигнитъ; а неговото му го понесла водата, та сѣвсѣмъ го загубило

Лакомитѣ людѣ, шо не сѣ наситватъ и не сѣ благодарѣтъ сѣ малу изгубватъ и малкуто, шо го имаѣтъ.

14. Заяци и Лви.

Кога вситѣ животны были сѣбраны на сѣборъ (2) зайцитѣ сакали да имаѣтъ помегю вситѣ животны крайно равенство и братство. А лвитѣ сѣ отговорили: за да ви поминитъ зборѣтъ, о краснорѣчци, потрѣбно ѣе да имате и нокти како нашивѣ.

Не ѣе възможно на свѣтъвъ да быдѣтъ вситѣ людѣ токмо сѣ силѣ или сѣ богатство.

1] чюнки 2] на синодосъ.

Всѣкаквы поучителны сказанія.

1. Загубата на врѣмето.

На Тита, Императора Римскый, вечераещемъ еднождъ съ пріятель си, му текнало, оти той день не былъ сторилъ нѣкое добро никому; за това извикнжлъ: Пріятели! го загубихме овой день.

2. Употрѣбывай добро врѣмето си.

Сципионъ Старыйтъ, Римскый прочюенъ войвода, всеѣто врѣмя, що му прѣстанвѣло отъ гражданскытъ и воинскы работы, го употрѣбывалъ на книжевно ученіе, и вѣлель: кога нѣмамъ работъ, тога най-много работамъ.

3. Работай всякой день.

Прочютыйтъ живописецъ Апеллисъ не оставалъ да поминить ни единъ день безъ да съ упражнявать (1) въ искусството (2) си, и, кога го опытали; како съ усъвършенствувалъ (3) въ живописаніето (4), далъ овой достопамѣтныи отговоръ: “не оставихъ ни единъ день да поминить, безъ да търгнж баремъ една чъртъ (5).

1] да съ учитъ, да съ алащисвить. 2] въ марифеттъ. 3] съ сторилъ съвършенъ. 4] зуграфькьтъ. 5] прьчка.

4. Младитіе (момчината-дѣтцата) трѣбитъ повике да слушаѣтъ, а по-малу да говорятъ 1).

Мждрецътъ (2) Зинопъ рѣкълъ на едно младо момче: “За това Богъ ни далъ двѣ уши а уста само еднѣ, за да слушаеме повике а да говориме по-малу. »

5. Кои добра не сѣ купватъ сѣ пары.

Философътъ Митроклисъ прикажвѣлъ обикновенно оти вситѣ нѣща на свѣтъвъ сѣ купватъ сѣ пары, само ученіето и харнината не ; зацо тые сѣ добиваѣтъ сѣ трудъ (3) и прилѣжаніе (4).

6. Не іе срамота да сѣ учимъ това що незнаиме.

Марко Аврелій, Римскый Императоръ (5) толку ученолюбивъ (6) былъ, що още отъ дванадѣсѣтъ-годишенъ облѣкълъ философското облѣкло ; и, отъ како сѣ въцарилъ не оставилъ отъ да сѣ учитъ на философіѣтъ ; ами така и царъ бждеещи слѣдвалъ да ходитъ въ домътъ (7) на учителя си Аполонія, кого много го любѣлъ и го честѣлъ, и многу мило му было да слушаѣтъ поученіята и прѣдаваніето му. Той велѣлъ оти, никога не іе срамота да учитъ човѣкъ това, що незнаитъ.

Знаменитыйтъ Багдатскый Калифъ Гарунъ Алдъ — Рашидъ, що сѣ прославилъ по ученолюбіето си, не

1] да зборувать 2) философъ ученъ и умень многу 3] мжка 5] мукаетькъ печаленіе 5] Самодержецъ-царь. 6] той що любить ученіеть. 7] кука.

само синовеіе си ги пратилъ да съ учять заедно съ простыіе Арапы при ученаго Малека, ами и самъ той ходѣлъ при него да земать уроцы (1) отъ краснорѣчіе (2).

7. Не ученитіе не оцѣняваѣтъ вредно- сть-тѣ на учителитіе.

Нѣкой татко занесълъ сына си при ученаго Философа Аристиппа за да му го научить книгъ; а овой му посакалъ за трудѣтъ двѣсть драхмы, около 900 грошеве. На неученыйтъ татко толку пары му съ видѣли многу и рѣкълъ: “ Съ толку пары азъ можамъ да си купѣ единъ робъ да ми работатъ дури да іе живѣ „! Купи си, му съ отговорилъ философътъ, та ке си имашъ два неучени; единъ, той що ке го купишь, и единъ сына ти.

8. Дервишь-тѣ въ Царскый сарай.

Единъ дервишь пътуваещемъ си по Татаріѣ, стигнѣлъ (3) въ градъ Балкъ, и, грѣхумъ влѣгнѣлъ въ царскыйтъ сарай, защо му съ сторило оти былъ гостилица. (4) Отъ како съ пораспулилъ на около, влѣгнѣлъ въ еднѣ малечкѣ стаѣ, (5) и тамо си клалъ дисазытіе, и си постлалъ седжадето за да си съднитъ да си починить малу. По малко врѣме дошѣлъ при него единъ отъ стражарытіе (6) царскы, и го опыталъ: що барать тука. Дервишьтъ му отговорилъ оти мыслѣлъ

1) маѣміе. 2) риторике-красноречіе благо зборванье. 3) втасалъ. 4) луканта, или ханъ. 5) одаѣ. 6) караколи вардачи.

да прѣношувать въ таѣхъ гостилницѣхъ. Стражаритіе му му рѣкли сѣрдито (1) : овой домъ не іе гостилница, ами царскый сарай, и така хватили да сѣ карать. Въ тые прѣспирны (2) сѣ згодило да поминитъ отъ тамо и самы царьтъ. Той, отъ како сѣ научилъ, сѣ насмѣялъ за Дервишевѣхъ погрѣшкѣхъ и го опыталъ, како така да быдитъ толку безумень та да не разпознавать единъ сарай отъ гостилницѣхъ? Честитый царю, рѣкъль Дервишьтъ, дайте ми дозволеніе (3) да прѣдложѣ на Ваше Величество одно или двѣ питанія. “Кои сѣхъ : живѣли въ овой домъ най-първо, кога сѣ сѣградилъ?” (4) “Прѣдѣдитіе ми” отговорилъ царьтъ. “Кой отъ нихъ най-послѣденъ іе живѣлъ?” , повтори дервишьтъ. Татко ми, “отговори царьтъ. “А кой сега живѣеть овдѣ?” , рѣче дервишьтъ. “Азъ” , отговори царьтъ. “А по тебе послѣ кой ке живѣеть?” , опыта дервишьтъ. “Младыйтъ князь, сынъ ми” , отговорилъ царьтъ. Е! царю честитый, рѣкъль дервишьтъ, единъ домъ, кой що толку часто прѣмѣнвितъ обитателитіе (5) си и всеедно примать друзы новы, той не іе сарай, туку гостилница.

9. Само добрыте дѣла останвать сѣ насѣ.

Единъ човѣкъ си ималъ тройцѣхъ пріятели. Първыйтъ си пріятель онъ си го любѣлъ толко много, що и животъхъ си жьртвовалъ (6) за него, ако сѣ чинѣло нужда. Вторыйтъ си пріятель го любѣлъ, но

---

1) сѣ лютихъ. 2) де коніе-караніе. 3) изинъ. 4) сѣ направль. 5) сѣдаци-тіе що сѣдѣтъ. 6) сѣ чинѣлъ курбанъ.

не толку, колко що първийтъ ; а третійтъ си пріятель не толку го любѣлъ.

Сѣ згодило еднѣждѣ, та го наклѣветили (1) прѣдъ сѣдовището и го викнали да сѣ явить прѣдъ сѣднициѣте. Уплашенъ и потресенъ сыромахыйтъ. притърчалъ до тройцѣтъ си пріатели и гы молилъ да го придружѣтъ (2) и да ходѣтъ заедно сѣ него на сѣдилището, и сѣ прѣдставиѣтата си да му помогнѣтъ за да сѣ оправдатъ.

Първийтъ му пріятель, кого що той толку : силно : го любѣше, що дури и животѣтъ си жъртувалъ за него, въ еднѣждѣ сѣ отрѣкълъ и баремъ отъ мѣстото си не сѣ подмърднѣлъ, Вторыйтъ, кого що по-малку го любѣлъ, станѣлъ и търгниѣлъ сѣ него да ходѣтъ на сѣдилище ; но кога стигналъ до вратѣтъ на сѣдилището, му сѣ вратилъ назадъ и го оставилъ, Третыйтъ му пріятель, що, непара го любѣше, и на кого ни най-малу надѣждѣ нѣмалъ, го придружилъ сѣ всѣ сърдце, и сѣ застоѣлъ заедно сѣ него прѣдъ сѣднициѣте, тамо така краснорѣчиво 3) и убѣдително 4) той отбранилъ невинностьѣтъ 5) на равнодушныйтъ кѣнъ него пріятель, що, сѣднициѣте сѣ умилостивили и го отпушили свободенъ.

Тълкованіе.

Тройцѣ пріатели иматъ човѣкътъ на овой свѣтъ. На смѣртныйтъ чясъ първийтъ му и най любезенъ

---

1) му сторили мунафиклъкъ. 2) дн му сѣ сторѣтъ другари. 3) сѣ блазы рѣчи. 4) така що, да гы сторитъ кнѣзь. 5) безъ кабаестностьѣтъ.

пріятель, богатството или стоката, въ еднѣждѣ го оставятъ; Второйгъ му пріятель сж роднинытъ и пріятелите, що го испращаѣтъ до гробнытъ враты; само третійтъ пріятель, добрыте дѣла, го придружвать човѣкътъ отъ овой свѣтъ на другойтъ, съ прѣдставяѣтъ заедно съ него прѣдъ Вышнійтъ сждникъ, и посредствоваѣтъ (1) за спасеніето му.

10. Не трѣбитъ да съ смѣиме на старыіе.

Еднѣждѣ едно немирно дѣте, си сѣдѣло на вратытъ си, а единъ старецъ, прѣгърбавенъ отъ глобокж старость, одвай си подкрѣвалъ нозѣтъ, та вървѣлъ отъ тамо кашляещи! Омразното дѣте хватило да му съ смѣитъ на старыйтъ и всѣкако да му съ шегвитъ.

Старецътъ си исправилъ главжтъ, та съ опулил на немирникътъ, пакъ на мѣсто да съ ядосать, а той уще повике го пожаялъ и умилно му рѣкълъ: „Сынко мой, не смѣй съ на старыйтъ човѣкъ, защо Богъ знаеть да ли ке доживишь и ты до старость, и що ке быдетъ тога съ тебе? А ако ты бы ты работалъ толку, колку съмь азъ свършилъ въ животытъж си, ты не бы сѣдѣлъ сега да съ смѣишь безрасждно съ мене. „

Тога малото дѣте, поразено отъ умыленытъ рѣчи отъ старецътъ, си познало погрѣшкжтъ, съ зацървило отъ срамъ, пакъ отърчяло, та съ хватило за старецътъ, и отъ всѣ сърдце му посакало прощеніе.

1) влегвжтъ на срѣде за да ги здобржтъ.

Старецьтъ го прѣгърнѣлъ и му рѣкълъ: Ты, добро дѣтенце, си познавашъ погрѣшкѣтъ, и съ раскаивашъ; ама другошь да не правишь така: не смѣй съ на старыѣ и безобразны човѣцы, ако сакашь да те поживить Богъ до старость весело и радостно.

11 Кои си гы любить дѣтца-та гы накажвить (1).

Едни дѣтца имали обычай (2) да си играѣтъ на едно такво мѣсто, кждѣ що, всѣкога можѣхъ да пострадаѣтъ отъ животныѣ (говѣда). Мнозина, що гы виждали, гы съвѣтували да съ търгнѣтъ отъ тамо и да съ оставѣтъ отъ тые играчки; но глупавыте дѣчища не давали вниманіе на поученіята имъ.

По-малко послѣ съ явилъ единъ човѣкъ строгъ (3) влѣгълъ мегю дѣтцата грабвѣлъ едно отъ нихъ и го былъ много; а една стара бабичка, що стоѣла тамо та гы глѣдала; “Да си живѣ, сынко, и здравѣ, му рѣкла; Но защо го біешъ само това дѣте, о добрый човѣче? да не іе това по-лошо отъ другыте? „ Не, отговорилъ човѣкътъ, туку защо ми іе мое, та сакамъ да го спасѣ. (4)

12. Трудѣтъ и прилежаніето сѣ голѣмы съкровища. 5)

Единъ уменъ орачъ, кога дошълъ веке на край на животътъ си, и немаемъ що да имъ оставить наслѣдіе (6) на сыноветіе си, намыслилъ да гы сто-

1) гы мѣчить за погрѣшкѣтъ имъ. 2) хадеть. 3) лють. 4) да го откинѣ. 5) хазны. 6) миразъ.

рить трудолюбивы (1) и прилъжятелны (2). За товагы свикалъ и имъ рѣкълъ: „ Чѣда мои! глѣдате оти смъртнуйтъ чясъ веке ми приближвить; ви оставамъ да барате стокѣтъ ми въ лозіето закопанъ, тамо ке ѣъ найдете.

Отъ како умрѣлъ татко имъ, сыновитіе му го погрѣбили (3) съ голѣмъ славъ; а послѣ мыслещемъ оти всѣта негова стока іе въ лозіето, отишли та го разкопали съ голѣмо прилъжяніе и еднѣждъ и дваждъ по нищо не нашли. А лозіето понеже съ ископало и съ разработило добро, дало таѣъ годинѣ многу плодъ (4) та съ ползували отъ работѣтъ.

13. Едно милостиво дѣте.

Излъгохъ отъ дома ми, прикажвить единъ обходитель, и на пѣтъ стрѣтихъ едно малечко дѣте на десѣтъ години, младо зелено, малолѣтно, насмѣхнато и съ весело сърдце, кое си извади отъ кесенцето си еднѣ парицѣ и му ѣъ даде добродѣтелно на единъ слѣпъ сиромѣхъ, който стѣсеше колинишкомъ до едно кѣше, та си просеше съ подзапрѣхъ малу врѣме да поглѣдамъ най-доброто отъ всите други дѣла, що съ нахождаѣтъ подъ небо сир. младѣтъ възраст въдушевенѣ отъ добродѣтель. (5) Дѣтето си кладе кесенцето въ пазухѣтъ си, и си слѣдваше пѣтѣтъ. Съ приближихъ до него го опытахъ и му рѣкъхъ: „ Малый ми пріятелю!

---

1) работници. 2) жукаетчій. 3) го закопели. 4) родъ. 5) харнина.

Добро чинишь, що поможвишь на болныте и на окаяныте; туку кажими, имашь ли съ що да правишь таквы добрыны? Имамъ, отговори; майка ми, много мѣ любить и всѣкой день ми даватъ по двѣ пары; а отъ нихъ азъ трѣбитъ да дадж пѣщо на сырома-сытїе и слѣптые; защо, тїе сж достойны за жяляйнѣ, защо тїе не глѣдаѣтъ ни слънцето ни звѣздытѣ, нито пакъ можятъ да работаѣтъ за да съхранатъ; малу имамъ, малу имъ давамъ; а, ако быхъ ималъ многу, быхъ имъ давалъ повике.

Азъ съ замаяхъ на добрынѣтъ дѣтинскѣ и извадохъ единъ двоестълпенъ (1) да му дадж и му рѣкохъ: „Добрый ми прїятелю! Ты си было съвършено Божїе създанїе! стори добро да быдешъ денеска раздавачъ на моїѣтъ милостииѣ! „А това отговори съ благороднѣ гърдостъ (2): азъ не тѣ познавамъ, ама и ако быхъ тѣ познавалъ, пакъ не ке ти гы земѣхъ парытѣ, защо по-добрѣ іе да си гы раздавашъ самъ.

Како чюхъ това, толко го почетохъ дѣтето, що дури съ заплакахъ, защо сакахъ да възнаградж (3) чловѣколюбїето му. Кажи ми баремъ името ти? му рѣкъхъ; татко ми іе слуга (4), отговори; ама и той това промысляватъ 5).

Колко іе вистинско, си рѣкъхъ азъ самъ съ себе си, оти татковата харнина прѣминвить и на чѣдата.

---

1) дирекція карагрошь. 2) фодулъкъ. 3) да му наплатж. 4) изжекъръ. 5) мыслить напрѣдъ-сѣ грижитъ.

VI

За Бога.

1.

Мили дѣчина ! Распулите съ около себе ; по глѣдайте и надъ васъ, на Небо-по ; на него глѣдате слънце, мѣсьчинж и прѣмного звѣзды. поглѣдайте и Земіж-вж ; на неѣж глѣдате толко много нѣща, що не можать да съ прѣброѣтъ и искажѣтъ. Знаете ли кой іе направиль все това ?

Прѣблагый (1) и прѣмилостивый Господь Богъ іе направиль все това, що глѣдаме съ очите. Той іе направиль и насъ. Ные сме Божіи създанія ! Все, що имаме, отъ него го имаме. Той ни държитъ животъж у насъ. Той ни далъ очи за да глѣдаме ; ни далъ уши, за да слушаме ; далъ ны языкъ, за да говориме, Той нѣ учитъ да мыслиме и да правиме все, що іе добро, все, що іе право, и хубаво ; заради все това, длъжни сме да го честиме Господа Бога како нашъ създатель.

Господа Бога ные неможиме да го видиме. туку глѣдаме само това, оти все той държитъ и управять. Божіята сила іе прѣголѣма ; Богъ можить да направить все, що сакать. Той даватъ на слънцето свѣтлинж и топлинж, за да ни свѣтитъ и грѣить. Той править да раззеленватъ планинытѣ и полинята. Той пращать вѣтроветіе. Онъ гърмитъ. Онъ пращать дъждъ

1) найдобрый-найхарный.

и снѣгъ на земѣхъ съ неговаѣхъ рѣчь мразѣтъ съ разтопвѣтъ, житото и овошїята узрѣваѣтъ. Кога да рѣчитъ той, листата пожытватъ и падватъ, водата замързнуватъ и земява съ покрыватъ съ снѣгъ Кога ѣе негова воля, сир. кога да сакатъ той, тога и нашята душа съ раздѣльвѣтъ отъ снѣгѣхъ, човѣкѣтъ умиратъ и мъртвото му тѣло му съ носѣтъ въ гробъ. Никой другъ неможѣтъ да направѣтъ все това, само единъ Господъ Богъ; защо ѣе всемогъщъ, можѣтъ да направѣтъ все, що сакатъ заради това трѣбитъ да имаме страхъ отъ Бога.

Отъ Бога нищо неможѣтъ да съ скрѣметъ. Богъ все знаѣтъ. той знаѣтъ, не само все, що чиниме; туку и все що мыслиме нѣматъ нѣщо, що да го незнаѣтъ Богъ. Той какъ: що ни далъ очи да глѣдаме, така и той глѣдатъ. Все, що правиме, глѣдатъ Богъ. Все, що говориме, слушатъ Богъ. Нѣматъ мѣсто, кждѣ що, да не гледатъ и да не слушатъ Богъ. Онъ знаѣтъ и що мыслиме и що сакаме. Той най-добро познаватъ и сърцето ни. Той нѣ глѣдатъ въ темното исто така, како и на видѣлното. Онъ глѣдатъ и знаѣтъ кога сме добри и кротки, и нѣ познаватъ и кога сме лоши и пакостни. Заради това трѣбитъ да съ чюваме, нито да сториме това, що не ѣе Богу угодно, нито да помыслиме противно нѣщо.

Господъ Богъ заповѣдвѣтъ дѣтцата да си гы любатъ и почитаѣтъ и честатъ родителїте свои и постарїте отъ себе; да не направатъ другему това,

що не имъ іе мило да имъ сторить и нимъ другъ; да ги любать дружитіе людіе, како сами себе си; и да быдять милостиви и на скотоветіе (1).

Богъ іе милостивъ! Той нѣ любить и милувать. Все, що іе добро, отъ Бога іе. Все, що имаме или що ни іе потрѣбно, отъ Него ни идить. Хлѣбътъ, що ни іе толку милъ и потрѣбенъ; млѣкото, що ни іе толку благо, все Богъ ги давать. Онъ ни пращать и сънътъ, що нѣ крѣпить. Охъ! колку іе Богъ добъръ и милостивъ на насъ!

Ные людіето, живѣеме отъ милостьтъ Божіиъ; Заради това трѣбитъ да живиме ѿ за славъ Божіиъ. Человѣкъ, херъ кждѣ да іе всѣкждѣ іе въ рѣцѣтъ Божии; заради това, трѣбитъ на всѣкое мѣсто да съ молитъ Богу. Господь Богъ го іе създалъ свѣтъвъ, за да си покажитъ своѣтъ силъ и славъ, а іе направи човѣка, за да Го познавать, да Го славить и да величить той (човѣкътъ) Неговото (Божіето) Свято име.

2. За Прѣдмыслиаъ Божіиъ.

Зайде свѣтливото слънце, падинать пощната роса, и въздухътъ, що прѣдъ малу бѣше жежкъ, хващать да истинвить. Польскытъ цвѣтя си свиваѣтъ шяренытіе си листя, и си увисвать върховетіе на слабото си стѣбло. Пилчината кокошкыны съ добървать подъ крилята майчины си, и съ умирвать; а и самата кокошка си починвить. Птицытъ тихнахъ ве-

1) добыцы-говѣда.

ке и запрѣхъ чюруликанието си, и си спяѣтъ на вѣтчината всѣкое съ главѣтъ си свитканъ подѣ крылото си. Не съ слушать веке бърченіето отъ пчелыть, около кошарищата имъ, си свършили катадешиятъ работъ и си лѣгналы събраны въ воценыте си гнѣзда. (1)

Овцытъ, и тые сѣ лѣгнаты на мѣкхѣтъ си вълнъ и ридоветіе не съ отзиваѣтъ отъ ясното блѣніе на агънцата имъ.

Тихна веке всѣ. Тихнахъ и гласовитіе и виковетіе отъ дѣтцата по игралищата, и тропаніето отъ бързливото вамо тамо ходеніе отъ людіето. Чекантъ ковачкый не се слушать веке на наковалнѣхѣтъ нито кърцаньето отъ шярѣхѣ на дърводѣлецѣтъ, всѣкой си лѣжить тихо на лѣгло то си и вручето си спіетъ на майчинытъ си грѣды, Тьмница іе горѣ на небо, темница и долу на земѣхъ. Всѣкое око замизано и всѣкоя рѣкѣ немардана.

Но. кой съ грижить за человѣцытіе, кога тіе сѣ така занесени въ глѣбокъ снѣхъ? кога неможѣтъ да съ бранятъ, нито да видѣтъ да не имъ приближивѣтъ нѣкоя бѣда. —

Имать едно око, що никога не спіетъ; имать едно око, що глѣдаты въ тьмнѣхѣтъ ноцѣ исто така. какъ що и въ свѣтлото денно видѣло. Кога ни слънцето свѣтитъ, ни мѣсѣчината сіяитъ; кога ни свѣща въ куки свѣтитъ, ни нѣкоя звѣзда искритъ низъ гѣстытъ облацы; Той око глѣдаты всѣкадѣ, на

---

1) сѣдела.

всите мѣста и все едно сѣдитъ будно за да ги чуватъ вситѣ челяди на земѣтъ.

Това око, що никога не спиеть іе, окото Божіе! Неговата рѣка іе спружена надъ насъ. Той го направилъ сѣнѣтъ, за да нѣ отморватъ кога сме скапнати 1) направилъ нощѣтъ, за да си спиеме тихо.

Какъ що майката, шетатъ визъ куки съ прѣстѣтъ на устнытъ 2) и запълтвितъ всѣкоѣ врѣвѣ, за да не е' съ обезпокоюватъ 3) дѣтето; какъ що тая търгвитъ завѣскытъ 4) около лѣгло то му, за да не удритъ свѣтлината на крехытъ му очичкы; така и Богъ търгвитъ завѣсытъ нощны, около насъ; така Богъ править вситѣ работы да мирватъ, за да спиеть спокойно (5) голѣмата му челядь.

О! вие измѣчени работници! и малечкы дѣчиня и вситѣ животны! спите си мирно, защо Богъ іе разбуденъ; вие можете да си спіете, защо Богъ не спиеть никога. можете да си замижите безбѣдно, защо Неговото око всѣкога іе отворено за да вѣ чюватъ и бранить.

Заради това, кога тъмнината ке прѣйдить, и слнчевыіе зракове ке ни опулѣтъ очите, начните си деньтъ съ славословіе Божіе, защо сѣ іе грижилъ за васъ презъ нощѣтъ. Цвѣтя! отъ како ке сѣ отворите и разцутите пакъ, прострите си листята и благоуханіето 6) за Неговото величіе. Птичиня! и вие, кога ке сѣ разбудите, попѣйте му благодареніе.

---

1) уморени. 2) бузы-ролки. 3) да не сѣ чинить беузуръ-перахатъ. 4) пердинята. 5) тихо-мирно. 6) хубва жиризма.

Славословіето Му нека ни быдетъ въ сърдцето ни, кога лѣгвиме ; Славословіето Му нека быдетъ въ устнытъ ни, кога съ разбудвиме.

3. Притчи или Иносказателны ска- занія. 1)

Богъ всѣ мъдро 2) устроилъ 3)

Единъ день единъ селянинъ си лѣжѣлъ на ладнѣхъ подѣ единъ дѣбѣ. На спротива имало иеднѣхъ градина. Край плетѣтъ въ градинѣтъ имало и доста тиквени кореня, и лозытъ имѣ были исплетканы по плетѣтъ, а доста голѣмы тиквы выселы отъ надворежнѣхъ стѣрнѣхъ по плетѣтъ. Селянинѣтъ лѣжѣещи подѣ дървото глѣдалъ тиквытъ и съ чюдѣлъ, какѣ, едни таквы слабы лозы толку іѣдры и добры плодове да даваѣтъ ? а дѣбѣтъ, подѣ кого що лѣжѣлъ, толку голѣмѣ да іе, пакѣ да даватѣ толку малы зърна желадѣ ? и си велѣлъ съ умѣтъ: това не ми съ глѣдатѣ да іе право. Ако быхѣ го направилъ язъ свѣтъвъ, тога по моіѣхъ повеліѣхъ дѣбѣвъ бы рождалѣ многу добры плодове и іедры како тиквынѣ, а тиквытъ мощиѣ малкы, како желадѣвъ, и това бы было тога хубаво да го глѣдатѣ човѣкѣ.

Така велеещемъ и мислеещемъ селянинѣтъ за-спалъ ; а на спаніето му едно зърно желадѣ падна-

---

1) сказмы съ инаквы рѣчи. 2) съ мъдрость умно. 3) нарѣдилъ-на-тъкмилъ.

ло отъ джбѣтъ и го удрило по носѣтъ, та му шю-
рнало изъ носѣтъ кървь. Вджашень сѣ разбудилъ се-
лянинѣтъ, и, кога видѣлъ кървь, уще повике сѣ у-
плашилъ и викналъ : Охъ ! тѣжко и горко менѣ ! Язъ
за моето всезнаніе сега добихъ отъ Бога единъ
ударъ по носъ. Ами ако това зърно, що мѣ удри,
бѣше голѣмо колко еднѣ тиквѣ, тога мойтъ халъ
какѣвъ ке бѣше ?! тога или сѣвсѣмъ носѣтъ бы ми
смачкалъ, или мене мъртъвъ на мѣсто бы мѣ оставилъ.

2. Богъ награждава доброто съ много начины.

Една богата дѣвойка, Господична Райна, си сѣ
разшетвѣла еднѣждѣ край единъ рѣчай (1). Тамо
видѣла тая нѣколко лоши дѣтца, що сакали да уда-
вжтъ едно малечко кученце. Нейзѣ тѣ паднало жялъ
за това бѣдно животно, го откупила отъ дѣтцата и
си го донесла дома да си го хранить и изгледать.

Въ малу врѣме кученцето ся научило по нейъ и
всѣ и на всѣкждѣ ѣж слѣдвало. Еднѣ вечеръ, кога
дѣвойката си спіяла въ своѣтъ стаѣ, (2) нѣкоѣж
добж ноцѣтъ кученцето почнало да лаить много
силно и никакъ не тихвело. Господична Райна сѣ
разбудила, станѣла и запалила свѣщѣтъ за да ви-
дить що лаить кучето, но що да видить ?! единъ
страшенъ харамія завьенъ и лѣгнать въ едно кѣше.

Уплашена дѣвойката извикала слугытъ си и сѣ-
сѣдытъ (3) на помощъ ; вситіе на чясѣтъ истърча-

1) потокъ 2) одая. 3) комшинѣтъ.

ли, го хвашили хараміята и го прѣдали на Правителството (2). На испитвеніето злодѣецътъ (3) исповѣдалъ оти ималъ мыслиж да ѝ заколить Госпожицѣтъ а кукижтъ да ѝ ѝ оберить.

Дѣвойката благодарила Бога за спасеніето си и рѣкла : Кой бы помислилъ, оти ова животно, (кученцето), що съмъ го откинѣла отъ смърть, да можить менѣ животѣтъ да ми спасить ?

3. Божіето Провиденіе всѣ на добро управять.

Единъ търговецъ сѣ вращалъ еднѣждъ отъ панапръ. Той былъ на коня и въ дисазытъ си носѣлъ доста пары. На пѣтъ бидеещемъ търговицѣтъ, завърнѣлъ силенъ дѣждъ и търговецътъ сѣ истопилъ дури до кожѣ. За това той много сѣ ядосалъ и хватилъ да хулить на Бога и да мърморить оти Богъ далъ такѣвъ дѣждъ за неговото пѣтуваніе.

Но, слѣдуваещемъ си пѣтътъ търговецътъ помалу врѣме дошѣлъ въ едни гѣстѣ горѣ и, примрѣлъ отъ страхъ, кога видѣлъ единъ страшенъ разбойникъ (4) що мѣрѣлъ на него сѣ пушкѣтъ и былъ готовъ веке да тѣргинить погѣтъ на пушкѣтъ и да гѣрминить. Но, барутѣтъ, защо былъ на вѣженъ отъ многото дѣждъ нехватилъ, а търговецътъ си спущилъ конѣтъ и благополучно (5) си избѣгалъ.

Отъ како сѣ видѣлъ откинатъ отъ смъртѣтъ, хва-

---

2) Судѣтъ-забитѣтъ. 3) хараміа-дошѣ човѣкъ. 4) вланиски хараміи
5) щестливо-безѣ да вѣтлим иѣщо.

тимъ да си съ мыслить и да си велить : Колко не-
разуменъ съмь былъ, що непознавахъ оти дъждѣтъ
ѳ былъ за менѣ единъ най-голямъ добринъ, дадена
отъ Божието Провидѣніе ! Ако да бѣше врѣмето су-
хо и добро, азъ ке бѣхъ сега умренъ и ке пли-
вахъ въ кървитѣ ми ; моитѣ дѣтца попустинъ ке мѣ-
чекахъ да съ вратъ ; дъждѣтъ что мѣ чинѣше да
хулиъ на Бога, ми дочюва сега и животѣтъ и сто-
кѣтъ.

6. Съгласіето, и помощь-та Божія надвиваѣтъ венте бѣдетвіа.

Единъ пѣтникъ вървеещемъ вяхнатъ на коня низъ
единъ гъстъ горъ, стигнѣлъ до едно мѣсто, кѣдѣ-
що, единъ голѣмъ каменъ былъ отъркалянъ и за-
хватилъ всѣтъ стърнъ отъ пѣтътъ така що, ни отъ
дѣсно ни отъ лѣво не останвѣло мѣсто на пѣтникѣтъ
да поминитѣ.

Тога пѣтникѣтъ глѣдаещемъ оти му е невъзмо-
жно да поминитѣ и да си слѣдвитѣ пѣтътъ, съ об-
виде дали можитѣ да го истъркалятъ каменѣтъ, по
трудовѣтъ му останали праздни, ако и да му течѣлъ
потъ отъ челото како порой.

Умысленъ и отчаянъ сѣднѣлъ. Що ке съ сторъ,
си велѣлъ, кога ке мѣ хватитѣ нощѣта всрѣдъ о-
ваиъ горъ безъ хранъ, безъ покрывачъ и безъ ни-
каквъ отбранъ противъ дывитѣ и лютыѣ звѣрове,
кога тѣ ке излѣзѣтъ да съ нахранѣтъ съ мѣсо и кръвь ?

Това кога си мыслелъ, ето ти пристигнѣлъ и
другъ пѣтникъ ; и той съ обвиде да истъркалятъ

каменьтъ ; ама нищо повике отъ първийтъ не можѣ да сторить.

По това стигнахли и друзи мнозина ; туку никой отъ нихъ неможе ни да го помърднить каменьтъ.

Най-послѣ единъ отъ помегю имъ рѣкъль на другытъ : Братя, нека призовиме помощьтъ на Прѣвышняго и Всесилнаго Бога и да си сдружиме силытъ, та тога, съ надѣвамъ оти ке свършиме всѣ ; защо Богъ поможвить на общыйтъ трудъ.

Тога вситѣ той чясъ станали на ногъ, съ помолили Богу, и съ опрѣли на каменьтъ вситѣ наедно. И наистинъ каменьтъ съ отъркалялъ и пѣтницытъ можели веке да си слѣдватъ пѣтьтъ,

Пѣтникъ е човѣкътъ на овой свѣтъ. Пѣть е животьта, а стената (голѣмыйтъ камень), прѣдставятъ свѣтскытъ бѣдствія. Мощнѣ малко бѣдствія иматъ на свѣтъвъ, що самъ единъ човѣкъ да ги надвьетъ, а никое бѣдствіе неможить да не съ надвьетъ съ съгласіето, любовьтъ и помощьтъ Божию.

3. Сиромахъ и неговыйтъ сынъ.

Единъ сиромахъ, немаещемъ нито хлѣбъ нито пары за да си купить та да си прѣххранить дробнытъ си дѣчина, стацжль единъ день рано и съ помолил Богу да му навѣртить нѣкожъ честь (1), пакъ послѣ разбудиль и сына си по-голѣмыйтъ, и послѣ отишль заедно съ него при единъ богатъ гражданинъ да му сакать работъ, та да си извадить

1) изсметь.

нѣщо за прѣхранж ; защо си былъ чесенъ човѣкъ та не сакалъ да сѣдитъ празденъ и да ходитъ да проситъ милостыниж.

Тіе двоицата влѣгли въ богатекжтъ кукѣж, и не можеещемъ да видѣтъ на дворъ никого, защо было още много рано, влѣгли въ еднаж стаѣж (2), тамо имало единъ купъ пары.

Ахъ ! тате, рѣкълъ сынѣтъ на татка си, я види, колкавъ купъ пары ! да си земиме колку що ни сѣ потрѣбны.

Богъ да чювать, сынче, отговорилъ татко му ; тіе не сж наши ; а чюждото нѣщо было и най-мало, пакъ не чинать да земиме скрышемъ, за да не загубиме благословеніето Божіе и честьтъ отъ чело-вѣцытъ.

Овдѣ никой нематъ да нѣ видить, рѣкълъ сынѣтъ.

Вистина, отговорилъ таткому, овдѣ нѣмать никой човѣкъ да нѣ видить, ама нѣ глѣдате Богъ, що іе на всѣкждѣ ; той ке ни укорить прѣдъ вситіе людіе нашижтъ работж, та нито язъ, нито ты, ке можиме да добиеме вѣчно блаженство, а овые пары, що гы глѣдашь, ни сж намъ отъ Бога прѣдставены за искусвеніе, на нашижтъ сыроманиж и честность. Знай, сынче мой, оти крадецьтъ крадить, не да добіеть, ами самъ да сѣ загубить.

На тые рѣчи влѣгълъ и Господарьтъ на кукѣжтъ, сирѣчь домакинътъ, що до тога бѣше былъ въ дру-гжтъ стаѣж, та всѣ гы слушялъ. Той останялъ мно-

2) одаж.

гу задоволенъ, т. е. многу съ благодарилъ отъ доброто обношеніе на сыромахыйтъ, го похвалилъ за честносттаж му, и му далъ толку пары, колку що му были нужны за да живѣеть.

Захващай всѣкой день съ молитвѣж къ Богу, за да тѣ избавить отъ испитвы и лоши работы.

Не прави нищо лошо; зацо, ако людіето не тѣ глѣдаѣтъ, тѣ глѣдаѣтъ Богъ, отъ кого нищо не можить да съ скрыйтъ.

Богъ даватъ богато на тыя що съ боѣжтъ отъ него.

Б. Двайца Съѣди.

Двайца човѣцы съѣди си имали женытѣ и дѣтцата, и си гы хранили съ свойтъ трудъ. Едныйтъ отъ нихъ на чѣсто съ обезпокоявалъ и велѣлъ: ако лѣгнѣж болень, или умрѣж, що ке ми съ сторѣтъ лѣтцава и съпругава?

Овая мысля не го оставала никога миренъ, ами всѣ му гризела сърдцето, како цървецътъ въ дрьвото.

Макаръ и да му идѣла овая иста мысля многу лѣти и на другыйтъ татко, ама той не съ обезпокоявалъ толко много, зацо си велѣлъ: Богъ, що си гы познаватъ всигѣ свои създанія и гы чюватъ, той ке ми гы глѣдаѣтъ и моите дѣтца; и така овой си живѣелъ мирно, а първыйтъ не усѣщаль никаквѣж радость.

Кога си работаль единъ день на пивѣжтъ си загриженъ и обезсърченъ отъ бригѣж, видѣлъ едны

птицы, що влѣгвали въ единѣ капинѣ и пакъ съ вращалы, тога отишьлѣ кадѣ кѣпинѣтѣ и видѣлѣ двѣ седѣла едно до друго, и въ всѣкое отъ нихъ много пилчина одвай тога излюпени и още голищица.

Отъ како си съ вратилѣ на работѣтѣ, отъ врѣме на врѣме пакъ си свѣртвѣлѣ очитѣ кѣмъ тишкытѣ, що ходѣлы идѣлы за да имѣ донесѣтѣ хранѣ на пилчинята си.

Но, горкытѣ ! кога едната птица влѣгвела въ капинѣтѣ държеещемъ въ устѣтѣ си хранѣ за чадата си, той часъ ся впушилѣ единѣ соколѣ и ѣк грабнѣлѣ ; клѣтата и окаянната майка ! по пустыниѣ църкала разпердушена и пѣрпулѣла въ ноктытѣ на неприѣтельтѣ.

Ова зрѣлище още повече му нажалило душиѣтѣ на земледѣлецтѣ, коя, и безъ него му была още отъ по-напрѣдѣ загриженѣ ; зашто мыслелѣ оти смъртъта майчина, была смъртъ и на дѣцата.

Умысленѣ и умиленѣ прѣминѣлѣ всѣйтѣ той день злочестыйтѣ човѣкѣ, и цѣлѣ ноцѣ не замизѣлѣ отъ мыслѣнѣ.

На другыйтѣ день, како отишьлѣ пакъ на нивѣтѣ си рѣкѣлѣ самѣ со себе : Я чекай да видѣ пилчинята на таѣк клѣтѣ майкѣ ! вѣроятнѣ, тые веке сѣ умрѣли до сега, и отишьлѣ кѣмъ кѣпинѣтѣ, туку шо да видитѣ ? вситѣ малечкы пилчиня си были живы и здравы и никое не было пострадало нищо.

Почюденѣ отъ това явленѣ сѣ потѣргналѣ и чѣкалѣ да разберитѣ причинѣтѣ.

По малу време чюль едно лѣсно шюиканье и църканье и съврѣменно видѣль вторѣтъ майкѣ кждѣ съ бързина носѣла хранѣ и ѣъ раздала безразлично и на своите и на осиротелыѣ пилчиия.

Тога недовѣрливыйѣ на Божійѣтъ Промыслѣ татко, кога съ вратиль дома си разказаль на другыйѣтъ татко всѣ, що бѣше видѣль.

А той му рѣкъль : брате, защо да съ безпокояваме безмѣрно ? Никогда Богъ не ги оставать людіето. Той всѣдно съ грижить за ними съ всѣкаквы неизвѣстны и непонятны намъ начини, за това, имаещи вѣрѣ, любовь и надѣждѣ на Него, нека си слѣдваме мирно пѣтьѣ на животѣтъ ни.

Двѣ Българскы приказмы за Бога.

Българскыте овчяри прикажвать, оти Богъ, кого тѣ прѣдставяѣтъ подѣ видомъ Стараго Дѣда, и кого наричяѣтъ „Дѣдо Господь“, ги научиль людіето да ораѣтъ и да ткаѣтъ, тѣ прикажваѣтъ така :

1). Най-напрѣдъ, кога почиълъ човѣкътъ да орать, не ораль како що съ орать сега ; ами отъ како ке изораль една браздѣ отъ една краи до другый, си го крѣваль ралото на рамо та го носѣль пакъ на крайтъ, отъ кждѣ ѣе почиълъ да орать и пакъ отъ тамо захващаль.

Еднаждѣ Дѣдо Господь поминълъ та го видѣль кждѣ толку мъчно орать и му рѣкъль : „Немой така, сынко ! така не съ орать ; ами отъ какъ ке свършишь браздѣтъ, свърти го ралото на истото мѣсто

до кждѣ си изоралъ браздѣтѣ, и орай назадѣ до крайтѣ, отъ кждѣ си захватилъ;“ и така съ научилъ орачѣтѣ да оретѣ право, како що съ оратѣ и денеска.

Отъ тамо отишълъ Дѣдо Господь и при еднѣ женѣ ткалякѣ, тая, кога ткаѣла, хвърляла сувалкѣтѣ отъ еднѣтъ край, а на другѣтъ ѣхъ скинвела жицѣтѣ и пакъ отъ истѣтъ край ѣхъ хвърляла. Дѣдо Господь кога ѣхъ видѣлъ ѣ рѣкълъ; „Не така, щерко! ами хвърляй и отъ вамо и отъ тамо съ обѣтъ рѣцѣ, безъ да прѣкинвишь жицѣтѣ;“ и така съ научила да ткаитѣ, како що съ ткаитѣ денеска.

Другѣтъ день пакъ поминѣлъ Дѣдо Господь покрай орачѣтѣ прѣобразенъ и го опиталъ, „кой тѣ научилъ сынко, да орешъ така?“ А той му отговорилъ: «Дѣдо Господь мя научи!» Тога Дѣдо Господь го благословилъ и му рѣкълъ; «день да орашь, а годинѣ да ядишь.» Отъ тамо послѣ поминѣлъ и край женѣтѣ и ѣхъ опиталъ: «кой тѣ научилъ, щерко, така да ткаишь?! А тая му съ отговорила; „Сама самаца, умна умница, бърза бързѣца.“ Тога Дѣдо Господь ѣхъ прокънѣлъ и ѣ рѣкълъ: «година да ткаишь, подѣ мишкѣ да носишь.»

2) Кога Дѣдо Господь шеталъ по земѣтѣ и ѣхъ благославялъ, отишълъ първо при говѣдарѣтѣ; а той си лѣжѣлъ наплещы подѣ еднѣ крушѣ. Картунката му, въ кож си носѣлъ водѣ, стоѣла до него праздна. Дѣдо Господь го опиталъ: «Сынко, дали иматѣ въ картункѣтѣ водѣ?» А той отговорилъ, «нѣматѣ»

Дѣдо Господь повторилъ; “Я ходи, сынко, да донесишь малу водицѣ, да съ напиеть дѣдо!”, А говѣдарьтъ му показалъ съ ногѣтъ и му рѣкъль: Ено кждѣ іе кладенецьтъ, ако ти съ пиеть, ходи напи си съ., Дѣдо Господь тога благословилъ: всѣкое говѣдо да пощъркльвить, и така говѣдата како хукналы да бѣгаѣтъ кое на еднѣ, кое на другѣ стърпнѣ, говѣдарьтъ станжль та си зѣль стапѣтъ въ рѣкъ и той хукнѣль да бѣгатъ по ними и си велѣль: тихъ! како згрѣшихъ Богу!

Послѣ Дѣдо Господь отишьль при овчарьтъ, а и онъ си ималъ картунка за водѣ. Дѣдо Господь го опиталъ: “имашь ли, сынко, водѣ?”, А той му отговорилъ: “водѣ иматъ, Дѣдо, ама не можѣ и азъ самъ да ходѣ да си донесѣ, зашо ми щъркльвятъ овцытъ.” Тога Дѣдо Господь му рѣкъль: “ходи, сынко, язъ ке ти гы вардѣ.” Овчарьтъ отишьль за водѣ, а Дѣдо Господь му зель кукалькѣтъ и іѣ забилъ въ земѣ, клалъ на неіѣ гунжѣтъ му та направилъ сѣнкѣ; а овцытъ гы благословилъ та съ смпирили педѣ сѣнкѣтъ.

Въ това разстояніе дошьль вѣкътъ да си земить опрѣдѣленижѣтъ хранѣ, шо си земалъ всѣкой день отъ овчарьтъ. Дѣдо Господь му далъ едно дрисливо ягне; а вѣкътъ не задоволенъ съ него, не го зель, туку съ спущилъ та грабнѣль друго, кое шо сакалъ той. Тога Дѣдо Господь зель овчарскыйтъ кавалъ и го удрилъ по кръстьтъ, отъ това е останѣло шо, на вѣкътъ, колко му е силенъ и якъ вра-

тътъ, толку напротивъ му е слабъ кърстѣтъ. Но, то ва ягне, що го грабнѣлъ, го отнесѣлъ. Дѣдо Господь тога зелъ двѣ камчиня гы хвърлилъ по него и гы благословилъ та сѣ сторилы двѣ кучиня и отишлы по вѣлкѣтъ та му оттѣргналы това ягне, що бѣше го грабнѣлъ.

Мегию това дошѣлъ овчярѣтъ и донесѣлъ студенѣ водж Дѣду Господу, и, кога видѣлъ овцытъ си кѣдѣ стоѣлы мирны подѣ сѣнка, и двѣ кучиня да сѣ радвать около ними, сѣ почюдилъ. Овчярѣтъ тога опыталъ Дѣда Господа: «Ей Дѣдо! харно сега сѣ смирилы вака овцытъ и сѣ вдървили; ами какъ ке гы отерѣ на пасеніе?» Дѣдо Господь му рѣкълъ: «Сынко, сынко, извади си шяренѣ каваль та засвири имѣ отъ кѣмъ що духать тихый вѣтрецѣ, та тые самы ке си трѣгнѣтъ на пасеніе.

Отъ тога іе останѣлю та овчяритѣ си отервать овцытъ на пасеніе свиреещи сѣ шярены кавалы.

VII

За Родителитіе и отечеството.

Родители.

Милы дѣчиня! Наймнога добрины ви даватъ Богъ чрезѣ вашитіе родители. На овай свѣтъ имать сѣ хиляды човѣцы; но вамъ никой отъ нихъ не ви чинитъ толку добро, колко що вашитіе родители, сирѣчь, татко ви и майка ви. Тіе ви даваѣтъ всѣкой

день яденіе и піенье; тіе вѣ облеквать и ви даваѣть все, що ви іе потрібно. Тіе сѣ грижать за васъ день и ношѣ. Вистина, вые уще не сте голѣмы, но нѣкога сте были много малечкы, та ле сте можѣлы нито да говорите, нито да ходите, нито да стоите, ами сте можѣлы само да плачите. Тога вые быхте умрѣлы, ако не бѣхж были вашитіе родители да вѣ хранжть и да вѣ човаѣть. Тіе вѣ това врѣме вѣ носѣлы на ржцѣ. О! колко трудове, мжкы и грижи прѣтърпѣлы тіе тога заради васъ, само да вѣ дочуваѣть живы здравы, и да вѣ изглѣдаѣть за да порастите на оважъ възрасть.

Заради това и вые сега трѣбитъ сѣ все сърдце да си гы любите вашитіе родители; да имъ быдите покорны и послушливы; да гы слушате за все, що ке ви рѣчжть. Да не сѣ сърдите, та сѣ това да гы ядосвите, но да сѣ молите Богу за ними всѣкой день, защо слушайте що велить самъ Богъ за това: Чести татка си и майкж си за да тѣ благославжть та да живишъ много врѣме и благополучно на земжкж.

Отечество.

Това мѣсто, вѣ кое що човѣкжть сѣ рождаѣть и сѣ отхраняваѣть, сѣ велить иегово отечество. Човѣкж вѣ своето отечество добиваѣть все, що му іе потрібно за живенье; добиваѣть най-добрыте знанія; добиваѣть пѣрвжтж отхранж и забранж за животьтж си.

Всѣкой човѣкж вѣ своето отечество добиваѣть най-много и най-полезныѣ добрины; заради това всѣ-

кой ѱе дължень да съ благодарить отъ своето отечество; да му ѱе мило повике отъ всѣкое друго мѣсто, да му поможвить и съ все сърдце да му желяетъ всяко добро.

Той човѣкъ, що съ отричатъ отъ своето отечество, или не му ѱе брига за неговото добро, и съ нищо несакатъ да поможвить за въ неговитѣ потребности, той никога не виждатъ добро, ами всѣкога быдвить злочестивъ; защо той никому не ѱе милъ и никой не му поможвить, ами всѣкой го мразить, како бесполезенъ и нечестенъ съгражданинъ.

Дѣчина ! Ова мѣсто, кѣдъ що сте съ родили и живѣете, ѱе ваше отечество. Защо въ него вие сте съ родили, отхранили и сте порастлы, и въ него съ учите сега за да знаите какъ похарно да живите. Заради това сте дължны да си го любите, како що си любите татка си и майкъ си; да си живѣете съ вситіе съгражданы братскы; и да съ грижите, колку ке можете за доброто му, и да поможвите въ обще на цѣлото ви отечество, а особенно на всѣкой човѣкъ. Защо само съ това можете да быдите угодны Богу, а прѣдъ людіето честны и милы.

За любовьтѣ кнѣ Родителитѣ.

1. Братъ и Сестра.

Велика и братъ въ Цвѣтанъ были много милы на родителитѣ си. Тые бѣхъ си съ научили да си съ разшетвать по градинѣтѣ ката день по ручегъ, и,

по единъ четвъртинѣжъ отъ часа да си съ вращаѣтъ пакъ дома си. Татко имъ и майка имъ хвашили да съ съмнѣваѣтъ и да съ грижятъ, понеже и обѣте дѣтца толку много прилѣжаніе ималы въ читаніето, що, много пѣти дури и безъ яденъе останвель.

Единъ день гы опитала майка имъ: защо толку рано ходите въ градинѣжъ, та не си научвите първо урокътъ ви?

А тые безъ да речѣтъ нѣщо, ѣжъ прѣгърпалы и ѣжъ целивалы.

— Другошъ единъ день отишла майка имъ по ними назорумъ и съ скрыла подъ едно гѣсто дръво за да гы видить що правать. Тая гы видѣла съднаты на коленички да съ молятъ Богу оваѣж молитвѣжъ: » Господи Боже нашъ! ти съ молиме да не умираѣтъ родителіте ни прѣдъ насъ! Ные си гы любиме и ке имъ донесиме голѣмъж радость въ благополучіята имъ, кога ке порастиме. Сторинѣжъ добры, праведны и умны, за да съ радвать родителіте ни, що нѣ сѣ родили! Послушай, О! Боже! Ные сакаме и желаеме да правиме това, що заповѣдвать твоитѣ свѣты заповѣди. » Послѣ и двѣте си съ прѣгърпалы и си съ вратилы дома си.

Сълзытѣ на майкѣжъ имъ, кога гы видѣла и чюла, съ полеяли по лицето ѣ. Тая му искажала това истото и на татка имъ, и тога обата отъ радость мыслѣли оти съ нахождаѣтъ въ райскытѣ сладости; и благословили Бога, защо имъ подарилъ таквы добры дѣчиня.

2. Дѣтинска кротость.

Едно дѣте останъло въ седмѣтъ си годишъ сыраче, безъ майкѣ; а татко му съ оженилъ за другъ женѣ. Това никога не можѣло да забравить майкѣ си, ами колко повике врѣме поминвало, толку повике плачѣло и си жяляло за неѣ; защо мѣще-ха му си гы любѣла и гы галѣла само нейзините двѣ дѣтца, що бѣше си родила, а него го мразѣла и много строго съ обносѣла съ него. Еднѣждѣ толку силно го удрила по темето що, клѣтото сыраче паднѣло на земѣ полумъртво и много врѣме не можѣло да станить отъ мѣстото. Въ това исто врѣме влѣгълъ и татко му, та го видѣлъ въ такво жяльостно състояніе и, какъ съ научилъ оти го удрила мѣщеха му, и оти и други много пѣти така го бѣла, му съ нажалило за него и за пѣрвѣтъ му женѣ, та помислилъ да ѣ оставить вторѣтъ и да ѣ испѣдить отъ дома си.

Кроткото сыраче, кога чуло, оти татко му заради него сакатъ да ѣ испѣдить мѣщеха му, клѣкнѣло на колѣна прѣдъ татка си и умилно му съ молило вака: „Тате ные сме ти сега три дѣтца, отъ кои само азъ едно тѣргамъ мѣкѣ; а, ако ѣ испѣдишь майкѣ ни, тога въ твоео сърдце ке съ отворѣтъ уще двѣ раны; защо сега само азъ единъ съмъ сыракъ, безъ майкѣ, а тога и другите двѣ дѣтца ке останѣтъ како мене сыраци. Ти съ моѣкъ, тате, баремъ нихъ помилуй гы и прости ѣ майкѣ нѣъ, на коѣъ що си съ разлютилъ сега за-

ради мене. » Мъщеха му, кога чула 'овые добродушны и разумны рѣчи отъ посынка си, съ разкаяла за лошето си обхожденіе кънъ него, та и самахватила да съ молишь мъжьбъ си да ѿпроститъ ѿи съ обветила оти отъ тога веке ке го любить и глѣдать харно и посынчето си како що и своите дѣтца.

3. Сыновна любовь на благочестивытіе Сынове.

Въ едно отъ страшныте изригванія на огнедышкѣщѣтъ планинѣ Етнѣ въ Сидиліѣ бѣдствіята на жителитіе отъ околностѣтъ были мощнѣ голѣмы.

За да откижѣтъ отъ огнѣтъ и отъ лавжѣтъ, шо течелж по стърнищѣтъ отъ планинжѣтъ, всѣкой бѣгалъ далеку зимаемъ съ себе си най-драгоцѣнныте нѣща, шо ималъ.

Въ тажъ мътежинѣ и бързаніе, двойца братія богати, единъ на име Анапія а другый Амфилохъ, мыслѣщемъ съ шо поскъпо да земжѣтъ съ себе си, веднѣждѣ имъ текнѣло оти татко имъ и майка имъ и обата много прѣстарени неможѣтъ да ся откижѣтъ отъ огнѣтъ съ беганіе. Сыновната любовь во еднѣждѣ възтържествувала, и благороднитіе сынове извикнѣли: » Кое сѣкровище можитѣ да быдитѣ за насъ поскъпо отъ тіе шо, нѣ родили, нѣ хранили и нѣ чували въ всетѣ нашѣж животь? „ и съ бѣризинѣ съ впушили обата та дигнали на рамо еднѣйтѣ — татка си, а другыйтѣ — майкѣ си и благополучно поминѣли огнѣтъ и чядѣтъ, шо былъ около ними.

Колцина видѣли ова благородно поведеніе нихно много сѣ почюдили, а отъ послѣ и тіе и потомци-тіе имѣ пѣтътъ, по кого поминѣли двата благочестиви сынове сѣ родителитіе си, го нарѣкли „ пѣтъ на благочестивытіе сынове. „

4 Дѣте проситъ милость за майкѣ си.

Едно сиромашко дѣте на дванадесетъ години, остаѣто сираче отъ татка, само сѣ майкѣ си како вдовицѣ така сиромашкѣ и болнѣ, за да си ѣж подкрѣпитъ, отишло въ Виенското прѣдградіе у Австрійѣ да испроситъ милость. Тамо видѣло единъ човѣкъ що му сѣ видѣлъ да іе нѣкой богатъ, и на кого замаяното му лице дало дързость на дѣтето да сѣ приближитъ до него и да му посакатъ милостынѣж. Смѣщеніето на дѣтето, добрыйтъ му нѣравъ и сълзытъ му, що сѣ лѣялы по дѣтинското му крѣхко лице, направили впечатленіе на непознатытъ човѣкъ кой му рѣкълъ: „Младый ми пріятелю! не ми сѣ глѣдашь да си за помилуваніе., Боже милый! отговорило дѣтето, всѣ това правамъ за окаяниѣтъ ми майчицѣ, коя іе вдовица сиромашка, оставена отъ вситѣ, пакъ още и болна. „Да нѣмате лѣкаръ? рѣкълъ богатыйтъ човѣкъ. Охъ! Господине! повторило дѣтето, нѣмаме пары ни на лѣкаръ да дадиме ните лѣкове да купиме., Тога непознатытъ богатъ издыхалъ и го опиталъ: „кѣдѣ сѣдите?, и отъ како сѣ научилъ мѣстото, му далъ нѣколко пары и му нарѣчѣлъ да ходитъ да наидитъ лѣкаръ.

Дѣтето възблагодарило добродѣтельтъ си и сѣ затърчяло да барать лѣкаръ. Непознатыйтъ кога останалъ самичккъ, намыслилъ да ходить да посѣтитъ болната. Отишьлъ, нощѣ видѣлъ? тук' що влѣгълъ видѣлъ сыромашійъ въ загубено състояніе: Болната лежѣла на една сламена постелѣж и сѣ печялила да увиригъ едно малечко дѣтенце, що сѣдѣло до нея. Непознатыйтъ ѝ сѣ казалъ како да је лѣкаръ, и ѝ опыталъ: “каква ви је болѣстьта?”, О! Господине! Злощастіето ми повике мѣ мжчить, отъ елищо болѣстьта! изгубихъ мѣжя ми, а вситѣ нуждны нѣща въ кукѣтъ ни, ни гы зеде единъ взаимоотновецъ, кому имаме да даваме, си нѣмамъ нищичко, само двѣ дѣчиня, а тые що ке сѣ сторжтъ! отъ како ке изгубжтъ сега бѣргу и майкж си?! Непознатыйтъ многу угриженъ ѝ съжялявалъ и ѝ сторилъ за сѣтне да сѣ надѣватъ за добро състояніе; посакалъ едно парче книгж за да забѣлжигъ нужднытъ лѣкове. Болникътъ скинжлъ едно парче отъ книгжтъ, на коѣж що сѣ учило дѣтето ѝ, (защо другж книгж нѣмала) и му го подада. А непознатыйтъ написалъ и ѝ оставилъ книгжтъ на единъ столъ и ѝ рѣкълъ: “овые лѣкове ке тѣ оздравятъ, „ и послѣ си отишьлъ.

Но, туку що излѣгълъ той, стигнѣлъ и сынъ ѝ сѣ единъ человекъ. Майчице, утѣши сѣ, земи дѣрзость! извикнѣло сѣ радость дѣтето, пары имамъ, ето и лѣкаръ ти доведохъ! Охъ! чѣдо мое, рѣкла майка му сѣ по пѣтъ сълзы въ око, ела да тѣ прѣ-

гърнѣж! силата ти тѣ покажвить колку мѣ любишь! Другъ лѣкаръ сега излѣзе и остави онаѣж книжкѣ, на коѣж написѣж каквы лѣкове ни трѣбѣжтъ, я видите ѣж! Вторыйтъ лѣкаръ ѣж зеде налисанѣжтъ книжкѣ, и кога ѣж прочита, съ зачюди, и, О! Господжѣ! из-викиж! Първыйтъ ѣе другойтъ инакъвѣ челоуѣкъ, а не како що съмь азъ! и лѣкѣтъ неговѣ наистинѣж ке можить да тѣ оздравить много по-харно отъ мойтъ!

Непознатытъ лѣкаръ, що вѣ ѣе посѣтилъ ѣе Германскый Самодържець, Добродѣтельный Юсифъ II-ый. Той съ ова писменце ви опрѣдѣлвить доста сума пары отъ своето иждивеніе.

Болната майка благодари Бога и му съ помоли за добрыйтъ Отець, добродѣтельныйтъ вѣ царь, и отъ како оздравѣ благословеше добрыйтъ си сынъ.

VIII

Нѣравственны поученія.

1. Челоуѣколюбіе.

Блазе на той човѣкъ, кому сърдцето му е пълно съ челоуѣколюбіе и искренность. Отъ неговото сърдце извираѣтъ потоци отъ благодѣянія и течѣжтъ за доброто на челоуѣчеството. Той поможвить на бѣднытъ вѣ злополучіята имъ, съ радвить, кога да умножвить благополучіето на вситѣ людіе. Не ругать ближняго си люто; не вѣрвить завистливыгѣ рѣчи, нито потвѣрдить клеветыгѣ.

Прощавать повръдытъ, що му правать другытъ людіе, и гы избришвить отъ паметьѣхъ си; отплащаніето и дошината не нахождаѣтъ мѣсто въ сѣрдцето му. Не вращать зло за зло, нито гы мразить враговетъ си, туку за унеправданіята нихны имъ вращать съ пріятелскы съвѣты. Жяльбата и грижитъ отъ другитъ людіе надкрѣваѣтъ въ сѣрдцето му съжаленіе; Той съ стараніе да имъ поможить въ нуждытъ имъ, и съ удоволствіето, що усѣщать, кога да сполучить тые желанія, му съ плащаѣтъ трудовитіе.

Умирвить лютинѣхъ на разсѣрденытъ; прѣварвить дошиніето, що происхождаѣтъ отъ враждѣхъ и крамольтъ; Въ сѣсѣдството си разпростирать любовь и миръ, и името му съ произносвить съ похвалѣ и благословеніе отъ вситъ.

2. Благодушіе.

Благодушіе е оная добрына, що го чинить човѣка да говоритъ и да править на другытъ добро; още и го чинить да е всѣкога пріятель, снисходителенъ и кроткъ. Оваѣхъ добринѣхъ ихъ имаѣтъ само честнытъ чловѣцы.

Пирръ, царь Епирскый, кога съ научилъ еднѣждѣ оти, двойца негови чиновници, на піяніе отъгорѣ, много го хулили и псули, гы выкнѣлъ и сѣрдито гы опыталъ, дали наистинѣхъ укорны рѣчи говорили противо царя си? Единъ отъ нихъ отговорилъ: На вистинѣхъ, царю, говорихме, и, ако быхме пили по-вике, още по-зло быхме зборвали за тебе. Пирръ

сѣ благодарилъ отъ овой искреннѣ отговорѣ и гы простилъ, но гы поучилъ да сѣ чюваѣтъ другошѣ отъ пїанството.

3. Безпристрастіе.

Безпристрастіе сѣ викаѣтъ тая добрина, кога човѣкъ да нѣ сѣ развращитѣ въ суденїето си, сирѣчь да не чинитѣ ни да велитѣ нѣщо, що усѣщатѣ оти іе неправедно; не сѣ излжжвитѣ нито отъ обѣщанїя, нито отъ пары, нито пакъ сѣ страшитѣ отъ заплашванїя. Безпристрастіето іе най-свѣщенна длѣжностъ на суднищитѣ; зашо тїе сж орждїа на законѣтъ; и, едно най-малечко небрѣженїе, що можитѣ да іе простено на единѣ чястенѣ човѣкъ, непростително прѣстѣпленїе іе на сжднищитѣ, що сж отрѣдени да судятѣ и да рѣшяваѣтъ за състоянїето и честьтѣ отъ гражданытѣ.

Прочютыйѣ Атинскый войвода Аристидѣ, кога судѣлъ еднѣждѣ двацца човѣцы, едныйтѣ отъ нихѣ, за да го налютитѣ судникѣтъ противѣ противника си, почнѣлъ да кажвитѣ оти той (противникѣтъ му) зборвѣлъ и за него много гърды рѣчи. Но безпристрастныйтѣ сждникѣ (Арис) остави, рѣкълъ, що іе зборвалѣ противникѣтъ ти за мене, нека испитаме що ти іе сторилѣ тебѣ; зашо азѣ сега не съмь судникѣ на хулитѣ, що были противѣ мене, туку на вашѣж-тѣ распрѣ.

4. Искренность.

Искренностьта іе благородно чювствованїе на соб-

ственното наше разумно достоинство, що го чинить човѣка да говорить истиннѣтъ, и никога да не ѣж покрывать съ мыслиж да измамить друзытіе. Богъ му је далъ човѣку живото слово за да го употрѣбвить въ тълкованіе на истиннѣтъ, а не да го имать за орѣдіе на лжжѣтъ и на лицемѣріето. Неискренныйтъ човѣкъ прилѣгать на калпавж парж и је безчестіе на человѣчеството.

5. Вѣра.

Вѣра пли, како що веліме по просто, довѣріе съ велить кога работаме спроти съвѣстьж ни и си стоиме вѣрни на обѣщаніята и на условіята ни.

Единъ Португалскый инокъ отъ Францисканы-тіе бѣше паднѣлъ въ плѣнь у Индійцытіе заедно съ мнозина друзы свои съотечественницы. Еднѣждъ той посакалъ дозволеніе да го пуцѣтъ да ходить въ отечеството си за да издѣйствувать нѣкако размѣненіе на плѣнницытіе. Индійскыйтъ царь не го вѣрвѣлъ за вращаніето му; а инокътъ, за да го увѣритъ, му далъ въ залогъ вѣрвѣтъ, съ коѣж що съ опашвили иноцитіе отъ ордена му. Царьтъ ѣж зель како скѣпоцѣнно нѣщо отъ плѣнникътъ и чекалъ крайтъ на работжтъ. А инокътъ, отъ како отишьль въ отечеството си, понеже неможѣлъ да издѣйствувать да съ размѣнѣтъ плѣнницытіе, съ вратиль пакъ и предложиль себе си готовъ да останить въ плѣнь. Но царьтъ толку съ почюдилъ за вѣрвѣтъ отъ той човѣкъ, и такеж почестъ си въобразиль за неговытъ

народъ, у кого съ рождали такви людіе шо, той часъ освободилъ и него и съплънницятіе неговы другары.

Колко іе нуждна овая добрина въ челоувѣческото общество, явно іе отъ това, оти тая іе основа на вситѣ търговскы сношенія на челоувѣцятіе.

6. Добросторность.

Добросторността іе една отъ оныя драголюбивы харниніе, на кои шо и само името имъ усладвить слухътъ и надкрѣватъ въ душихъ ни еднъ божественнъ радость. Тая поможвить на бѣднытіе, утѣшвить печальнытіе 1), подкрѣпвить слабытіе и довардвить това священо съединеніе, кое шо Творецътъ шо сътворилъ все, іе поставилъ мегю людіето. Само овая харнина можеше да го сторить благополучень челоувѣческыйтъ родъ, ако вситіе людіе іхъ слѣдовахъ постоянно. Ако всѣкой човѣкъ правѣше добро спроти силъхъ си, не ке имаше мегю людіето ни единъ злополучень.

Добросторността іе естественна склонность кѣнъ добро чиненіе, и извиратъ отъ челоувѣколюбіето, кое шо нѣ натервить да поможвиме колку іе възможно за благополучіето на ближныйтъ. Безмѣрната Божія мѣдрость прѣдвиждаемъ оти не іе възможно да съ додържитъ равенство на земныйтъ добрыны мегю

---

(1) До овдѣ веке запираѣтъ бѣдъжкытъ за помъжкытъ рѣчи; за по на тамо разясненіята имъ оставватъ на доброволнъхъ грижѣхъ отъ учителитіе.

людието, за да заприть неустройствата отъ тая невъзможность, и да въдворить справедливо равновѣсіе въ човѣчкитѣ работы, вдѣхнѣла ѣе въ всѣкой човѣкъ оваѣж естественнѣж чювствителность кѣнѣ благополучіето отъ друзытіе. Така вситіе людие трѣбитъ да ѣж мыслижтъ добросторность-тѣж, како вистинскѣж и неизбѣжнѣж длѣжность, и, кога да сѣж въ състояніе, да ѣж испѣлняваѣтъ. А пакѣ не трѣбитъ да смѣшвиме доброволеніето съ добросторность-тѣж; защо разликувать едното отъ другѣжтѣж, колко теоріята отъ дѣяніето. Доброволеніето ѣе просто една добра воля, а добросторностьта ѣе дѣйствително саканіе доброто. Кой що жѣлаежтъ другему доброто, сѣж велитъ доброволителъ, а добросторникѣж ѣе само той, що го чинитъ доброто. Вситіе силни людие на земѣжвѣж мыслижтъ за своѣж славѣж да сѣж покажвать доброволителм кѣнѣ по-долнытіе си, но малцина отъ нихъ сѣж покажвать добросторници. Всѣкой, пакѣ и най-срѣбролюбецѣжтѣж, можитъ да быдитъ доброволителъ; защо това несакатъ никакѣжвъ харчѣ. Но за да сѣж кажвитъ нѣкой и да быдитъ добросторникѣж, нужно ѣе да правитъ добро на другытіе и колко ке можитъ да имъ поможвитъ. За човѣкъ чювствителенъ лѣматъ поприятно нѣщо отъ да глѣдять човѣцы, на кои що той имъ сторилъ добро; нѣматъ по-сладко име отъ да слушаютъ да го исповѣдвать него за добросторникѣж. Но, кога правиме добросторность-тѣж, трѣбитъ да прѣглѣдвиме обстоятелствата, да сѣж сѣж гласны сѣж нашето желаніе и да глѣдаме кому до-

бротвориме. Никако не је праведно, нито полезно за общество, да имъ сѣ добротворить на лѣнивѣтіе и на расточителітѣ, сирѣчь, на тѣе, що тѣрғаѣтъ отъ мѣрзѣ и отъ нѣравственныхъ недостатковъ; зашо тога ке быдѣтъ како да честиме лошинѣтъ и лошитѣ людіе, а прѣзираме харнинѣтъ и харнытѣ човѣцы, и сѣ той начинѣ умножаваме лошитѣ и развратнитѣ, а умаляваме бройтъ на добротѣ и честнытѣ людіе. При това, добротворностѣтъ трѣбитѣ да іѣ чиниме безъ разгласяванѣе, зашо тога тая сѣ прѣвѣртвѣтъ на празнославіе. Добродѣтельствованитѣ остаиватѣ задѣлжени на добротворникѣтъ не по-малу за благородныйтъ му начинѣ, колко за самото добродѣяніе.

7. Признательность.

Признательность сѣ велѣтъ, да усѣщаме добротворенія, що приимаме, и да гы памѣтвиме, и, кога да можиме, да отдаваме благодаренія на добротворницѣтѣ си. Чувството отъ признательностѣтъ толко іестественно іе на човѣка, що, и най-дивитѣ народи, на кои що скѣрживщината достигвѣтъ и до челоуѣкоядство, и тѣе гы честатѣ добротворницѣтѣ; и, колку що сѣ челоуѣкоядци, пакѣ непризнательностѣтъ іѣ мыслѣтъ за безчовѣчнѣ лошинѣ. Но освѣнѣ човѣка и животнитѣ, дури и най-свирѣпнѣтѣ звѣрове, Львоветѣ, Тигроветѣ и друзи си познаваѣтъ добротворницѣтѣ си, укротвеещи свирѣпныйтъ си поглѣдѣ, скривяещи кѣрвнишкитѣ си зѣбы и свивяещи остриѣтѣ си покѣти облизватѣ и цѣливаѣтъ добротворнытѣ

имъ рѣчь, отбранвати добротворникътъ си, и, съ еднѣ рѣчь, забравяѣтъ іестеството си, подчинеещи съ на създателевийтъ законъ, сирѣчь на чювството отъ признателностьтъ, кое що, іе всеобщый законъ на всетѣ чювственнѣ природѣ. Най-послѣ, за да разбериме колкава длѣжность іе тая, и колку голѣмо зло іе неблагодарностьта, нека поглѣдаме и въ Вѣтхыйтъ, и въ Новыйтъ Завѣтъ; тамо ке видиме оти Богъ, обличяваедемъ лошинытъ чловѣчески, на чѣсто гы нарѣквितъ неблагодарности, не само защо въ-обще всѣкоя лошина човѣчка іе неблагодарность кѣнъ неговыйтъ създатель Бога, ами и защо неблагодарныйтъ на истинѣ іе лошъ човѣкъ и на всѣкое зло готовъ. И за това справедливо неблагодарныйтъ всѣкога и отъ вситіе іе омразенъ. За това у Персытіе съ наказвѣлъ отъ законътъ; за това у старытіе Римляны рѣчѣта “непризнателный”, была найогорчителната отъ вситѣ псувки. Но тая и сама по себе си и отъ противното съ докажвитъ, оти признателностьта іе най-похвалната харнина и прѣдъ Бога и прѣдъ людіето.

Лудовикъ XIV-ый Французскый царь, далъ заповѣдъ на морскыйтъ си войводѣ да го изгоритъ Алжеръ, за да наказитъ съ това варварскытіе обвошенія и разбойничеството отъ жителитіе. Алжерцитіе немоеещи да іѣ отдалечіжтъ Френскѣтъ флотъ, що хвърляла на нима огнь и смъртъ, намыслили да клаваѣтъ на устытъ отъ топоветіе си плѣшнытіе Френцы, кои що, кога пукали топоветіе, раскивати па-

динали на корабытіе. Единъ Алжерскый капитанинъ, кой що, въ разбойничеството си по море былъ нѣкогашъ хватенъ отъ Франсузытіе, и въ всѣто врѣме отъ плѣнътъ получѣлъ челоуколюбивы услуги, позналъ мею осуденытіе на ужаснѣтъ смърть Френцы, одного чиновника, на име Шуазеля, отъ кого наймного былъ благодѣтелствованъ. Хватилъ слѣдователно да сѣ молитъ на Алжерскыйтъ царь за спасеніето на благодѣтеля си. Но глѣдащемъ мольбытъ си суетны, и оти сѣ готвѣли да запалѣхтъ топѣтъ, на устѣхъ на кого былъ вързанъ той френскы чиновникъ сѣ хвърлилъ на него, го прѣгърналъ и на топчѣхътъ му викнѣлъ: “Пали сега, кога неможѣ да откинѣ добродѣтеля си, нека умрѣ баремъ заедно сѣ него.” Алжерскыйтъ владѣтель останѣлъ почюденъ и смаянъ отъ това зрѣлище; съдзытъ му потеклы како рѣкѣ, и го освободилъ Французинътъ, подарвеещемъ го на признателностьѣ.

Въ старо врѣме единъ робъ побѣгнѣлъ отъ стопана си, и, ко а го хватили, го осудили на смърть. Го отнесли прочее въ единъ оградѣ обколисанѣ отъ всѣкъдѣ сѣ дзиздовы и му спушили на него единъ страшенъ лвъ. Сѣ хыляды людіе были събрани на това зрѣлище.

Свирѣпыйтъ звѣръ въ еднѣждѣ сѣ хвърлилъ на горкыйтъ човѣкъ; но той чясъ сѣ отпушилъ отъ него и показвѣлъ радость сѣ мърданіето опашкѣхъ си; а още хватилъ и да подскоквитъ околу него и да му лижитъ рѣкѣхъ, вситіе людіе сѣ смаяли на това

и съ чудѣли, та хвашили да го опитвать робтъ каква је тая причина?

Тога имъ разказалъ слѣдующево :

» Кога побѣгнѣхъ отъ Господаря ми, азъ съ скрыхъ
» въ единъ пещерѣ въ срѣдѣ единъ пустыни; а ето
» ти, глѣдамъ, влѣгвигъ овой лвъ, стѣнитъ пристѣп-
» веещемъ кънѣ мене и ми подаватъ ногѣтъ си. Азъ
» му извадохъ отъ неѣ единъ голѣмъ тѣрнъ, и отъ
» послѣ живѣяхме съ него наедно како двайца до-
» бры и сговорны другары, дури въ послѣднийтъ
» ловъ ме уловихъ и мене и него та въ раздѣлихъ.
» Сега ова добро животно съ радвигъ, зацо : мѣ
» найде пакъ. »

Народтъ почюдень глѣдаещемъ толку признател-
ность у единъ свирѣпъ звѣрь, извикнѣлъ съ единъ
гласъ : “ нека му съ подаригъ животья но овой
олку добросърдечень човѣкъ : и на овой олку при-
знателень лвъ ! „ :Робтъ той чясъ тога го осво-
бодили и наградили съ богаты дарове ; А лвътъ
тѣргнѣлъ по него како кученце и останѣлъ да жи-
вѣеть всѣкога при него безъ да гибнитъ никого.

Отдѣленіе второ

Рѣкописно чтеніе

I

Открытіето на Америкъ

Единъ пѣточень день на 1492-рѣ годипѣ, на мѣсеца Августа излѣгълъ Христофоръ Колумбъ въ корабы отъ испанскыйтъ градъ Палось, въ зорѣтѣ, прѣдъ едно голѣмо множество зрители, кои що му молитвели добро пѣтуваніе и добры сѣтнины, ама нищо друго не сѣ надѣвали освѣнь несполукѣ.

Малечката му флотица сѣстояла отъ три малы кораби, называны св. Маріѣ, Пинтѣ и Нигнѣ, въ кои що имало девѣтдесеть души, повикето корабари, нѣколко искатели на щастіето си и малцина чиновницы отъ испанскыйтъ дворъ, що бѣше гы опрѣдѣлила царицата испанска за да го придружѣтъ Коломба.

Той търгнигълъ право къмъ Канарскытъ островы, и тамо, отъ какъ си поправилъ корабытъ и си зель потрѣбнѣтъ хранѣ, търгнигълъ на 6-ый 7, врія. Отъ тамо захватило собственно пѣтуваніето му за откритіето, защо Колумбъ возеещемъ сѣ право къмъ западъ, излѣгълъ веке отъ обыкновенныйтъ пѣтъ на мореплаваніето и сѣ впуцилъ въ незнаени до тога мориня.

Въ първыйтъ день поради безвѣтріето напрѣднѣлъ

малу ; но на вторийтъ не съ глѣдали веке Канарскыѣ острова и мнозина отъ корабарыѣ помуртени и уплашени отъ смѣлостыѣ на прѣдпріятіето, хва-тили да съ біаѣтъ по грѣды и да плачяѣт оти не ке видѣли гьоа веке сушиѣ. Колумбъ гы утѣняваѣтъ об-вѣщаещемъ имъ добры сѣтнины и голѣмы богатства въ блаженныѣ мѣста, кѣдѣ шо гы водѣлъ.

Отъ ова ранно изявленіе на разположеніето имъ отъ своитѣ послѣдователи Колумбъ познѣлъ оти трѣ-бити да съ приготвитѣ не само за неизбѣжныѣ трудности на пѣтуваніето, ами и за оныя, шо мо-жѣтъ да му донесѣтъ незнаніето и страшливостьта отъ другарыѣ му, и разумѣлъ оти, за да погодитѣ прѣдпріятіето си, съ сакатѣ не само морска оныт-ность и мѣжество, ами и искусство какъ да урвая духоветѣ на челоуѣцыѣ.

А за добръ нѣговѣ честь и на държавѣтѣ, на койѣ шо служѣлъ, той, при добросърдечіето и изо-брѣтателныйѣ си умъ, ималъ и други родѣ добры-ни, — сирѣчь точно познавалъ челоуѣцыѣ, ималъ обхожденіе привлѣкательно, постоянство въ испълне-ніето на всѣкакѣвъ планъ и съвършенно повѣлялъ своитѣ страсти а прѣимущественно управлялъ чюж-дыѣ. Освѣнь овые каквины, кои шо му придавали начаяническийѣ характеръ, той ималъ и таквы по-знанія въ знаніето на званіето си, кои шо въ врѣ-ме отъ трудности и бѣди раждаѣтъ смѣлостъ. На неопытныѣ испанскы корабары, навѣкнаты да съ

возхъть само покрай бръговетъ на Срѣдиземно море, морскытъ знанія Колумбовы, кои що были плодъ на тридесѣтогодишенъ овыть, имъ съ глѣдалы на исти- нхъ чюдно нѣщо. Колумбъ всѣ самъ си управлялъ; надзиравалъ за извършвеніето на всѣкоѣжъ заповѣдъ, и, освѣнъ малу тѣ часове, въ кои що поспивялъ, всѣто друго врѣме стоѣлъ на корветѣхъ. Возеешемъ съ по мориня, въ кои що никой другъ прѣдъ него не бѣше влегълъ, Колумбъ постоянно държълъ въ рѣжѣхъ си орѣдіето, въ кое що обвидѣлъ глѣбо- чинѣхъ, и други подобны. Прѣглѣдвалъ съ вниманіе движеніето на приливты и на теченіята; съглѣдвалъ такожде внимателно тишкытъ и рыбытъ и всѣ що пливало на морскытъ бранове и точно запишѣлъ въ дневникътъ си все, що стретѣлъ, и все що му съ случвало.

На четрнадесатытъ день отъ Септемврія кора- битѣ были 200 левгы къмъ западъ отъ Канарскытъ островы, толку далеку отъ сушѣхъ, колко що до тога не бѣше отишълъ никой Испанецъ. Овдѣ И- спанцытъ съ потрѣсли, и отъ едно ново и чюдно я- вленіе. Видѣли оти магнитисаната игла не показѣ- ла веке направо полярнѣхъ звѣздѣ, ами съ навѣд- вѣла малу къмъ западъ. Това нѣщо, кое денеска всѣкому е извѣстно и знаено, исяовлашило друга- рытъ Колумбовы. Защо съ находжали въ океанъ без- краенъ и пезнаенъ, самата природа имъ съ глѣдала друга и инаква, а и едничкыйтъ имъ водачъ гы о- ставялъ. Колумбъ съ остроуміето си имъ обяснилъ

причинѣтъ на това явленіе отъ кое, ако и да не съ благодарѣль и той самытъ, но имъ търгналь страхъ и умирилъ оплакваніята на другарытъ си.

На първый октомврія были 700 левгы къмъ западъ отъ Канарскытъ островы. Три недѣли веке бѣхъ пливали. Отъ посокѣтъ на тишкытъ и отъ други обстоятелства зели веке надѣждж за открываніето, но пакъ останвѣль неиспълненъ и отдалеченъ всѣкой исходъ на работѣтъ. Духътъ на негодованіето и на размиряваніето хватилъ да съ покажвить мегю корабарытъ, и полека-лека съ распространилъ отъ корабъ на корабъ.

Вситъ единогласно викали оти трѣбитъ да го насилѣтъ Колумба да съ вратѣтъ, дури ветхытъ имъ корабы още сж въ състояніе да устоѣтъ на мореплаваніето; а едны отъ нихъ прѣдложили даже и да го хвърлітъ въ море, за да съ освободѣтъ отъ караніето му и да си съ вратѣтъ съ врѣме въ отечеството си. Колумбъ усѣтилъ колку голѣма бѣда му стоѣла прѣдъ очи той-часъ разбралъ безполезностьтъ на напрежднытъ сръдства за да имъ съживить надѣждытъ на другарытъ си; позналъ оти не е възможно да разпалить вторый пѣтъ ревностьтъ имъ съ увѣреніето за добрыйтъ край отъ прѣдпріятіето, особенно глѣдаещемъ оти страхъ бѣше имъ угасналь у ними всѣкое мъжественно чювство. За това съ принудилъ да имъ утѣшить страститѣ, кои не можѣль веке да гы зауздаты и да съ отдадять на стрѣмительныйтъ потокъ. Слѣдователно имъ съ обвѣ-

тилъ на другарытѣ си оти ке имъ испълнитѣ жеманіето, ако го послушѣтъ и слѣдвать пѣтътъ още три дни ; и, ако въ това разстояніе не сѣ отскрѣла сушиѣ, непрѣменно ке оставѣлъ захватенѣтъ работѣ и ке си тѣргѣлъ за Испаніѣ.

Другарытѣ Колумбови, ако и да были много разсърдени и нетѣрпѣливи да си сѣ вратѣтъ въ отечеството, ама това прѣдложеніе не имъ сѣ видѣло безпѣтно, а и самъ Колумбъ не губѣлъ нищо отъ това що сѣ ограничилъ въ толко малко врѣменно пространство ; защо таквы бѣлѣзы за близостѣтъ на сушиѣтъ ималъ, що, гы мыслѣлъ за многу вѣрны, защо отъ нѣколко дни бѣше стигнѣлъ дѣното морско сѣ орѣдіето, сѣ кое що мѣрѣлъ глѣбочинѣтъ му, и земята, що изваждалъ, покажвѣла оти сушията не была далѣку. Тишкытѣ всѣдно сѣ умножвѣлы и не были само морскы, ами имало и таквы, що живѣѣтъ на сухо. Корабаритѣ отъ Пинтѣ видѣли тѣрскѣ прѣсноосѣченѣ, що пливала по морскытѣ валове ; още и дѣрво дѣлано.

А корабаритѣ отъ Нигнѣ бѣхѣ хвашили вѣче едно дѣрво сѣ цѣрвени зѣрна още неповеннаты. На захожданіето слѣнца, облацята имали едно сѣвсѣмъ друго очѣртаніе, не како до тогашнето ; въздухѣтъ былъ по-пріятенъ и по-топѣлъ, а вѣтрѣ ноцѣ неправиленъ и непостояненъ.

Вситѣ овые знакове толко много убѣждавали Колумба оти сушията была близу, що, вечерѣтъ на 11-ый октомврѣя по обыкновеннѣтъ вечернѣ молитвѣ

повеялъ дагы завѣять платиждѣи да внимаѣть да не удриѣть корабитѣ на сухо.

Напълнати съ надѣждѣ никой не легнаждѣ да спитѣ ношѣтѣ, всичкыѣ стоѣли на корветѣтѣ, имаѣщи поглѣдытѣе си хвърлѣни на онаѣ стѣрнѣ, отъ кѣдѣ що мысли да съ подадѣтъ сушята.

Около два часа прѣд полунощѣ Колумбъ видѣлъ на далѣку огньни скрышенѣ што показалѣ на двойца отъ челоуѣцытѣ си, та и тройцата го видѣли да мърдатѣ, како да го прѣносѣмъ рѣткой отъ едно мѣсто на друго. Малуполнощѣ отъ корабѣтъ Пинтѣ съ чюмъ радостныйтѣ гласѣ : « Сушя ! Сушя ! Но излѣгани толку шѣти отъ погрѣшитѣлны явленія бѣхѣ ся сторили веке много недовѣрчиви си съ голѣмо душевно утѣсненіе чѣкали да съ обденить.

Тукъ що съ съзорило загиналы веке смѣщеніята и страховетѣ имѣ. Видѣли единѣ островъ около двѣ левгы кѣмъ сѣверѣ, на кого равныѣ зелены полина обѣнены съ кычесты дрѣвеса, и охладваны отъ потоцы, имѣ давалы въ очите най-пріятно зрѣлище ; Пѣтницитѣ отъ Пинтѣ хвашили той ачясъ да пѣиѣтъ благодаритѣлно славословіе Богу ; съ ними съ сдружили и отъ друзытѣ два кораба пѣтницитѣ ; вситѣ ронѣли сѣзды отъ радость о чюдеещемъ съ за голѣмото открываніе.

Отъ какъ си испълнили длѣжностѣтѣ, отъ признаѣтелиность Вседържитѣлю, послѣ си сторили длѣжностѣтѣ и на начялиника си. Паднали на ронѣтѣ Колумбу съ чюство отъ высоко почитаніе кѣмъ него ; Го

моляли да имъ проститъ невѣжеството, недовѣріето и дързостѣтъ имъ, съ кои що бѣхъ му донесли толку прѣчки въ извършвеніето на прѣвѣсходныйтъ му планъ, и въ вѣстъргътъ си го провѣзгласили него, що прѣдъ нѣколко дни го хуляли и съ готвѣли да го сътрѣхтъ, оти былъ надаренъ отъ Бога съ прѣкочовѣчко остроуміе и тѣрпѣніе за да извършитъ едно дѣло, за кое що не имъ достигалъ умтъ и мыслитъ на чловѣцѣтъ отъ вситъ прѣминаты вѣкове.

Прѣдъ да угрѣвить слѣнце съ напѣлнили нѣколко корабчия съ людіе обружены. Повозили съ веслата къмъ островтъ съ развіяны хоругвы (байрацы), съ военнѣ свирѣж и нарѣдѣж. Кога приближили до брѣгтъ, го видѣли покрыванъ отъ много народъ, що бѣше стекълъ на това ново и нечекано зрѣлище, и кои що съ тѣлодвиженіята си показвѣли голѣмо почюдвеніе и смайваніе за чюднытъ нѣща, що му съ прѣдставѣлы прѣдъ очитъ.

Колумбъ іе пьрвыйтъ Европеець, що стѣпилъ най-първо на отскрыенныйтъ отъ него Новъ Свѣтъ. Той стѣпилъ на сухо облѣченъ великолѣпно и съ голъ мечъ въ рѣжѣ. Другарытъ му вървѣли по него прѣгървѣли и целивали желаемѣтъ земѣж. Послѣ за качили на мѣстото кърстъ, и колѣничени прѣдъ него принесли Богу благодаренія, защо гы управилъ по желаніята имъ. Званично и съ обыкновеннытъ въ таквѣ случаи обряды привзели мѣстото въ обладачіето и въ зависимость отъ Испанскѣтъ коронѣж. Колумбъ далъ на той прѣкрасенъ островъ названіе :

“Сан-Салвадоръ,, сир. Св. Спаситель, кой що отъ туземцытъ съ викаль “Гванахай,,

Испанцитѣ завѣти въ работѣтъ си были обколисани отъ туземцитѣ, кои що мълчеливо съ чюдѣли глѣдаещи работы, що не гы разбирали нито сѣтнинытъ можѣли да прѣдвидѣтъ. Облѣката испанскы, бѣлото имъ тѣло, брадытъ имъ, оржїята имъ, всѣ имъ сѣ глѣдало чюдно и странно. Голѣмытъ машины, съ кои що прѣминали океаньтъ, и що имъ сѣ глѣдалы оти сѣ движять како съ криля по водѣтъ и правять страшень гърмъ приличень на гърмотевицѣ, и съдружень съ свѣтло и чядь, толко гы вжалили и толку трѣчеть имъ дали що, хватили да гы честать новытъ придошлаци, како вещества отъ по-горѣнь рѣдъ, и най-послѣ си помыслили оти были слънчевы-дѣтца, и слѣгли да посѣтътъ земьтъ.

Не по-малу сѣ чюдѣли и Европейцитѣ на околното имъ зрѣлище. Всѣкое биліе, трѣва и дръво были инаквы а не како европейскытъ. Земята ся глѣдала плодородна, ама малу обработена. Климатътъ былъ горѣщъ, но хубавъ. Жителитѣ были сѣвсѣмъ голи; косытъ имъ дългы църны, сѣ веѣли и махталы по рамената имъ или были уплетены та вързаны на главытъ имъ; а брады нѣмалы. Шярътъ (боята) отъ кожѣтъ имъ былъ тъмноцървеникавъ; чъртытъ на лицето имъ повике чюдны отошо неприятны: поглѣдѣтъ на лицето имъ сѣ глѣдалъ кроткѣ и страшливъ. Не были высоки, ама хубави и пьргави. Лицето и другытъ чясти отъ снжгѣтъ имъ были

фандастически нашарены съ бои. Най-напрѣдъ были страхливы и не смѣли да съ доближѣтъ до Испанцытъ, а малу послѣ ся опознали и съ здружили съ ними, и съ безмѣрнѣ радость приели отъ оныхъ звѣнчиня, стѣкълца и другы игричкы, а имъ дали хранѣ и малу прѣждѣ, единственното важно произведеніе отъ островтъ имъ.

Къ вечеринѣтъ Колумбъ си съ вратилъ въ корабитѣ и мнозина отъ туземцытъ го придружили въ корытата си, съ кои що, ако и неискусно направены и изглобены отъ едно само дърво, съ възѣли чудесно.

Вака, кога пѣрвый пѣтъ съ срѣтили жителитѣ отъ Старыйтъ Свѣтъ съ жителитѣ отъ Новыйтъ, всѣ было съ миръ и взаимно благодареніе. Пѣрвытъ, просвѣтени и славолубивы, проумѣли веднѣждѣ колко голѣмы ползы ке можѣтъ да придобыжѣтъ отъ тые новы мѣста. Другитѣ, прости и незлобиви, не могли да прѣдвидѣтъ каквы бѣдствія и пагубы имъ допрѣлы до отечеството имъ.

II. ЖИТІЯ

На нѣкои славны мѣжи Българи и друзы.

---

1. Александръ Великій (Македонскый)

Александръ Македонскый, сынъ на Филиппа, ца-

ря Македонскаго, съ нарѣкъль Великъ, защо въ малу врѣме, (12 год.), отъ какъ на 21-тѣ си години стѣпилъ на царскыйтъ татковъ си прѣстоль отъ Македонското царство, голѣмы работы извършилъ: покорилъ цѣль Балканскый полуостровъ съ различнытъ му народы, дори и непобѣдимѣтъ и гърделивъ тогашнѣ Еладж (Гръціѣ); завладѣль всѣтъ приберъ тога знаенѣ Азіѣ до Индіѣ и една чясть отъ Африкѣ; и мыслѣль да распространить просвѣщеніето чрѣзь еленскыйтъ языкъ, кого разсѣялъ по вситѣ си владѣнія, отъ какъ пѣрво взѣлъ го въ дворѣтъ си.

Но при толкуто неговы прѣимущества, быде жертва на невздржаніето си и умрѣль въ Вавилонъ младъ и зеленъ на 33-тѣ си год., 324 год. прѣдъ Р. Хр. Никой до сега не ꙗе достигнѣль неговото величіѣ; защо той умрѣль безъ да съ побѣдитъ никждѣ, никога и отъ никого освѣиъ по нѣкога отъ страститѣ си.

Пространната му държава бѣргу съ раздробила мею по-първите му войводы, и това е было причина, та що Македонското царство не траяло много врѣме силно.

Александръ толку ученолюбивъ былъ що, списаніята Омировы си ꙗе държѣль всѣ подъ зглавѣ, и много ꙗе честѣль ученытъ людіе, а най-повике учителя си, прочюенаго Аристотель, сѣще Македонца.

Единждѣ го опытали Александра: «къдѣ ти стоить стоката?» А той отговорилъ: «мею пріятели-

тъ ми, „ и съ това показалъ оти истинскитъ приятели сж най-сжжпоцѣнното сжкровище.

Македонскитъ царѣ имали столицатъ си въ Македонскыйтъ градъ Пелла или по-добрь Бѣла (съ разумѣвать оти земя, защо и сега наистинж тамо земята е бѣла); близу до сегашно Енидже.

Старитъ Македонци не ѣе уще харно доказано отъ кое плѣме былизъ. Но извѣстно е веке оти не были отъ Еллинско как' що съ опираѣтъ още и до денеска Грѣцитъ да докажѣтъ оти былизъ Каранови потомци (!?) Ираклиди (!?)

2. Константинъ Великій.

Константинъ Великій, сынъ на Констандія Хлора, одного отъ четырытѣ Римскы Кесари, по смъртътж татковж си наслѣдилъ Кесарството въ Галатїж; и послѣ отъ какъ надвилъ на друзитѣ тройцж съперници Кесари, влегълъ въ Римъ тържественно и съ превзгласилъ Имбераторъ Римскый.

Слѣдъ малу той направилъ Царїйградъ на мѣстото отъ старото Визандїонъ надъ Вѣспора на едно прѣкрасно мѣсто, и го нарѣкълъ „Новъ-Римъ,“ а народътъ за честь Неговж го наименовали „Константиновъ градъ,“ кого по-послѣ Турцитѣ го нарѣкли Истамболъ или Исламболъ, та тамо си прѣнесълъ столицатъ на пространнатъ си Римскж държавж.

Константинъ съ нарѣкълъ Великъ сир. голѣмъ заради голѣмыте и много извършванїя, що извършилъ мегю кои най-голѣмо ѣе свободата, що далъ на хри-

стіянскѣтъ вѣрж, коѣж и самъ онъ приималъ на послѣднытъ си години заедно съ майкѣ си Еленѣ, и за това справедливо и денеска съ честитъ отъ христіянскѣтъ църквѣ како святъ чѣловѣкъ; а памѣтъта му съ празнувать на 21-ый Маія.

Овой іе прѣвъ христіянинъ царь, кой царувалъ отъ 306 год. до 337 год. слѣдъ Р. Хр. Но при вситъ му харнины и той како човѣкъ, не іе былъ безъ грѣшкы.

Мнозина и за ового сакаѣтъ да докажѣтъ оти былъ родомъ Гръкъ, защо майка му Елена Гѣоа была Гъркня отъ Измиръ. Извѣстно іе обаче оти той е роденъ въ Нишь близу до Сърбіѣж отъ Констандинъ Хлора родомъ Римлянина и Еленѣ родомъ отъ Виѣннѣж Мало Азіятскѣж.

3. Іустиніянъ Великій.

Іустиніянъ Великій родомъ Слѣвянинъ отъ Охридскѣтъ область отъ село сега називаемо Истокъ а въ старо врѣме Таврисіонъ въ Прѣспанскѣтъ околѣж край планинѣ Ведрино, сычъ на единъ простъ селянинъ на име Истокъ и Виглиницъ (Мегленѣ) сестрѣтъ Іустиновѣ, на дѣтинството си съ именовалъ управа, кое по Латинено послѣ съ направило Іустиніянъ.

Іустинъ І-ый, вуикому, понеже былъ безчѣденъ и безкниженъ; повикалъ сестринеца си Управа при себе, го възпиталъ мощнѣ харно и го изучилъ найизряднытъ науки, а послѣ по смъртътъ си го оста-

вилъ наслѣдникъ на царството съ име Іустиніанъ І-ый.

Іустиніанъ туку що стѣпилъ на Визандійскый Императорскый прѣстолъ на 527 год. първъ грижіѣ іе ималъ да въздадетъ на Отечественныйтъ си градъ Охридъ сыновнѣтъ си дѣлность; та заради това той го увеличилъ, го украсилъ различно и го отрѣдилъ за главенъ градъ на Илирійскѣтъ (Варварославѣнскѣ) Прѣфектурѣ, каковъ що іе былъ до тога градъ Сремъ въ Сърбіѣ, нарѣквеещи го по своето име Іустиніанъ Първъ. А най-забѣлжителното за Българскѣтъ Історіѣ іе това що, Іустиніанъ града Охрида го почестилъ съ независимостѣтъ на църковното управление; защо въ лицето на Охридскыйтъ Архіепископъ основалъ, така да рѣчеме, Славянскѣтъ Іерархіѣ, коя основана отъ Него на 535 год. и потвърдена отъ пѣтыйтъ Вселенскый съборъ, нарѣчена по врѣмето отъ Българското крѣщеніе “Българска Независима Архіепископія или Іерархія”, « *Ἀὐτοκεφάλος Ἀρχιεπισκοπή Πρώτης Ἰουστινιανῆς Ἀχρῖδῶν καὶ Πάσης Βουλγαρίας,* » и почитана отъ Османскыте Султаны исто така, какъ що и Гръцкыте Патріаршіѣ, траяла іе до 1767 год. кога Гръцкыте съ срѣдства съвсѣмъ неправедны ни іѣ усвоили и іѣ уничтожили.

Іустиніанъ І-ый такожде съ нарѣкълъ великъ; заради голѣмыте му дѣла, що извършилъ, отъ кои най-забѣлжително іе това що, вситіе до тогашны гражданскы законы съвѣкупилъ наедно подъ име “Іустиніановъ Кодиксъ, и многу новы законы издалъ, нарѣквеещи ги “Новелы.”

Той съградилъ и многу и великолѣпны църквы, отъ кои най-славната је С. Софія въ Царѣиградъ тога, велеть оти извиквалъ; “Соломоне! тѣ стигнахъ,!”

4. Кубратъ Българскый Господаръ въ Великѣ или Волжскѣ Българіѣ.

Единъ отъ най-забѣлжителныте Господари (Кралева или Царѣ) въ Великѣ Волжскѣ Българіѣ је Кубратъ. Онъ, кога чуолъ оти Българитѣ, що наставлявали Паноніѣ, (Южнѣ Маджаріѣ) съ покорили отъ съсѣднытъ имъ народъ, Аварытѣ, и оти овые (Аваривіе) съ готвили да подчинѣтъ подъ властьютъ си и обитающыте въ Дакіѣ Българы, му съ нажалило за еднокървныте му братія, стѣпилъ на ногѣ, дигналъ голѣмѣ потерѣ противъ Аварытѣ, гы побѣдилъ и гы изгонилъ, освободилъ и едныте и другыте Българы, гы съединилъ съ Волжскыте та съ вѣцарилъ надъ вситѣ основаещемъ Българско Господарство край р. Волгѣ на 634 год.

Кубратъ на смъртнытъ си чясъ (660 год.) съвѣтувалъ пѣтыте си сынови да си живѣять съ братскѣ любовь и да не сѣ раздѣлвать за да сѣ дочювать основаното отъ него Б-ско Господарство; но тѣ го не почюли, туку вчясъ по смъртытъ му сѣ раздѣлили и всѣкой отъ нихъ сѣ по единъ дѣлъ отъ народѣтъ отишли по разны стѣрны за да бараѣтъ други мѣста за живѣніе, само по-голѣмыйтъ, Батбай останжалъ на татковото си мѣсто.

Б. Господари на Край-Дунавското Българско Господарство.

Отъ Господаритіе въ край дунавското Българско Господарство по забължителни съ слѣдующивіе.

1) Аспарухъ, основатель на това Господарство и първъ краль Българскый, 667 до 679 год.

2) Батай, Аспаруховъ наслѣдникъ, кралювалъ славно отъ 679 до 703 год.

3) Тербель първый Б-скый царь, побѣдитель Аварскый.

4) Крумъ или Каранъ единъ отъ най-вредныте Б-скы Господари, царувалъ отъ 802 до 815 год.

5) Муртагонъ, Крумовъ братъ, силенъ и славець, но голѣмъ гонитель на християнството; 11-ый Б-скый царь.

6) Пресіанъ или Владимиръ Борисовъ татко, кроткъ и добродушенъ Б-скы царь.

7) Борисъ Михайлъ, или Звеничь, 1-ый Християнинъ царь Българскый.

8) Симеонъ Борисовъ сынъ 14-ый Българскый царь и самодържець, най-славныйтъ Българскы Господарь и Славянскы писатель.

9) Самуиль, кой що прѣнесмъ столицята на Бъл-ското царство въ Охридъ,

10) Св. Иванъ Владимиръ или Владиславъ, кому мощите почивать и до денеска въ Ельбасанскыйтъ обитель.

11) Асѣновцята; Асѣнь Великый, братята му Петъръ и Иваница, кой хвати живе французскыйтъ

въ Царійградъ царь Балдуина; Иванъ Асѣнь второй сынъ стараго Асѣня нарѣченъ самодържець Българомъ и Грькомъ, 26-ый Б-скы Господарь, кой що поробилъ Ипирскыйтъ Г-цкый царь Кюръ Тодора съ всѣмъ Боляромъ.

12) Святославъ Тертеровичъ 35-ый Б-скы Господарь, кой що освободилъ Българіѣжъ отъ Татарского нашествіе.

13) Александъръ Страшимировъ 38-ый Б-скы царь.

14) Сыноветіе му, послѣдни Българскы Господари.

А. Аспарухъ.

**Основатель на Крайдунавското Българско
Господарство.**

Третыйтъ Кубратъ сынъ Аспарухъ, по смъртьтъ татковъ си съ единъ голѣмъ дѣль Българи дошълъ първо край сѣверныте бръгове Дунавскы къдѣ Дакіѣжъ (Влашко и Богданско) и тамо съ заселилъ съ народѣтъ си на 667 год. А отъ тамо той, едно за що желалъ да съ съединить съ единоплѣменницте си Славяны що населявали отъ незапамѣтны врѣмена цѣль приберь Балканскый полуостровъ, а друго, да завладѣить красныте области на Визандійскытъ държавъ, прѣминжлъ Дунава разбиваещемъ Грьцкытъ войскы, що го не оставали да поминить и съ съединилъ послѣ съ туземцыте Славяны при всѣто опирание на тогашнійтъ Визандійскый Императоръ, К. Погоната, завладѣлъ цѣль Мизіѣжъ (сега-

шнѣхъ Българіѣхъ) и основаль Българското Господарство край Дунава на 678 год. а по смъртъхъ си оставилъ наслѣдникъ славныйтъ свой военачалникъ, Батая, кой утвърдилъ и разширилъ държавѣхъ си въ Оракіѣхъ и Македоніѣхъ и, дури въ Охридъ, велятъ, направилъ крѣпость.

7. Св. Борисъ Михаилъ 13-ый Българскый а 1-ый Христіянинъ царь нѣхнѣхъ.

По смъртъхъ Пресіановъ на 843 год. съ въцарилъ сынъ му Борисъ Звеничь, кой отъ Божіето Провидѣніе былъ отрѣденъ да просвѣтитъ Българскыйтъ нашъ народъ съ истиннѣхъ отъ христіанскѣхъ вѣрѣхъ.

Како що на врѣмето отъ Констандія Хлора христіанитіе подданицы на прострѣнѣхъ Римскѣхъ държавѣхъ бѣхъ съ издишили малу отъ свирѣпыте тогашны гоненія, а сынъ му Константинъ не само що даде пълнѣхъ свободѣхъ на христіанскѣхъ вѣрѣхъ, но и съ многу правдины снабди служителитіе ѣ, а най-послѣ и самъ съ покърсти, така исто биде и съ Българскыйтъ нашъ народъ. Пресіанъ съ доброто си кѣнъ христіянитіе разположеніе даде косвенѣхъ свободѣхъ на христіанството и му отвори, така да рѣчеме вратытъ въ царството си; а сынъ му Борисъ го въведе и самъ съ покърсти. Неговитіе кърстители сѣхъ, първо сестра му коя отъ малѣхъ плѣненѣхъ въ Царіѣградъ была пріяла христіанскѣхъ вѣрѣхъ; и св. Меодій св. Кирилъвыйтъ братъ.

Борисъ отъ начяло, велятъ, былъ свирѣплъ звѣро-

ловець, но по оглашеніето сестрино си и св. Меѳодій чюдно прѣмънилъ и сърдце и поведѣніе.

Отъ какъ онъ заедно съ домочядіето си на 861 год. съ покърстилъ отъ самого св. Меѳодія, и съ наименовалъ Михаилъ по името на Визандійскійтъ Имбероторъ, послѣ и цѣль Българскій народъ послѣдилъ примѣрътъ му така що въ нѣколко години вситіе Българи пріѣли христіанскѣтъ вѣрѣ.

Жърцитіе (поповетіе) на Българскіте богове заедно съ мнозина отъ болярытъ, подбудены отъ нихъ съ противили и яко му съ опрѣли; но христіанскій царь съ помощьтъ на кърстьтъ побѣдилъ ги, какъ що и великый Констандинъ съ кърстното знаменіе надвилъ съперницыте си и влегълъ въ Римъ.

Послѣ по кръщеніето на народа си св. Борисъ Михаилъ нарѣдилъ и Българскѣтъ църквѣ; по всѣкъдѣ направилъ священны храмове (църквы) и училища, та испратилъ учены Българи христіаны да проповѣдвать Евангелското ученіе, мегю кои найславни сж пѣтьте ученици Св. Кирилло-Меѳодіеви.

Борисъ покалугеренъ на 885 год. умрѣлъ въ Иноческый чинъ на 907 год. 2-ый или 21-ый Майя, на празникътъ св. Константиновъ. Що сж за вситіе христіаны въобще св. Констандинъ и майка му Елена, това; исто за Българитіе сж Борисъ и сестра му.

8. Св. Кирилль и Меодій Славянскы просвѣтителѣ.

Още отъ Апостолскытъ времена Славянытъ що живѣли въ Македоніѣ, были пріяли христіанството отъ първытъ му проповѣдници, за кое много доказателства свидѣтельствуваѣтъ.

А въ приходяието на Волжскытъ Българи въ Балканскый полуостровъ, отъ какъ овѣ съ смѣшали съ ними, и, тукурѣчи, съ слѣями въ единъ народъ, и Христіанската вѣра полекалека почнала да си отворять пѣтьтъ и съ разны срѣдства да съ въведвить мегю Гръмопоклонскыйтъ Българскый народъ, но всекога тайно и покрито, какъ що и у Римскытъ подданицы прѣдъ Констандина Великаго.

Македонскытъ Славяни всекога съ стараѣли да ги просвѣтѣтъ съ Евангелскытъ истинѣ дойденытъ си единокръвны брата; а на това имъ поможеѣли и Цариградскытъ Императори, зашо съ това тѣ съ надѣвали да укротѣтъ свирѣпытъ за нихъ Българи, та така да откинѣтъ отъ нападеніята имъ.

Най-послѣ желанието и на еднытъ и на друзытъ съ испълнило чрѣзь двойца учены Македонскы Славяно-Българи, Св. Констандина Философа и брата му Св. Меодія.

Овѣ два брата, сынове на единъ Византійскый висшій чиновникъ родомъ Славяно-Българинъ отъ Солунъ или Солунскытъ околѣ, на име „Лъвъ Страхота,“ како чеда на царскый чиновникъ отъ висо-

ката степенъ, были добръ въспитани въ Царійградъ.

Констандинъ за голѣмото си остроуміе и високо ученіе добилъ име «*Философъ*»; а послѣ въ иноческій чинъ съ нарѣкълъ Кириллъ. Онъ по заповѣдь на Цариградскійтъ дворъ отишълъ многу пѣти и на многу мѣста проповѣдникъ и защитникъ на христіанството. Той истыйтъ покрѣстилъ и Козарытъ (Българско племе въ Кържмъ).

А Меѳодій, отъ како свършилъ и той ученіето си и живописното искуство, пріималъ гражданскѣ службѣ, былъ отрѣденъ управитель (каймаѣаминъ) въ Струмницѣ. Но по врѣме послѣ намыслилъ да съ оставить отъ свѣтското житіе и да живѣеть духовно; за това си далъ оставкѣтъ отъ гражданскѣтъ службѣ и съ устрѣмилъ да покрѣститъ братята си Българытъ. За това отишълъ въ Прѣславскій дворъ при Бориса подъ видомъ Римскій живописецъ, покрѣстилъ и него и цѣлъ Българскій народъ. Послѣ повикалъ брата си Св. Кирилла, кой отъ какъ измыслилъ Славянскѣтъ Глаголическѣ азбукѣ, заедно съ брата си прѣвели на Българскы най-нужнытъ книги отъ св. Писаніе, кое послѣ довършили ученицитѣ имъ, кои що гы зели съ себе кога поминѣли низъ Охридъ ходеещемъ въ Римъ.

Св. Кириллъ съ прѣставилъ въ столицѣтъ на Папытъ на 9-ый Марта; А Св. Меѳодій възведенъ на Епископскій Моравскій прѣстолъ отишълъ заедно съ петъ-тъ ученицы въ Моравійѣ; но тамо прѣтърпѣли тѣ люты гоненія отъ странѣ на нѣмското ду-

ховенство така що Меѳодій съ принудилъ да оставить намѣстникъ на епископїѣхъ Горозда. Но нито овой можѣлъ да дотраитъ много врѣме; защо по малу врѣме и него го изгонили, та вситъ задружно си съ вратили въ Българїѣ. кждъ що съ прѣставилъ и Меѳодій, мѣстото и деньтъ на прѣставленїето му не е тѣчно извѣстнѣ.

— Овїе два брата, сир. Кирилъ и св. Меѳодій съ славать отъ цѣль славянскый свѣтъ за славянскы просвѣтители; защо тїе първи измыслили Българо-Славянскѣхъ азбукъ и просвѣтили Българытъ съ евангелскѣ истинѣ, а чрезъ Българытъ послѣ и вситъ други Славянскы племена. Памятьта съ празднувать на 11-ый Маїя.

---

9. Кирилло-Меѳодїевитїе

пѣтъ главни ученици, именно

Св. Климендъ, Наумъ, Гораздъ, Ангеларїи и Савва.

Това що останѣло недосвършено отъ Кирилла и Меѳодїа, по смрътьтъхъ нїхнѣ довършили пѣтъ-тѣ имъ главни ученици, особито Св. Климендъ Охридскый Архіепископъ.

Кога двата Солунски брата ходѣли за Римъ да посвѣтъхъ на св. сѣдалище Българскыйтъ прѣводъ отъ св. Писанїе поминали низъ Охридъ, кждъ първогы наши овїе пѣтъ славны и доброучены мѣжи, та

гы зели съ себе за да имъ поможватъ на богоугодното дѣло, така отидохъ вситѣ въ Римъ, а отъ тамо въ Моравіѣ. Кога отъ тамо избѣгали дошли въ Българіѣ при Бориса, а той гы испратилъ по западнѣтъ Българіѣ къдѣ Охридскытъ страны, именно: св. Клименда го пратилъ въ Кутмичивицѣ, Епископъ първо въ Главиницѣ (сегашно Издеглавие) послѣ въ Белицѣ, (на това време была главно мѣсто на епископійѣтъ, а сега Влашко село), а най-послѣ съ отрѣдилъ Охридскій Архіепископъ.

Св. Климендъ отъ какъ дошълъ въ опредѣленѣтъ му странѣ съ грижилъ за стадото си що, отъ еднѣ странѣ прѣвеждалъ и прѣпишвелъ священнытъ книги, а отъ другѣ пакъ училъ народѣтъ, едны да пишѣтъ и да читаѣтъ по Българскы, друзы на вѣрѣтъ, и друзы пакъ приготавливалъ за духовный чинѣ, и ималъ до 3,000 ученицы така що никакъ не можѣлъ да исчислитъ дури до послѣднытъ си чась.

Климендъ измыслилъ сегашнѣтъ църковно-Българскѣ азбукѣ нарѣченѣ Кириллицѣ а не Кирилѣ, и прѣвелъ отъ св. писаніе колку що бѣше останѣло не съвършено отъ първытъ учители, уще и вситѣ църковны книги. Онѣ съ прѣставилъ въ Охридѣ 27-Іулія 916 год. памѣтъта му съ празднувать и денеска тържественно по всичкѣтъ Охридскѣ странѣ на 27 Іулія и 25 Ноемврія, а коскытъ му почивать въ Охридскѣтъ съборнѣ църквѣ наименованѣ на името му.

Св. Климендъ е първъ Българскій Архіепископъ въ Охридѣ.

А св. Наумъ проповѣдвалъ въ прекуезерскѣхъ Охридскѣхъ странѣхъ къмъ Югъ, въ градъ Діавіѣжъ, и тамо починялъ и съ погрѣбилъ; а гробътъ му и сега съшествовать въ свѣтѣхъ обитель неговѣжъ, памѣтъта му съ празнувать на 23 Декемврія и 20 Іунія много тържественно, отъ вситѣ околны градове съ събираѣтъ на св. Обитель кѣдѣ съ чинитѣ и тържище (панаиръ) за всѣкаквѣ одушевленѣхъ стокѣхъ.

Св. Гораздъ или Гроздъ или Еразмъ, проповѣдвалъ още по на западъ въ Албаніѣхъ кѣдѣ що и съ прѣставилъ; св. обитель на името му съшествовать и въ Албаніѣхъ и въ Охридъ; а памѣтъта му съ празнувать на 2-ый Іунія.

Ангеларій умрѣлъ въ Българіѣхъ, кога съ вращали отъ Моравіѣхъ а Савва не съ знаитѣ кѣдѣ.

Двата първи братя и послѣднитѣ пѣтъ нихни ученици съставляваѣтъ единъ ликъ, нарѣчени Седмочисленници или Седмочетници, и памѣтъта имъ съ празнувать въ Охридъ на 17-ый Іулія; овіе съ славитѣ за първы Славянскы просвѣтитѣли.

10. Симеонъ

14-ый Българскый царь и Самодържець.

Святой Борисъ-Михаилъ, отъ какѣ пріялъ христіанекѣхъ вѣрѣж и съ спріятѣлилъ съ Гръцитѣ, испратилъ по-малыйтъ си сынъ Симеона въ Царіѣградъ, за да съвършитѣ ученіето, кое що доволно врѣме въ отечеството си былъ слѣдувалъ.

Симеонъ въ Грьцкѣхъ столицѣхъ толку добръ изучилъ Философїяхъ, и грьцкѣхъ словесность що го нарѣкли “Половина Грькѣ.” Онъ ималъ съученикъ Льва Философа, императорскійтъ сынъ съ кого послѣ съперничествувалъ. Симеонъ мощнѣ харио съвършилъ ученїето си, и въ лицето негово съ сготвилъ единъ най-достоенъ владѣтель за Българскѣхъ държавѣ.

Борисъ слѣдъ покалугерванїето си на 885 год. оставилъ за наслѣдникъ на царскійтъ прѣстолю голѣмыйтъ си сынъ Владимира. Но, заради развратното и противохристїанското негово живенїе, Борисъ по три години му извъртилъ очитѣ и го хвърлилъ въ тъмницѣ, а вскачилъ на прѣстола ученаго Симеона.

Овой, тукъ що зель въ рѣцѣ царскїйтъ жезълъ, съ загрижилъ да съ покажитъ достоенъ за него. Най-първо съ потрудилъ да распространитъ просвѣщенїето по простраѣхъ си държавѣ. За това по всякъдѣ по неговѣ заповѣдъ съ съградили църквы за да съ проповѣдвять Евангелїето, и училища за да съ учять младехъ съ така що, въ негово врѣме просвѣщенїето и р. жевността въ Българїѣхъ достигнали до высокъ стѣпень; Самъ царъ Симеонъ жезълъ царскїй въ еднѣ рѣкѣхъ държящемъ а въ другѣхъ перо списувалъ или прѣвеждалъ на Българскы, а отъ другѣхъ странѣхъ насърдчавалъ ученитѣ мъжи да съ грижить и тїе за напрѣдокътъ на Българското просвѣщенїе. Отъ Българскитѣ списанїя църпѣли наукутъ си и другитѣ Слѣвянскы плѣмена.

Симеонъ е ималъ благополучны боеве съ съсед-
нытъ си народы, како : съ Венгрытъ, Сърбытѣ, и дру-
зы, а най-повике съ Гръцытъ. Онъ побѣждавалъ
шестъ Византійскы Императоры : Льва Философа,
Александра сына му, Констандина Дука и Зоѣжъ,
Констандина Порфирогенита (Багрянороднаго) и Ро-
мана. Побѣдытъ му были най-истребителны за Гръ-
цытъ, отъ кои най-много мѣста имъ земалъ и дър-
жавжъ си разширилъ, и много пѣти отъ него по-
трѣпералъ Царійградъ. А кога най-послѣ го обсадилъ
съ голѣмж силж съ рѣшително намѣреніе да го прѣвзе-
мить, Императорътъ Романъ излегълъ та му съ помолилъ
за миръ, и му съ обвѣтилъ да му дадить всѣ що сакалъ та
така пакъ откинжла отъ него Гръцката столица.

Овой царь іе най силныйтъ и най-славныйтъ
Българскый Господарь. Неговото царуваніе было
златното врѣме за Българытъ и съ викатъ **“ЗЛА-
ТЕНЪ ВѢКЪ СИМЕОНОВЪ.”** Въ неговото врѣме
Българската държавж имала най-голѣмото про-
странство и была възвышена на пьрвы стьпень
въ Европж, а той съ наричалъ Самодържець (Им-
ператоръ). Спорѣдъ достоинството негово на вторж
ступень отъ Българскытъ Господари съ броѣжтъ прѣдъ
него Крумъ, а по него Асѣновцитѣ.

Отъ како царувалъ славно пълны 39 год. Симе-
онъ умрѣлъ на 27 Маія 927 год. (по Р. X.). Гръ-
цитѣ, какъ що и за Крума и за Асѣновцитѣ, мно-
го съ зарадвали, и, дури видѣнія Ангелскы отъ ра-
дость за смъртытъ му виждали (!?)

11. Иванъ Владимиръ или Владиславъ.

(По Царственика)

18-ый Българскый царь.

По Радомира, Самуиловыйтъ сынъ на Българското царство съ възарилъ Иванъ Владимиръ Аароновый сынъ братанецъ Самуиловъ, називаемъ и Владиславъ, на 1015 год. Онъ царувалъ три години. На него Гърцкыйтъ царь нападижлъ съ голѣмъ войскъ. А Иванъ, кой живѣялъ житіе богоугодно и свято, надѣваещемъ се повике на Бога отилицо на войскътъ си, съ малу силъ излѣгълъ противо Гърцкыйтъ царь та му надвилъ и го вратилъ посрамотенъ и побѣденъ назадъ.

Иванъ ималъ женъ Гръкиниъ, и шюра му былъ при него, кого былъ го честель доста. Но тие сир. жената му и шюра му, были Еретици Наватіяни, и заради неговото православіе и богоугодно житіе не го любѣли, та за това съ наговорили да го убійтъ.

Въ това врѣме възстанѣли Хърватитіе и Латинитѣ противъ Българскътъ държавъ, и съ силъ войскъ дошли та уплѣнили много мѣста Българскы и много народъ поробили. Владимиръ подигижлъ противу нихъ Българскъ войскъ и, съ помощьтъ Божіиъ, койъ всекога просѣлъ отъ Бога, ги поразилъ и ги изгонилъ дури до Венетикъ, та си съ вратилъ съ войскътъ си. На ихъ идеещемъ на е-

дно мѣсто (*) близу до Ельбасанъ останѣлъ. И Владимиръ заедно съ шюра си и съ тройцѣ друзья войводы да си починѣтъ. И отъ какъ си починѣли, тѣргнѣли пакъ да си ходять; а шюра му, кой бѣше останѣлъ по отзади, въ единѣ горѣ тѣргнѣлъ пожѣтъ та отсякѣлъ главѣтъ Ивану; а той чясъ и него го изсекли войводытъ Ивановы. Св, Иованъ обаче Владимиръ, по Божіе повѣленіе не паднѣлъ отъ коня, ами си задържалъ въ рѣцѣ главѣтъ, и управяеещемъ коньтъ, поминѣлъ много мѣста, дури стигнѣлъ до единѣ мѣнастырь, (***) кого онъ самъ бѣше съградилъ, и таму слѣгѣлъ отъ коня та си прѣдалъ духътъ Богу.

Тамо въ той мѣнастырь близу до Ельбасанъ почивать и до денеска нетлѣннытъ му мощи, и много исцѣлѣніе даваѣтъ на тія що прихождаѣтъ съ вѣрѣ. И всега тая страна му празднувать памѣтътъ на 22-ый Маія. Има и житіе и правило прѣхубаво съставено.

Това негово правило и житіе иматъ и на Гърцкый и на Сърбскый языцы прѣведеко, но много погрѣшително понеже оніе прѣводители, кои и да съ, сакали да покрывѣтъ родътъ му, и велѣтъ оти онъ не е отъ родътъ на Българскытъ царіе, по отъ Сърбскый родъ сынъ Симеона Неманя, кой, по сърбско-то родословіе, много по-послѣ живѣялъ.

(*) Това мѣсто денеска съ викатъ Кжѣтень, и е 3 часа на западъ отъ Струга, отъ оваде Ельбасанъ. По прѣданіето велѣтъ оти І. Владимиръ кога отишѣлъ на ловъ на Кжѣтень шуре му го убилъ.

(**) той мѣнастырь е на западъ отъ Ельбасанъ 2 1 | 2 часа, край една рѣкѣ, кѣдѣ съ задружватъ рѣка Шкумбія съ единѣ другѣ рѣкѣ.

12. Александръ Страшимировъ

38-ий Българскый царь.

По смъртьта на Михаила Страшимирова, кой щомного съ былъ съ Гръцитъ, на Българскятъ държавъ съ въцарилъ (въ Търново) братъ му Александръ.

Овой послѣднѣ съ показалъ достоенъ царь и съ билъ съ Сърбитъ и съ Гръцитъ, а най-послѣ съ Турцитъ направилъ миръ на 1361 год. зацо глѣдалъ оти не ке можить инакъ да излѣзить на главк.

Александръ умрѣлъ на 1363 год., а на смъртнйть си чясъ раздѣлилъ царството на четырытиѣ си сынове и съ това нанесълъ най-послѣднйть смъртоносенъ ударъ на Българското Край-Дунавско Господарство основано отъ Аспаруха прѣдъ седмьмъ вѣкове а пропаднѣто въ врѣмето на сыноветъ му (отъ 1396-1481 год. отъ раздоры и несъгласія.

III

ПРИМЕРИ ЗА ПИСМА.

СЫНЪ ПИШИТЬ НА РОДИТЕЛИ-ТНЕ СИ.

Мили Родители!

Колко ми бѣше жяль, кога съ раздѣльвѣхъ отъ Васъ и отъ милжтж ми татковинж, толко пови-ке ми ѣе мило сега, отъ какъ съмь дошълъ въ прѣ-

хубавыйъз и великий Цариградъ. Овдъ азъ видохъ таквы чюдны работы, каквы що никога ни на снъз не бѣхъ снилъ, и за това Вамъ многу Ви благодарѣж.

Госчюдинъ Димитъръ, у кого съдъж, ѣе мощиль харенъ човѣкъ и многу мль любитъ. Сынъ му Владимиръ. ѣе кротко и добронравно момче. Ные си живѣеме заедно съ него, и отъ вськоѣж стърнъж сме си харно. Денонощното врѣме сме си го разподѣлили така що, до едно врѣме си спѣеме, по това съ учиме, въ опрьдѣленныте чясове вськогашъ съ нахождаме въ училището, за да си прѣдаваме уроцыте, и по това послъ съ гольмо вниманіе слушяме това, що ни кажвать и нль съвѣтуватьтъ учителите ; по това имаме друго опрьдѣлено врѣме за да си прѣдговориме новыте уроцы, дури да гы разумиме и запамѣтиме харно, а послъ си съ разшетвиме.

По овой рѣдъ живѣеме, та за това сме здрави и уроцыте ни сж лесни и вськога научени.

Съ члдоко поклоненіе и цѣлваніе родителскытж
Ви дѣсницж

Оставамъ

Въ Цырійградъ

Ваше покорно члдо

25-ый Коложега 1868.

Владиславъ.

---

2. Отговоръ отъ Родителіте на Сынотѣ имъ писмо.

Любезный ни Сынче !

Многу съ зарадвахме, кога чюхме оти си здравъ

и оти прилъжявашъ въ наукытѣ. Така, сынче, така! труди съ и учи съ, быди добъръ и чесенъ, за да тѣ благословитъ Богъ и да быдишь и благополученъ.

Дядо ти и бабаты плакалы отъ радость кога чуюхъ оти тѣ похвалили на испитаніето, и ти дали похваленъ листъ въ знакъ за отличното ти отговореніе въ наукытъ и за честното ти обносвеніе съ вського; за това и сестрати Райна съ готвитъ да тѣ дарвитъ съ пръхубавъ даръ, кога же си дойдишь дома.

Дали глѣдашь, сынче, колко ни ѣ мило на вситіе? за това печяли съ, и отъ сега така жарно да съ обновишь, та да быдишь похваленъ.

Тѣ поздравлявайтъ вситіе домашни.

Съ родителскж милость останвие
Въ Охридъ Твои чьдолубиви родители
17-й Сечка 1868.

---

3. Сынъ честититъ на Родителитѣ си Новъ Годинъ!

Чьдолубиви Родители!

Вые мѣ научихте да испълнявамъ тѣчно и все-сърдечно вськоѣж моѣж длѣжностъ. А по край вситѣ длѣжности най-радостната ми ѣ денеска тая, за коѣж ми наспомьнитъ денешнійвъ день; защо ми даватъ причинж да въ увѣрѣж за моѣжтж кжнъ васъ любовь, почитаніе и благодарностъ.

Язъ отъ все сѣрдце Въ любамъ и катадень рас-
титъ моята благодарность за всить добрыни, съ
кои мь обсиивите. И за самхтж ми животь дѣл-
женъ съмь да благодарѣхъ Вамъ; дѣлженъ съмь да
вы благодарѣхъ и за старателното възпитаніе мое, и
за това що съмь чесенъ п що можямъ да оцня-
вамъ голминхтж на Вашитъ кѣнъ мене добрыни.

Одушевенъ съ ваквы чювства, нищо друго немо-
жямъ да ви жселаѣхъ, само Прѣмилостивый Богъ
да Ви ущедритъ съ свойтъ благословъ, да изль-
итъ на Васъ вськое благополучіе и така да Ви
надплатитъ за всить грижи и трудове, кои що,
въспитаещи мь, сте тѣргали за мене.

Пріимите прочее, Мими Родители, денешныве
искренны жселанія како малъ знакъ за вськога-
шнѣхтж ми любовь и почитаніе кѣнъ Васъ и имай-
те мь, како и до сега

Вашего

Въ Бытоля Дѣсницхтж Ви целиваѣхцаго
на 1-ый Януаріи 1868, прѣпкорнаго Сына
Клименда.

Благодарително кѣнъ добросторника.

Почитаемый Господине!

Ако и да си съ мамамъ съ умѣтъ оти ке мо-
жѣхъ нькогашъ да Ви възблагодарѣхъ за добринитъ,
що съмь пріималъ отъ Васъ, ама познавамъ оти

това іе само едно голо утпшеніе ; Защо Вые отъ день на день гы умножявате на мене. Господине ! Не іе възможно да ви искажѣж съ рѣчи радостѣж ми, зацо съ Вашето посръдстеваніе си сдобихъ желаемото, кое що отъ давна просѣхъ отъ Бога подателя на вситѣ добрини. Мощнѣ многу почи- тамъ помощѣж Вашѣж ; зацо, оти на това Вые отъ нищо друго не съ подбуждавате, само отъ великодушното и челоувѣколюбивото Ви сѣрдце, и то, зацо Ви іе мило да правите добрини на вси- тіе людіе безъ исклученіе.

Немощенъ и недостоенъ съмъ, Господине, да дѣрзнѣж да Ви принесѣж службѣж ми. Ама, знай- те и това оти, ако можѣж въ нѣщо да си по- кажѣж дѣломъ сѣрдечнѣж ми признателность кънъ Васъ, никой не бы го направилъ съ по-гольмѣж ра- достъ и усѣрдіе отъ мене.

Заради това смѣѣж да съ подпишѣж многоза- дѣлженъ

Въ Прильвѣж _____ всеусѣрденъ Вашъ слуга,
на 15 Сечка 1868.   Констандинъ Ангеловъ

---

5. Обвѣзателство (темесуть) за 5,000 гр.
пѣть хыляды грошеве.

Долоподписанный земамъ отъ Г-ина К. А. П. Ш. горѣ-назначенытъ пѣть хыляды грошя на чярши- скѣж монетѣж, и съ обвѣзавамъ да му гы заплатѣж честно послѣ еднѣж годинѣж врѣме отъ денеска. За

това за увърненіе му давамъ овой записъ на кого съ подписвамъ саморжчно.

Въ Велесъ 25-й Априлія 1868.

Свидѣтели

Платецъ

»

Георгій Йордановъ.

»

---

6. Друго Обвѣзателство, за 185 лиры турск.

Посль шесть мѣспцы отъ днесъ долоподписан-
ный съмъ длѣженъ Г-ину Кърстану Савевъ отъ
Прильпъ да заплатѣ горьназначенытъ 185 сто и
осьмдесѣтъ и пѣтъ лиры Турскы съ все лихвѣтъ
имъ по 50 пары на мѣспцъ. И за увърненіе му да-
вамъ овой записъ, подписанъ съ саморжчыйтъ ми
подписъ и подтвърденъ съ подписытіе на достопо-
чтенывѣ свидѣтели.

Въ Кукучишь 26-й октомбрія 1868

Свидѣтели

Платецъ

»

Н. Станишевъ.

»

---

7. Мѣнителница (Полица).

Солунъ 6-й Августа 1868. За 5900 грошя.

Отъ денеска послъ три мѣспцы ке платѣ за
овайж първж и послѣднѣж мѣнителницѣ по запо-
вѣдѣтъ на Г-діе Братя К. Паунчевъ, горьрпче-
нытъ пѣтъ хыляды и девѣтстотины грошя, на
кои стойностѣтъ съмъ зелъ въ брой и съ подчин-

вамъ на падежя ѱ да заплатя спроти законѣмъ
на мьнителницѣтъ.

Кѣмъ мене ишыйтѣ въ Виенѣ

Даміанъ Петровъ

---

8. Друга Мьнителница

Спресъ 15-й Марта 1868. За 450 жьлты мед-
жидіина.

По единадесѣтъ дни отъ какъ ке ви съ явитѣ
оваѣхъ пьрвѣ и послѣднѣ мьнителницѣ ке запла-
тите по зиповѣдь на Г-ина Траяна Лазарова го-
рльрчьенытъ чѣтыры стотины и петдесѣтъ жьл-
ты меджидіина, на кои стойностьѣ зедохъ въ
брой и поминете гы на стьрницѣтъ отъ мойтѣ слогъ.

Кѣмъ Г-ина Михаила Кецкарова въ Царійградъ

Стоянъ Климендовъ

Владимировичь.

ОТДѢЛЕНІЕ ТРЕТЕ

ЧТЕНІЕ ЦЪРКОВНО.

АПОСТОЛСКИ ЧТЕНІЯ

ЗА

По-главныѣ праздницы въ годивѣхъ

А На Св. Въскресеніе (Великъ день)

Прокименъ гласъ 8-иѣ.

Сѣи день, Бѣгоже сътвори ГДѢ възрѣдѣмь
са и възвеселимь са стыхъ. Изповѣдайте са
ГДѣви, ꙗко благо ꙗко во вѣкы милостыю еѣго.

Дѣланіи апостолскихъ чтеніе.

Первое оубо слово сътвори хъ Ѡ всѣхъ,
Ѡ Феофѣле, ꙗже начѣтъ Ісѣ творѣти же
и оучѣти, даже до дне, во Ѡубже заповѣ-
давъ апостоломъ дѣломъ стѣлымъ, ꙗже ѡзв-
ра, възнесѣса: Прѣдъ ними же ѡ поставѣ себѣ
жѣва по страданіи своемъ, въ мнозѣхъ ѡ-
стинныхъ знаменнѣихъ, дѣнми четьредесѣтнѣ
ѡваа са ѡмъ, и глагола, ꙗже Ѡ црѣтвѣи
Бжѣи: Съ ними же и ѡдѣтъ повелѣ ѡмъ
Ѡ Іерлѣма не Ѡлѣчѣти са, нѣ ждѣти Ѡвѣ-

тованіа Оца еже слышасте въ менѣ. Иже
Іваннъ оубо крестилъ естъ водою, выже
имате крѣтитица Дѣломъ Стымъ, не помно-
зѣхъ снхъ днѣхъ. Онѣ же оубо съшедшеса
въпрошѣхъ Его, глаголюще: Гди, аще въ
лѣто сѣ оустроѣши црѣвѣе Іилево; Рѣче
же къ нимъ, нѣстъ ваше разумѣти врѣ-
мена и лѣта, иже Оцъ положи въ своей
власти: Нъ пріймете силъ нашедшъ Стомъ
Дѣхъ на вы, и будете ми свидѣтели въ
Іерусалимѣ же и въ всей Іудей и самарій и
даже до послѣднихъ земан (*).

Б' НА СВ. ВЪЗНЕСЕНІЕ (Спасовъ-день.

Прокименъ гласъ 7-ий.

Възвиши сѧ на небеса Боже!

Стыхъ. Готово сердце мое Боже!

Дѣланіи апостолскыхъ чтеніе.

Первое оубо слово, и пр. до послѣднихъ
земан; послѣ и слѣдующево.

И сѧ рѣкъ зрѣшимъ имъ взѣтсѧ, и о-
блакъ подѣтъ его въ очію ихъ. И егда
взирающе блѣхъ на небо, идишѣ, емѣ, и сѣ

(*) До тука на Великъ день; а на Спасовъ день и слѣдующето.

мѣжа двѣ стѣста прѣдъ нѣми въ Ѡдѣжди
вѣлѣ, ѣже ѣ рѣкѣста, мѣжѣе Галілейстѣи,
чтѣ стонтѣ зрѣше на нѣбо; сѣй Гѣъ възне-
скій сѣ Ѡ вѣсѣ на нѣво, тѣкожде прѣидетѣ,
ѣмѣе Ѡбразѣмъ видѣстѣ егѣ идѣща на нѣво.

Прѣводъ на ново-Бѣлгарскы.

Първото слово (1) го написахъ, за вситѣ (рабо-
ты), о! Теофиле, що начна Исусъ да править и да
учить, дури до той день, въ кого отъ какъ запо-
вѣда на Апостолытѣ чрѣзъ Святаго Духа, кои що
гы избра, сѣ възнесе. Прѣдъ кои що и прѣдстави
себе си живъ по страданіето си, и много вѣрны
знаменія, явуваемъ имъ сѣ чегыридесѣтъ дни и
говореемъ имъ за царството Божіе. И нахожда-
емъ сѣ сѣ нѣми имъ нарѣчѣх да сѣ неотдѣлвватъ
отъ Іерусалимъ, туку да чѣкабѣтѣ обвѣщаніето тат-
ково, кое що (рѣче) стѣ чули отъ мене. Защо Іо-
анъ е кръстимъ сѣ водѣ, а вые ке сѣ кръститѣ сѣ
Духъ Святый, не по-многу дни. Тіе прочее сѣ съ-
брахъ вситѣе заедно, и го опытевехъ велеещи: Го-
споди! дали въ оваѣхъ годинѣх ке устроишь царство-
то Ісраилево? А той имъ рѣче: не е ваша работа
да знаете врѣмена и годины, кои що Татко ни е
положилъ въ своѣтѣхъ си власть; Ами вые ке земѣ-
те силѣ, кога ке слезитѣ на васъ Духъ Святый, и

---

(1) Първо слово наричатъ, "святото Евангеліе, що го написа св.
Лука прѣдъ да напишетъ Дѣяніята Апостолскы.

ке ми быдите сведоци въ Иерусалимъ, и въ всѣхъ
Иудеѣхъ и Самаріѣхъ и до край землѣхъ.

И отъ какъ рече овые (рѣчи), си съ кренѣ на
высоко. глѣдаещи го тѣ (Апостолы) и облакъ Го
подзеде отъ очитѣ имъ. И како що (съ пулехъ)
на небо и Го глѣдахъ кждѣ съ въскычѣше, ето
два мжя облечени въ бѣло съ застоихъ прѣдъ ни-
ми, и рѣкохъ: мжжи Галилеяни! що стоите та глѣ-
дате на небо? Овой Исусъ, що съ възнесе отъ
васъ на небо, така ке дойдитъ пакъ, како що Го
видохте да съ качвитъ на небо.

В НА СВ. ПѢТДЕСЯТНЫЦѢ (Свя- тая Троицѣ.)

Прокименъ гласъ 8-ый.

По всѣхъ землѣхъ ѡзвѣде вѣщаніе ѡхъ.

Отыхъ. Небеса повѣдають славу Божію.

Дѣланіи Апостолскыхъ чтеніе.

И егда скончаваша са днѣ Пятдесѣтницѣ,
вѣша вси Апостоли единомыслѣно вкупѣ.
И бысть внезапу съ небесѣ шюмъ ѡкво но-
симъ духанію бурнѣ, ѡ испланѣ вѣсѣ домъ
ѡдѣже быхъ сѣдѣше. И чѣвшѣ са ѡмъ
раздѣлени ѡзыци ѡкво огнени, сѣде же на
единомъ коемждо ѡхъ. И испланѣша са вси
Дха Ота, и начаша глаголати ѡными ѡ-

зѣки, ѿкоже Дхъ даше ѿмъ провѣщавати. Бѣхъ же въ Іерусалимѣ живѣщїи Іудейскїи мѣжѣе благоговѣнїи ѿ всегѡ ѿзыка, ѿже подъ небѡмъ. Бывшю же гласѡ семѡ, снїде сѧ народъ и сматѣса: ѿкѡ слышѡхъ єдинъ кїйждо ѿхъ своимъ ѿзыкомъ глаголющихъ ѿхъ. Дивѡхъ сѧ же вси и чудехъ сѧ, глаголюще другъ къ другѡ: не сѧ ли вси сїи сѣтъ глаголющїи Галлїейскїи; ѿ какѡ мѡ слышнмъ кїйждо свой ѿзыкъ нашъ, въ немже родїхомсѧ, Парѡлане и Мїдане, и Фламїте, и живѣщїи въ Месопотамїи, въ Іудей же и Каппадокїи, въ Понтѣ и въ Асїи, въ Фругїи же и Памфїлїи, въ Егїптѣ и странахъ Асїи, аже при Курїни и приходѣщїи Римлане и Іравлане слышнмъ глаголющихъ ѿхъ нашими ѿзыки величїа Божїа.

Прѣводъ на ново-Българскы

И отъ какъ сѣ испълнїхъ днїтъ на Пѣтдѣсятницѣтъ, бѣхъ веитѣ Апостоли единокорно събрани на едно. И внезапно быде отъ небо шумъ, како да идеше силно духаце отъ вѣтъръ, и напълни всїйтѣ домъ, кждѣ що съдѣхъ; И имъ сѣ видохъ како да сѣ расподѣлвѣтъ языци како огнени, и сѣ застоѧ

(по единъ) на всѣкого, та хватихъ да говорятъ по всякаквы языцы, спроти како що Духътъ имъ давалъ да говорятъ. А въ Иерусалимъ живѣихъ (тога) мъжи благоговѣйни отъ всѣкой родъ, що (сѣ находятъ) подъ небо. И отъ како быде той шумъ, сѣ събра народътъ, и сѣ смъжи, зацо всѣкой отъ нихъ гы слушаше да зборвать по свойтъ си языкъ. И сѣ чудехъ велеещи по мегю си: На, дали не сж вситъ овые, що зборвать, Галілеяни? и како ные гы слушаме всѣкой (да говорятъ) по нашійтъ ни ѣзыкъ, на кого сме сѣ родили? (сир.) Мартяни и Мидяни, и Еламите, и що живѣютъ въ Месопотаміѣ, и въ Іудеѣ, и Каппадокіѣ, въ Понтъ и въ Азіѣ; въ Фругіѣ и Памфиліѣ, въ Египетъ и странытъ Ливійскы, що сж кждѣ Киринеѣ, Римлянетіе що прїидвать, Іудеи и пришелци, и Аравяни, гы слушаме да говорятъ по наштіе ѣзыцы, величіята Божіи?

Г. На 25-й Декемвріа — Рождество Христово
(Божикъ).

Прокименъ гласъ 3-ий.

Вся землѣ да поклонїтса Тебѣ и поѣтъ Тебѣ. — Отыхъ. Вѣскликните Господѣви
вся землѣ.

Къ Галѣтомъ посланіе св. ап. Павла чтеніе.

Братіе ѣгда же прїиде кончїна лѣта посла

Сына Своего (Единороднаго) рождаемаго
 ѿ жены, бываема подъ закономъ: Да под-
 законныя искупитъ, да усыновленіе въз-
 пріймемъ. И понеже есте сынове, посла Бгъ
 Дха Сына своего въ сердца ваша, въ-
 пища, Авва Отче Тѣмже оуже не си рзвз,
 нъ сынъ; аще ли же сынъ, и наследникъ
 Бжій Іисъ Хртѡмъ.

Прѣводъ.

Братія, кога съ испълни (урѣченото) врѣме, пра-
 ти Богъ Сына Своего (Единороднаго), кой шо съ
 роди отъ женъ, и съ покори подъ законътъ, за да
 ги откупить тые, шо бѣхъ подъ законътъ, и да
 пріймаме ные усыновленіе. И понеже сте сынове,
 Богъ прати Духътъ отъ сына си въ вашитъ сердца,
 кой шо викатъ: Авва, сир. Отче! За това не си
 веке робъ, ами сынъ; а ако си сынъ, то си наслед-
 никъ Божій чрѣзь Іисуса Христа.

Д На 1-й Януарія, Св' Обрѣзание Господне
 и Св. Василевъ день.

Прокименъ гласъ 1-ый.

Уста моѧ възглаголетъ прѣмъдрость, и
 ученіе сердца моего разумъ.

Отыхъ. Олишайте сіа вси ѣзѣци.

Къ Колосѣемъ посланіа св. ап. Паўла чтеніе.

БРАТІЕ БЛЮДИТЕ СЯ, ДА НИКТО́ЖЕ ВА́СЪ
 ВЪДЕТЬ ПРѢЩА́А ФИЛОСОФІ́Ж И ТЩЕ́ТНОЖ
 ЛЬСТІ́Ж, ПО ПРѢДА́НІЮ ЧЛѢ́ЧЕСКО МЪ, ПО СТИ́
 ХІАМЪ МІ́РА, А НЕ ПО ХРѢ́ТѢ: И́ЖЕ ВЪ ТОМЪ
 ЖИВЕ́ТЪ ВСА́КО ЁСПЪЛНЕНІ́Е БЖЕСТВА́ ТѢ́ЛЕСНѢ:
 И́ ДА ВЪДЕТЕ ВНЕ́МЪ ИСПЪЛНЕНИ, И́ЖЕ Ё́СТЬ
 ГЛАВѢ́ ВСА́КОМЪ НАЧА́ЛУ И ВЛА́СТИ: О́ НЕ́МЖЕ
 И́ О́ВРѢ́ЗАНИ БЫ́СТЕ О́ВРѢ́ЗАНИЕ́МЪ НЕРЖКОТВО
 РЕННЫ́МЪ ВЪ СЪБЛЕЧЕ́НІИ ТѢ́ЛА ГРѢ́ХОВНАГО
 ПЛЪТИ, ВЪ О́ВРѢ́ЗАНІИ ХРѢ́ТОВѢ́: ОПОГРЕ́ВШЕ
 СЯ Е́МУ, КРѢ́ЩЕНІ́ЕМЪ: О́ НЕ́МЖЕ И́ СЪВЪ́СТА́ТЕ
 ВЪКРО́Ж ДѢ́ЙСТІА БГ҃А ВЪСКРЕ́СІВШАГО Е́Г҃О
 ИЗЪ МЪ́РТВЫХЪ.

Прѣводъ.

Братія, вардете сяхарне, да не вѣ измамить нѣ
 кой съ философїж и съ пустословнїж из
 мамъ, по прѣданїето човѣческо, по свѣтскытѣ сти
 хїи, а не по Христа. Защо въ Него живить
 всеето испълненіе на Божеството тѣлесно. И вы
 сте испълнати въ него, кой е главъ на всѣкое
 начялство и власть. Въ Него и сте съ обрѣзали въ
 обрѣзаніе нержкотворенно съ съблечвеніето грѣхо
 вното мършяво тѣло, и това е обрѣзаніе Христово,
 погребуваещи съ заедно съ Него въ кръщеніето,
 въ кое що и въскрснахте заедно съ Него чрезъ

вѣржѣ, що имате въ дѣйствителнѣхъ силѣхъ Божиѣхъ,
кой що Го възкреси отъ мѣртвитѣ.

Е'. На 6-й Коложега, Св. Богоявленіе
(Водипы).

Прокименъ гласъ 4-ый.

Благословѣнь градый въ йма Господне.

Отыхъ. Исповѣдайте сѧ Господевн, йкѡ
благъ, йкѡ въ вѣки милость ѿгѡ.

Къ ТитѸ Посланіѧ св. ап. Павла чтеніе.

Чадо Тите, йви сѧ блгодать Бжїѧ спа-
сительнаѧ всѣмъ челоѡкомъ, наказѡщи
насъ, да ѡтвѣргшеса нечестїѧ и мїрскїхъ
похотей, цѣломѡдренно и праведно и вла-
гочестно поживемъ въ нынѣшнѣмъ вѣцѣ,
ждѡще влаженнаго оупованїѧ и йвленїѧ
славы Великагѡ Бга и Опса Нашегѡ Йса
Хртѧ: Йже далъ єсть себѣ за ны, да иѡ-
бавитъ ны ѡ всѣкагѡ беззаконїѧ, и ѡчи-
ститъ себѣ люди избранны, ревнители дѡ-
врымъ дѣломъ. Егда же благодать и члѡѡ-
колюбїѧ йви сѧ Опса Нашегѡ Бѡга, не ѡ
дѣлѡхъ праведныхъ, йхже сзтворїхомъ мы,
нѡ по всеї ѿгѡ милости, спасѣ насъ вѡнеж

пакыбытіа, ѿ Обновленія Дѣа Свѣта, єго же ѿзліа на насъ Свѣлану, Іисъ Хрѣтомъ Спасителемъ нашимъ, да Справдившеса благодѣтїж єгѡ, наслѣдници вѣдемъ по оупованїю жїзни вѣчныа.

Прѣводъ.

Чѣдо Тїте, Божїята благодать спасителната ся яви на вситѣ человѣцы, коя що нѣ учитъ да сѣ отхвѣрлиме отъ нечестїето и отъ свѣтскытѣ похоты и да поживиме цѣломѣдренно и праведно и благочестно на овой свѣтѣ, чекаещи онѣжъ блаженнѣ надѣждѣ и славното явленїе на Великаго Бога и Спаса Нашего Иисуса Христа. кой що е далъ себе си за насъ, да не избавигъ отъ всѣкое беззаконїе и да не очиститъ, (та)да му быдиме люди избранни, и ревнители на добры работы. А кога сѣ яви благодатьта на человеколюбїето отъ Спасителя нашего Бога, Той нѣ спаси, не заради праведнытѣ наши дѣла, що сме сторили ные, туку отъ своѣтѣж си милость, сѣ баниѣтѣж отъ прѣрожденїето, и сѣ обновленїето отъ Святаго Духа, що го излѣя на насъ изобилно чрѣзъ Иисуса Христа Спасителя нашего; за да сѣ надѣваме оти ке наслѣдиме животь вѣчнѣж, отъ како ке сѣ оправдаме сѣ Неговѣтѣж благодать.

Ж'. На 25-й Марта Св. Благовѣщеніе
(Благовѣць) (а).

Прокименъ гласъ 3 ый.

Благовѣстите дѣнь ѿ днѣ спасеня Б҃га
нашегѡ. — Стыхъ. Въспѡйте Господѣви
пѣсьнь новъ.

Къ Вѣрѣмъ посланіа св. Ап. Паула чтеніе.

Братіе, Овѣтѣи и Освѣщѣемѣи, ѿ ѣди-
нагѡ вси: ѿже ради винъ, не стидѣтса
братіѣ нарицѣти ихъ, глагола: Възвѣщѣ
ѣма Твое братіи моѣи, посредѣ цѣркве
възпож' Тѣ. И пакы: азъ вѣдѣ надѣа са
нанъ, и пакы; се азъ, и дѣти, ѿже ми далъ
Б҃гъ. Понѣже оубо дѣти приовѣриша са пѣти
и крѣви, и той прѣискреннѣ приовѣи са
тѣхъже, да смѣртиѣ оупразднѣтѣ ѣмѣщаго
дѣржавѣ смѣрти, сѣрѣчкѣ, діавола, и ѣз-
вѣвѣтѣ сѣхъ, ѣлицѣи стрѣхомъ смѣрти чрѣзъ
всѣ житіѣ повѣнни бѣша рѣвѣтѣ. Нѣ отъ
ѣггѣалъ во когда прѣѣмлетѣ, нѣ ѿ сѣмене
ѣвраѣмова прѣѣмлетѣ. Отнюдѣуже длѣженъ
бѣ по всемѣ подобѣти са братіи, да мѣ-
лостивѣ вѣдетѣ и вѣренъ Пѣрвосвѣщѣнникъ

(а) Овой Апостолю истыитъ сѣ чететъ и не водосвѣтъ.

въ тѣхъ, ѿже къ Бг҃у въ ѣже ѡчистити грѣхы людскіа: Въ нѣмже во пострада, сама ѿскушенъ бѣвъ, мѡжетъ ѿ ѿскушѣемымъ помощіи.

Прѣводъ.

Братія, той що освѣтитъ, и тѣе що съ освѣтватъ вситъ сѣ отъ Еднаго; и заради таѣхъ причинъ и не му е срамъ да гы наричатъ братія. Защо велитъ: ке имъ Гоизвѣстѣ името твое на братя ми, и въ средѣ цѣркви ке ти запѣѣхъ славословіе. И пакъ (велитъ): язъ ке съ надѣвамъ на Него; и пакъ: ево язъ и дѣцата, що ми гы далъ Богъ. Понеже прочее (вситіе вѣобщее) дѣца имаѣтъ тѣло и крѣвь, и Той еднакво прія тѣе истыте, за да довършитъ съ своѣхъ смѣрть оногю, що е ималъ повелѣхъ надъ смѣртьхъ, сир. дѣвольтъ, и да гы избавитъ тѣе що, зарадъ смѣртныйтъ страхъ въ всетъ си животь были подвѣрзани въ робство. Защо наистинъ не зеде отъ Ангелытъ (іестество), туку (зеде) отъ сѣмето Авраамово. Заради това трѣбеше да съ уподобитъ въ всѣ на братіята си, за да бидитъ милостивъ и вѣренъ Пѣрвосвѣщенникъ прѣдъ Бога, (за да Го умилостивитъ) да исчититъ грѣховетъ людскы. Защо, како що Самъ Той пострада и прѣтърпѣ ѿскушенія, (така) можитъ да помогнитъ и на тѣе, що тѣрпѣтъ ѿскушенія.

З. На 23-й Априлія Св. Великомъченикъ
Георгія (Георгеvдень).

Прокименъ гласъ 7-ый.

Възвеселѣтса Прáведникъ Ѡ Господѣ.

Отыхъ. Оуслѣши Бóже гласъ мой.

Дѣ́лнїй апóстолскыѣ чтѣніе.

Въ о́но же врѣ́мѣ възложи И́рвдъ ца́рь
ра́цѣ Ѡсло́вити нѣкыа и́же ѿ цр́кве. Оу́-
внѣ же Іа́кова брата Іѡáнна мьчѣмъ. И
вѣдѣвъ ѣкѡ годѣ е́сть Іудѣемъ, приложи
и́ти и Петра : вѣ́ха же днѣе Ѡпресочнїи.
Его́ же и́ емъ всади въ тьмнїцѣ, прѣ́давъ
четыремъ четвѣрица́мъ воиновъ стрещи́ его́,
хотѣа по Пáсцѣ и́звести́ его́ къ лю́демъ.
И оубо Петра́ стрѣжа́хъ въ тьмнїцѣ: мо-
литва же вѣ́ приа́жна бываемаа ѿ цр́кве
къ Бг҃у Ѡ нѣмъ, е́гда же хотѣше его́ и́з-
вести́ И́рвдъ, въ но́щїи то́и вѣ́ Пѣ́тръ спá
междѣ двѣ́ма вои́нома, свáзанъ желѣ́знома
ѣ́жема двѣ́ма , стра́жіе же прѣ́дъ двѣ́рми
стрѣжа́хъ тьмнїцы. И се́ аг҃лаъ Гд҃нь прѣ́д-
ста, и свѣ́тъ възсѣ́а въ хра́минѣ : Тѣ́к-
на́въ же въ ре́бра Петра́, въздвѣ́же его́, гла́:
въста́ни вскорѣ́, и спадо́ша е́мѣ ѣ́жа же-

лѣзнаа съ рѣжѣ. Рѣчѣ же ѿггѣлѣ къ немѣ:
 прѣпоаши са, ѿ встѣпѣ въ плеснѣицы твоа:
 сътвори же таку, и глѣ емѣ: Облециса въ
 рѣзѣ твоѣ, и послѣдствѣимѣ. И изшедѣ
 въ слѣдѣ егѣ ѿдѣше: ѿ не вѣдаше, ѿкѣ
 ѿстинна естъ бѣешее ѿ ѿггѣла, миаше же
 видѣнѣ зрѣти. Прощѣдше пѣрѣвѣжѣ стражѣ
 и вторѣжѣ, прѣидѣста къ вратѣмѣ желѣз-
 нымѣ, ввѣдѣшымѣ въ градѣ, ѿже о севѣ
 ѿтѣврѣзѣша са ѿма: ѿ ѿзшедше прѣидѣша
 стѣгнѣ едѣнѣ, ѿ ѿбѣе ѿвстѣпѣ ѿггѣлѣ ѿ негѣ.
 И Пѣтрѣ выѣзѣ въ севѣ, рѣчѣ: нѣнѣ вѣма
 въ ѿстиннѣ, ѿкѣ посла Бгѣ ѿггѣла своего,
 ѿ изѣтѣ ма ѿзѣ рѣжѣ Иродѣвы ѿ ѿ все-
 гѣ чѣнѣа людѣй Иудейскѣхѣ.

Прѣводѣ.

Въ онова врѣме кладѣ рѣцѣтѣ си царѣ Иродѣ да
 сторитѣ зло на нѣкои ѿ Цѣркѣвѣтѣ. И уби Іакова
 Іоанновѣйтѣ братѣ съ сабя. И како видѣ ѿти имѣ
 е угодно (това) на Іудейтѣ прикладе да го хватитѣ
 и Петра (и бѣхѣ тога дни опрѣсочни) кого, хва-
 щаешемѣ го хвѣрли въ тѣмницѣ, и го прѣдаде на
 шестнадесѣтъ души войны да го вардаѣ мыслее-
 щемѣ по Пасхѣтѣ послѣ да го извадитѣ прѣдѣ на-
 родѣтѣ. И така Петра го вардѣхѣ въ тѣмницѣтѣ;
 а Цѣркѣвѣтѣ съ молеше Богу всеедно за него. И

кога сакаше Иродъ да го извадите (прѣдъ народѣтъ) въ тайж ношъ Петъръ си спіеше по мегю двойцж войници, окованъ съ двѣ веригы и стражитѣ вардѣхж прѣдн вратытѣ тъмничны. И ето Ангелъ Господень съ яви и свѣтло освѣти тъмницхтж : и бутвеещемъ Петра въ ребрата го скорнж и му рѣче : стани бъргу, и му попаднххж веригытѣ отъ ржцѣтѣ. И му рѣче Ангелтъ : опаши съ и обуй си обущата, (и той направи така) ; и му рѣче : облечи си облеклото, и върви по мене. И излезе на дворъ и ходеше по него, и незнаеше оти е вистинна това що съ чинѣше отъ Ангелтъ, туку мыслѣше оти глѣдатъ (нѣкое) видѣніе. И отъ како поминххж първхтж стражж и вторхтж, дойдохж до желѣзнытѣ враты, кои що водать къмъ градѣтъ, и имъ съ отворихж отъ сами себе, и отъ како излѣзохж и заминххж една улицж, той чясъ отстѣпи отъ него Ангелтъ. Тога Петръ дойде на себе си, и рѣче : сега наистинж знаиж, оти Богъ прати Ангелтъ свой и мѣ откынж отъ ржцѣтѣ Иродовы, и отъ всегж на дѣждж, (що) имаше народѣтъ Іудейскый.

И'. На 11-ый Маія, Св. Кирилла и Меѳодія. На 27-ый Іулія и 25-ый Ноемврія Св. Клименда Охридскый. На 13-ый Ноемврія Св. Іоанна Златоустаго и на друзы таквы Священноначялническы праздницы.

Прокименъ гласъ 1-ый.

Оуста моа възглаголетъ прѣмъдрость.

Отыхъ. Оуслышите сїа вси ѣзыци.

Въ Евреѣмъ посланїа Св. Ап. Павла чтенїе.

Братїе, такъже намъ подобаше архїерей прѣподобенъ, незлобнъ, безсквернъ, Влаченъ въ грѣшникъ, и вышше нѣвѣсъ вѣвѣи. Иже не имать по вса дни нужды, ꙗкоже первоѣщенницы, прѣжде Ѡ своихъ грѣсѣхъ жьрты приносїти, по томъ же Ѡ людскихъ: сїе во сѣтвори единокъ, себе принесъ. Законъ во человекы поставлетъ первоѣщенники, имъшья немощь: слово же клатвенное ѣже по законѣ, Оина въ вѣкы сѣвршенна. Глава же Ѡ глаголемыхъ: такъ ва имамы первоѣщенника, иже сѣде Ѡдесиѣ прѣстола величествїа на небесѣхъ, стымъ служитель, и скїїи истиннѣи, ѣже вздрѣзи Гдѣ, а не члѣкѣ.

Прѣводъ.

Братїя, такъвъ Архїерей ни трѣбеще, (сирѣчь), прѣподобенъ, незлобивъ, непороченъ, отдалеченъ отъ грѣшнытъ, и що сѣ качилъ повысоко отъ небеса; що нѣмать катадень нужды, како прѣвосвя-

щевницыѣ да приносятъ жертвѣ по-напрѣдъ за своиѣ грѣхове, а послѣ (за грѣховеѣ) людскы зашо това (Той) го стори еднѣждъ, приносеещи самъ себе (въ жертвѣ). Защо (Мойсеевыйѣ) Законъ поставятъ первосвященницы, человекы, кои шо имаѣтъ нѣмощь. А съ клѣтвѣ изрѣченото слово, шо съ даде послѣ по законѣтъ, поставятъ первосвященника сына въ вѣкове съвършеннаго. А главното съдържаніе на все шо прѣдрѣкохме, (іе ова ; сирѣчь оти) ные имаѣе такѣвъ первосвященникъ, кой шо е съднѣжъ отъ дѣенѣ странѣ на величественныйѣ прѣстолъ Божій на небесата. И служителъ е свѣтилището и на вистинскѣтъ скиніѣ, коѣ шо іѣ направилъ Богъ а не человекъ.

Г. На 29-ый Іунія, Св. Петра и Павла (Петровдень).

Прокименъ гласъ 8-ый.

По всеѣ земли изиде вѣщаніе ихъ.

Отыхъ. Небеса исповѣдають славу Божию.

Къ Коринѣаномъ Б. Посланіе Св. апос. Павла чтеніе.

Братіе, ѿ нѣмже, аще дързаетъ кто, (не смысленно глаголю), дързаетъ и азъ, еврѣи ли сѣтъ; и азъ: иудеи ли сѣтъ, и азъ; египтяне ли сѣтъ; и азъ: евреимляне ли сѣтъ; и азъ: служители ли

Христови сътъ; не въ мѣдрости гѣголъ паче
 азъ: въ трѣдѣхъ множае, въ ранахъ прѣ-
 бола, въ тьмницахъ ѣзлиха, въ смѣртехъ
 многаши. ѿ Иудей пѣть краты четы-
 ридесать разѣ ѣдинша прѣлахъ: Трѣши
 пѣлицами вѣенъ быхъ, ѣдиножъ каменни на-
 метанъ быхъ, трѣкраты корабль ѿ провьр-
 жеса съ мною: нощь и дѣнь въ глѣбинѣ
 сътворихъ: Въ пѣтныхъ шѣствѣихъ множи-
 цѣж: вѣды въ рѣкахъ, вѣды ѿ развѣйникъ,
 вѣды ѿ срѣдникъ, вѣды ѿ ѣзыкъ, вѣды
 въ градѣхъ, вѣды въ пѣстыни, вѣды въ
 мѣри, вѣды въ лѣжеврѣти. Въ трѣдѣ ѿ
 пѣдвизѣ, въ вѣдѣнѣихъ множицѣж, въ ѣлчѣ
 ѿ жѣжди, въ пощенѣихъ многаши, въ зѣмѣ
 ѿ наготѣ, кромѣ внѣшнихъ, нападѣнѣе ѣже
 по всѣ дни, ѿ попечѣнѣе всѣхъ цѣрквѣй: Ктѣ
 ѿзнемогѣетъ ѿ неизнемогѣеж; ктѣ съвѣз-
 нѣетъ сѣ, ѿ азъ неразживѣеж сѣ; ѿще хва-
 лѣти сѣ ми подобѣетъ, ѿ нѣмоши моѣй
 похваляеж сѣ.

Прѣводъ.

Братія, ако нѣкой дѣрзнувать съ нѣщо друго да съ
 похвалить, (како безумень велямъ) и азъ дѣрзаѣж. Е-
 вреи ли сѣ они? и азъ съмъ Евреинъ; Израилтяни ли сѣ?
 и азъ съмъ: Авраамово ли сѣме? и азъ съмъ: Христо-

ви служители ли сж ? (како безуменъ велямъ) азъ съмъ повике. Въ трудовете по-много, въ ранытъ още по-много, въ тъмницитъ най-много, и въ смъртитѣ по-много пѣти. Отъ Іудейтъ пѣтъ пѣти по четиридесѣтъ безъ еднж раны пріяхъ. Три пѣти мѣ бихж съ тоягы, еднѣждъ съ каменя мѣ потълчихж, три пѣти протѣнж корабѣтъ заедно съ мене ; и цѣло депонощѣ стоихъ въ морскѣтж гльбочинж. Много пѣти пѣтешествувахъ, пострадахъ бѣды въ рѣкы, бѣды отъ разбойницы, бѣды отъ роднины, бѣды отъ язычницы, бѣды въ градоветѣ, бѣды въ пустыніето бѣди въ морето, бѣди помегю лѣжливы братія. Съмъ прѣтърпилъ мѣжж и неволѣж, въ неспаніе много пѣти, въ гладъ и жедъ, въ постъ много пѣти, въ зимж и въ голотж. Отсвѣнъ надворежнитѣ бѣды, катадень съмъ обколисанъ отъ людіе, и съ грыжамъ за вситѣ църквы. Кой е боленъ, та неболѣдвамъ и азъ съ него ? Кой съ съблазнувать, та не горамаъ и азъ съ него отъ ревность ? Ако трѣбитъ да съ хвалямаъ, ке да съ похваляжъ съ овые работы, що съмъ гы сторилъ съ моѣтж немощъ.

ІА'. На 15-й Августа, Успеніе Богородично (Голѣмж Богородицж) : и на 8-й Септемврія Рождество Богородично (Мала Богородицж).

Прокименъ гласъ 3-ый.

Беличитъ дѣшл моѣ Гѣспода.

Отъ. Іѣко призрѣ на смиреніе рѣбыни своѣѣ.

Къ Филипписіемъ Послаиіе Св. Апос. Павла ЧТЕНІЕ.

БРАТІЕ, сїе да мѣдрствуета въ васъ, еже и въ Хрѣтѣ Исусѣ: Иже въ образѣ Бжїи сый, не възхышнїемъ непревѣ вѣти равенъ Бг҃у: Нъ себѣ оумалилъ, зракъ рѣва прїимъ, въ подобїи члвчестѣмъ вывъ, и образомъ ѡбрѣтеса ꙗкоже члвкъ, смирилъ себѣ, послушавъ бывъ даже до смерти, смерти же крестныа. Тѣмъ же и Бг҃ъ егѡ прѣвзысє, и дарова емѹ ѿма, еже паче всакаго ѿмене. Да ѿ ѿмене Ісѡвъ всако кѡлѣно поклонїтса нбесныхъ и земныхъ и прѣисподныхъ, и всакъ ѿзыкъ исповѣсть ꙗкѡ Гдѣ Исъ Хрѣтосъ въ славу Бга Отца.

Прѣводъ.

Братія, това истото да мислите и вые, що е (мыслиль) Исусъ Христосъ; кой шо, понеже бше съ образъ Божїй, не помисли оти съ грабителство е равенъ съ Бога; Ами умали себе си, земаещи образъ чловческый, и съ стори еднакъвъ съ човѣцѣтъ; и съ показа съ образътъ како човѣкъ, смири себе си, быдеещи послушливъ дури до смърть, а смърть крестнѣ. За това и Богъ Го прѣвзвыши, и му дарова име, кое е по-гольмо отъ всѣкое име, за да

еѣ прѣклонитъ прѣдъ името Иисусово всѣкое колѣно отъ небесныхъ, и отъ земныхъ и отъ подземныхъ, и всѣкой языкъ да исповѣдатель оти Иисусъ Христосъ е Господь въ славу на Бога Отца.

ИВ'. На 26-й Октомврія, Св. Димитровдень.

Прокименъ гласъ 7-ый.

Възвеселитъ ся праведникъ ѿ Господѣ.
Стыхъ. Оуслыши Боже гласъ мой.

Къ Тимошею П'. посланіа Св. апостола
Павла чтеніе.

Чадо Тимошею, възмогай въ благодати, иже ѿ Хрѣтѣ Іисѣ, и иже сакшала ѿ мене многими свидѣтели, сѣа прѣдаждь вѣрнымъ члвкомъ, иже доволни бѣдять и инокъхъ научати. Ты оубо злопостражди, иже добръ воинъ Іисъ Хрѣтовъ. Никто же бо воинъ вываа ѿбавлетса куплеми житейскими, да воеводѣ оугоденъ вѣдетъ. иже же и пострададетъ кто, не вѣнчается, аще не законно мученъ бѣдетъ. Трудящемъ ся дѣлателью прѣжде подоблетъ ѿ плода въскіти Разумѣи иже глѣж: да дасть оубо тебѣ Гдѣ разумъ ѿ всемъ. Поминай Гдѣ

И́сѣ Хрѣта́ възста́вшаго ѿ мѣртвыхъ, ѿ скѣ-
мене Дѣдове, бѣговѣствованію моему: Въ
нѣмже злостраждѣ даже до жъзъ, ꙗко зло-
дѣи: нъ слово Бжїе не важѣтса. Огвѣ ради
всѣ тѣрпѣж избранныхъ ради, да ѿ ти
спасеніе оулучаѣтъ еже ѿ Хрѣтѣ Іисѣ, въ
славѣж вѣчнѣж.

Прѣводъ.

Чѣдо ТимоѠе, уяви сѣ сѣ благодатьж, що сѣ
давать чрезъ Христа Іисуса. И що си чюль отъ
мене прѣдъ мнозина свидѣтели, придавай го како
залогъ на вѣрныѣ люди, тѣ що да быдѣтъ врѣдни
да научѣтъ и друзы. Ты сега прѣтѣрни злострада-
ніе како добѣръ воинъ Іисусъ-Христовъ. Никой (чо-
вѣкъ), що да е воинъ, не сѣ заплѣтвить въ тър-
говіѣж отъ овой свѣтъ за да угодитъ на войводѣж
си. И, ако нѣкой сѣ мѣчить, не сѣ вѣнчавать, ако
законно не сѣ мѣчить. Земледѣлецътъ що сѣ тру-
дитъ, той пѣрво трѣбитъ да вжснитъ отъ плодѣтъ.
Разбирай що ти велямъ; и да ти дадитъ Господь
разумъ въ все. Споменви Господа Іисуса Христа,
що е възкрѣснѣлъ отъ мѣртвыѣ и происходвить
отъ семето Давидово спроти моего бѣговѣствованіе,
за кое що и злострадамъ дури до оковы, како нѣ-
кой злодѣецъ; но словото Божіе не сѣ вѣрзвить.
Поради това все тѣрпѣж заради избранвыѣ, за да
добияѣтъ тіе спасеніе, кое що сѣ давать чрезъ Хри-
ста Іисуса, заедно сѣ славѣж вѣчнѣж.

IV'. На Св. Кръщеніе.

Прокименъ гласъ 3-ий.

Господь просвѣщеніе мое, и спаситель мой.
Отыхъ. Господь защититель живота моего.

Къ Римляномъ посланіа Св. Апостола
Павла чтеніе.

Братіе, елици въ Хрѣта Іиса крѣтѣхомся,
въ смѣрть егѡ крѣстѣхомся: Спогревѡхом-
ся оубо крѣщеніемъ въ смѣрть: да ѡкоже
взста Хрѣтосъ ѡ мѣртыхъ славиши Очѣшъ,
такъ и мы въ ѡбновленіи жѣзни ходити
начнемъ. Яще во сзобрази бѣхомъ подѡ-
бію смѣрти егѡ, то и възскрѣнѣа бѣдемъ.
Оіе вѣдаше, ѡкѡ вѣтхыи нашъ чѡловѣкъ
сз нимъ распѣтсѡ, да оупразнитсѡ тѣло
грѣхѡвое. ѡкѡ ктомѹ не рѣботати намъ
грѣхѹ. Омѣрши во свободѣ сѡ ѡ грѣхѡ;
яще же оумрѡхомъ сз Хрѣтомъ, вѣрѡемъ,
ѡкѡ и живи бѣдемъ сз нимъ, вѣдаше,
ѡкѡ Хрѣтосъ взста ѡ мѣртыхъ, ктомѹ
оужѣ не оумираетъ: смѣртѣ ѡмъ ктомѹ
не овладѣетъ. еже во оумрѣ, грѣхѹ оу-
мрѣ единаю; а еже живѣтъ, Богови живѣтъ.

Прѣводъ.

Братя, кои що сме съкрестили въ І. Христа, въ неговѣтъ смърть сме съкрестили; съ погрѣбохме прочее заедно съ него чрезъ кръщеніето въ смъртьтъ, за да почниме (и ные) да ходиме съ новѣ животъ, какъ' що Христосъ възкреснѣ отъ мъртвытъ съ славытъ Отеческѣ. Защо, ако сме еднакви съ Него по еднаквостытъ на Неговѣтъ смърть, еднаквы ке быдиме и по еднаквостытъ на възкресеніето Негово. Знаяещи ова, оти ветхыйтъ нашъ човѣкъ е раснѣтъ заедно съ Него, за да съ исчиститъ снѣгата грѣховна, (така) що, и ные да не робствуваме веке на грѣхътъ. Защо кей що е умрѣлъ, (той) съ освободилъ отъ грѣхътъ. А како сме умрѣли (заедно) съ Христа, вѣрвиме оти и ке живиме съ Него, знаяещи оти, понеже Христосъ възкреснѣ отъ мъртвытъ, не умиратъ веке; и смъртьта нѣматъ веке повелѣж надъ Него. Защо, това що е умрѣлъ (Христосъ), еднѣждъ умрѣлъ за (нашійтъ) грѣхъ; а това що живить сега, живить за Бога.

ІГ'. На Бракъ (Вѣнчаніе).

Прокименъ гласъ 8-ий.

Положилъ еси на главахъ ихъ вѣнцы ѿ каменей честныхъ.
Отыхъ. Іѣкѡ да си ѣмъ благословеніе въ вѣкъ вѣка.

Къ Ѳфесеемъ посланіа Св. Я. Павла чтеніе.

Братіе, благодарите всегда Ѡ всѣхъ Ѡ
 имени Гдѣ нашего Іиса Хрѣта Бгѣ и Ѡцѣ:
 Повинѣище см другъ другъ въ страхъ
 Бжїи. Жены своимъ мжемъ повинѣицца,
 ꙗкоже Гдѣ: Зане мжъ глава ѣсть жены,
 ꙗкоже и Христосъ глава цркви, ѿ Той ѣсть
 спаситель тѣла; Нъ ꙗкоже црковь пови-
 нѣицца Хрѣту, такожде ѿ жены своимъ
 мжемъ въ все. Мжѣе, любите своѣ жены,
 ꙗкоже ѿ Хрѣтосъ възлюбѣ црковь, ѿ себѣ
 прѣдаде за неѣ. Да ѡчѣтитъ ѿ, ѡчѣстивъ
 банею водною въ глаголю, да прѣдставитъ
 ѿ себѣ слави цркови, не ѿмѣища скверны
 ѿли порока, ѿли нечѣто ѡ такъвыхъ, нъ да
 бѣдетъ сѣѣ ѿ непорѣчна. Такъ дзлжни
 сѣтъ мжѣе любѣти своѣ жены, ꙗкѡ своѣ
 тѣлеса, любѣи бо своѣ женѣ, себесамѣго
 любѣи: Никтоже бо когда своѣ плѣть въз-
 ненавидѣ, нъ питѣетъ ѿ грѣетъ ѿ, ꙗкоже
 и Гдѣ црковь: Зане жди ѣсмы тѣла ѣгѡ,
 ѡ плѣти ѣгѡ ѿ ѡ костей ѣгѡ. Себѣ ради
 оставитъ члвкъ Ѡцѣ своего ѿ матерѣ,
 ѿ прилѣпѣицца къ женѣ своей, и бѣдѣти
 два въ плѣть ѣдинѣ. Тайна сѣѣ велика

Есть: азъ же глаголю въ Хртѣ, и въ црковь. Обаче и вы по единому, кийждо своѣ женѣ сице да любитъ якоже и себѣ, а жена да боится своего мужа.

Прѣводъ.

Братя, възблагодаряйте всекога за все Бога и Отца съ името отъ Господа нашего Исуса Христа. Покорявайте съ единъ другому съ страхъ Божій. (Вые) жены, покорявайте съ на мужитіе си, како на Господа. Защо мужьтъ е глава на женѣтъ, какъ що и Христось е глава на Църквѣтъ, и Той е спаситель навсето църковно тѣло. Какъ що сега Църквата съ покоряватъ на Христа, така и женитѣ да съ покоряваѣтъ на мужитѣ си въ все. (А вые) мужи, любитѣ си своитѣ жены, како що е възлюбилъ Христось църквѣтъ и е прѣдалъ себе си за неѣ; за да ѣ освѣтитъ очиствеещи ѣ съ искъпвеніето водно чрезъ ученіето; И да ѣ прѣдставитъ прѣдъ себе славнѣ църквѣ, (така) що да нѣматъ нѣщо окално, или грѣшно, или друго нѣщо такво, ами да быдять свята и непорочна. Така съ длъжни мужитѣ да любать своитѣ жены, како своитѣ тѣла; защо кой що си любитъ женѣтъ той самъ себе си съ любить. Защо никой не намразилъ нѣкога сягѣтъ своѣ, ами си ѣ хранить и си ѣ греить, какъ що и Господь Църквѣтъ. Защо ные сме ѣдове на сягѣтъ Му, отъ Неговото тѣло, и отъ Неговытѣ коскы. Заради това ке си оставить чловѣкъ

татка си и майкѣ си, и ке съ прильпнѣть при же-
нѣтъ си, та ке быдѣть обата една снѣга. Ова
тайнство е голѣмо ; а язъ ви велямъ това спроти
Христа и спроти Църквѣтъ. Ами вые, всѣкой отъ
васъ да си любитъ женѣтъ така, како що и самага
себе си ; а жената да му иматъ страхъ на мъжътъ.

ИД'. На Мъртовцы или Погрѣбеніе.

Прокименъ гласъ 8-ий.

Дѹши ѿхъ въ благѣхъ въдворѣтсѣ.

Отыхъ. Въ Тебѣ Господи, взовѣ Бѣже.

Къ Солѹнаномѹ а. посланіѹ Св. Апостѣла
Павла чтеніе,

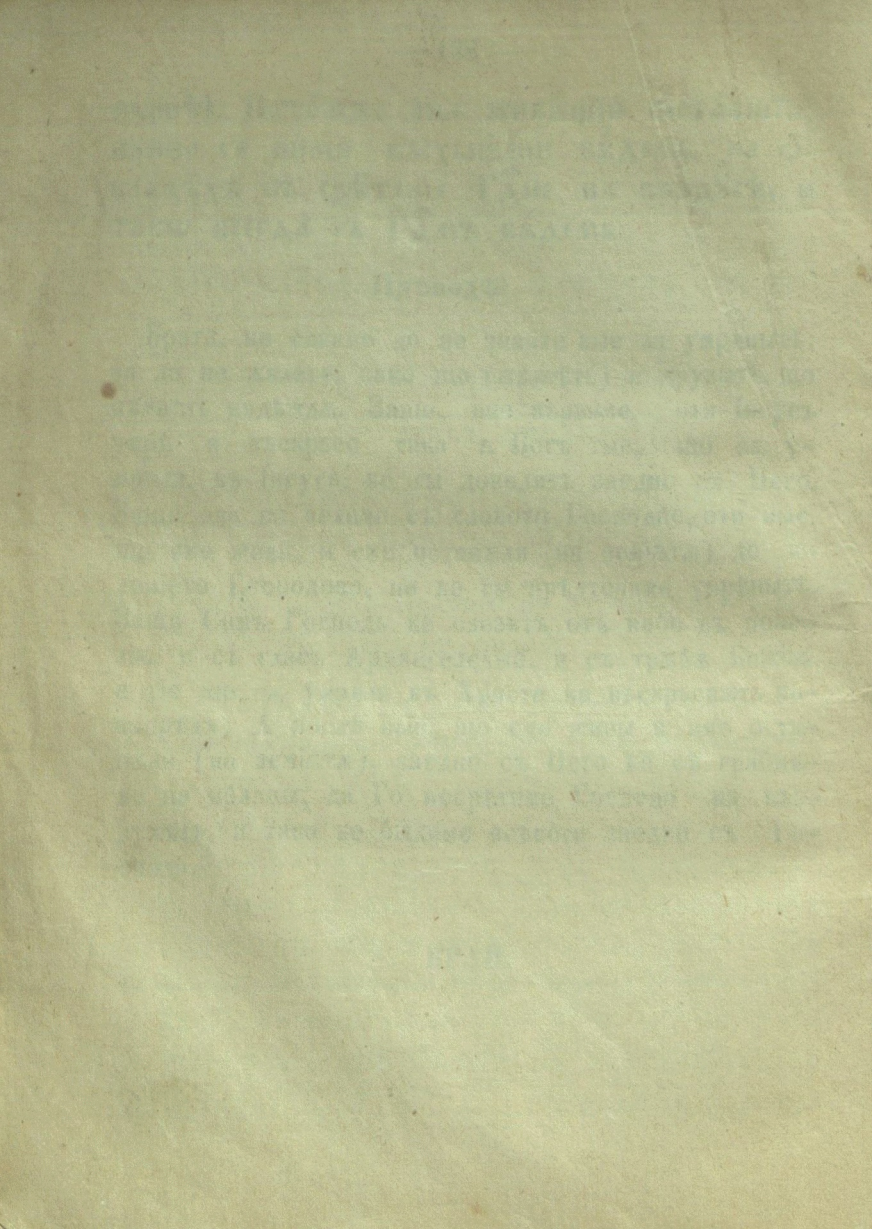
Братіе, не хоцѣ васъ не вѣдѣти ѿ оу-
мершихъ, да не скървитѣ ѿкоже и прочіи
не ѿмѣщіи оупованіѣ. ѿше во вѣржемъ,
ѿкѹ Іисъ оумрѣ и възкресе, такѹ и Бѣгъ
оумершіѹ въ Іисѣ приведетъ съ нѣмъ. Оіе
во вамъ глаголемъ словѣмъ Гднимъ, ѿкѹ
мы живѣщіи ѿстѣвшіи въ пришѣдствіе
Гдне, ни ѿмамы прѣдваріти оумершихъ:
ѿкѹ Самъ Гдъ въ повелѣніи, въ гласѣ
Архѣггеловѣ, и въ трѣвѣ Бжїи снїдетъ съ
небесѣ, и мъртвѣи ѿ Хртѣ възкреснѣтъ

прѣвѣ. Потѣмже мы живѣщїи оставшїи,
вѣрно съ нїми възхыщенїи бѣдемь на ѿ-
блацѣхъ въ срѣтенїе Гдѣне на въздѣсѣ, и
такъ всегда съ Гдѣмъ бѣдемь.

Прѣводѣ.

Братя, не сакаме да не знаите вие за умрѣныѣ,
за да не жяете, како що (жялѣть) и друзыѣ, що
нѣмаѣть надѣждѣ. Защо, ако вѣрвїме, оти Исусъ
умрѣ и възкрѣсе така и Богъ тые, що сѣ у-
мрѣли, въ Исуса, ке гы доведитѣ заедно съ Него.
Защо ова ви велиме съ словото Господне, оти ные,
що еме живи, и сме останѣли (на земїхъ) до и-
денїето Господово, не ке гы прѣдтечїме умрѣныѣ.
Защо Самъ Господь ке слезитѣ отъ небо съ пове-
лѣхъ, и съ гласъ Архангелскїй, и съ трѣбѣ Божїихъ,
и тїе що сѣ умрѣли въ Христа ке възкрѣснѣтъ по-
напрѣдѣ; А послѣ ные, що сме живы и сме оста-
нѣли (на земїхъ), заедно съ Него ке сѣ грабни-
ме на облацы, да Го посрѣтїме Господа на въз-
духътѣ, и така ке быдїме всекога заедно съ Го-
спода.

КРАЙ.

Тая книга съ другитѣ заедно т. е. учебень курсъ за първо-началнытѣ училища ще ся намиратъ за проданъ.

Въ Солунъ, у Г-на К. Дързиловичъ.

„ Водинъ, у Г-на Гога.

„ Битола, у Г-на П. Талевъ.

„ Ресенъ, у Г-на А. Савевъ.

„ Охридъ, у Г-на Я. Сапунджіевъ.

„ Прилепъ, Г-на Т. Кусевичъ.

„ Велесъ, Г-на П. Каранфиловичъ.

„ Штипъ, Г-на А. Д. Витлара.

„ Струмницъ, Г-на К. Русе.

„ Кукушь, Г-на А. Крушувалъ.

„ Сересъ, Г-на С. Верковича.

„ Ц-градъ, у издателя въ Балъ-Капанъ.

Още стотици книги на дейци родени
в географска област Македонија
може да намерите на:

www.strumski.com

Библиотека „Струмски“
е създадена в памет на
загиналите за Родината.

Voivode Dimiter Madjarov before the remains of two comrades in arms killed in the battle of Ferres